

תשובה

משמחת הנישואין של
לוי ורחי' בילא שי
טלזנד

ט"ז טבת ה'תשפ"ב
ב"ץ אזה"ה' את הנדבה - קראון הייטס

תשורה

משמחת הנישואין של

לוי וחי' בילא שיחיו

טלזנר

ט"ז טבת ה'תשפ"ב

תוכן ענינים:

שער המשפחה.....6

(א) מכתבי ברכה לחתונת הורי החתן והכלה שיחיו / (ב) מענות קודש לסב החתן השליח הרב יצחק דוד גראנער ע"ה / (ג) מכתבים לאב החתן השליח הרב צבי הירש שי' טלזנר

שער לקוטי שיחות.....22

(א) לקו"ש חלק ד פרשת קרח (תשכ"ג) / (ב) לקו"ש חלק ט פרשת שופטים א (תשל"א) / (ג) לקו"ש חלק כ וישלח - י"ט כסלו (תשמ"ב) / (ד) הגהות ומענות

שער ספר הערכים - חב"ד.....69

שער שיעורים בספר התניא.....77

פרק ב / פרק ג / פרק יח / פרק כג / פרק נ / פרק נב

שער שיחות - הגהות ומענות.....90

שיחת ש"פ לך, תשי"א / שיחת ו' תשרי, תשל"א / שיחת ט"ו בשבט, תשמ"ב / שיחת ש"פ דברים, תשמ"ב / שיחת ל"ג בעומר, תשמ"ג / שיחת ש"פ נח, תשד"מ / שיחת ז' מרחשון, תשמ"ו / שיחת ש"פ וישלח, תשמ"ח / קונטרס אחש"פ, תשמ"ח

שער מענות קודש.....107

הגהות במכתב כללי ל' תשרי תשמ"ז באנגלית.....109

פתח דבר

לזכרון טוב, יום כלולת צאצאינו החתן התמים לוי שי' עם ב"ג הכלה מ' חי' בילא תי', הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק - מיוסד על ההנהגה בעת שמחת הנישואין של כ"ק אדמו"ר שליט"א - בתשורה המוסגרת בזה.

*

התשורה כוללת:

(א) שער המשפחה - מכתבים ומענות למשפחות החתן והכלה שיחיו; (ב) שער לקוטי שיחות; (ג) שער ספר הערכים - חב"ד; (ד) שער שיעורים בספר התניא; (ה) שער שיחות - הגהות ומענות; (ו) שער מענות קודש; (ז) הגהות במכתב כללי באנגלית.

*

בהזדמנות זו ברצוננו להודות לכל אלו שנהגו בנו יד נדיבה, ופתחו את אוצרותיהם להרוות צמאון אנ"ש והתמימים. ובראשם: הרב שניאור זלמן יצחק יהושע שי' חאנין מנהל "ועד להפצת שיחות", הרב חיים שאול שי' ברוק מנהל "ועד הנחות בלה"ק", הרב שמואל שי' אבצן מנהל "ועד שיחות באנגלית", ש"ב הרב מנחם מענדל שי' גראנער מנהל מערכת "המזכיר", ולש"ב הרב שלום שי' צירקינד. כמו"כ תודתנו נתונה למערכת "ליקוט מענות קודש" על עזרתם.

יצוין שרוב החומר בתשורה זו מתפרסם בזה לראשונה.

*

ויהי רצון, שתיכף ומיד "ישמע . . קול ששון וקול שמחה" האמתי, כאשר "נזכה זעהן זיך מיטן רבי'ן", בהתגלות כ"ק אדמו"ר שליט"א, תיכף ומיד ממש!

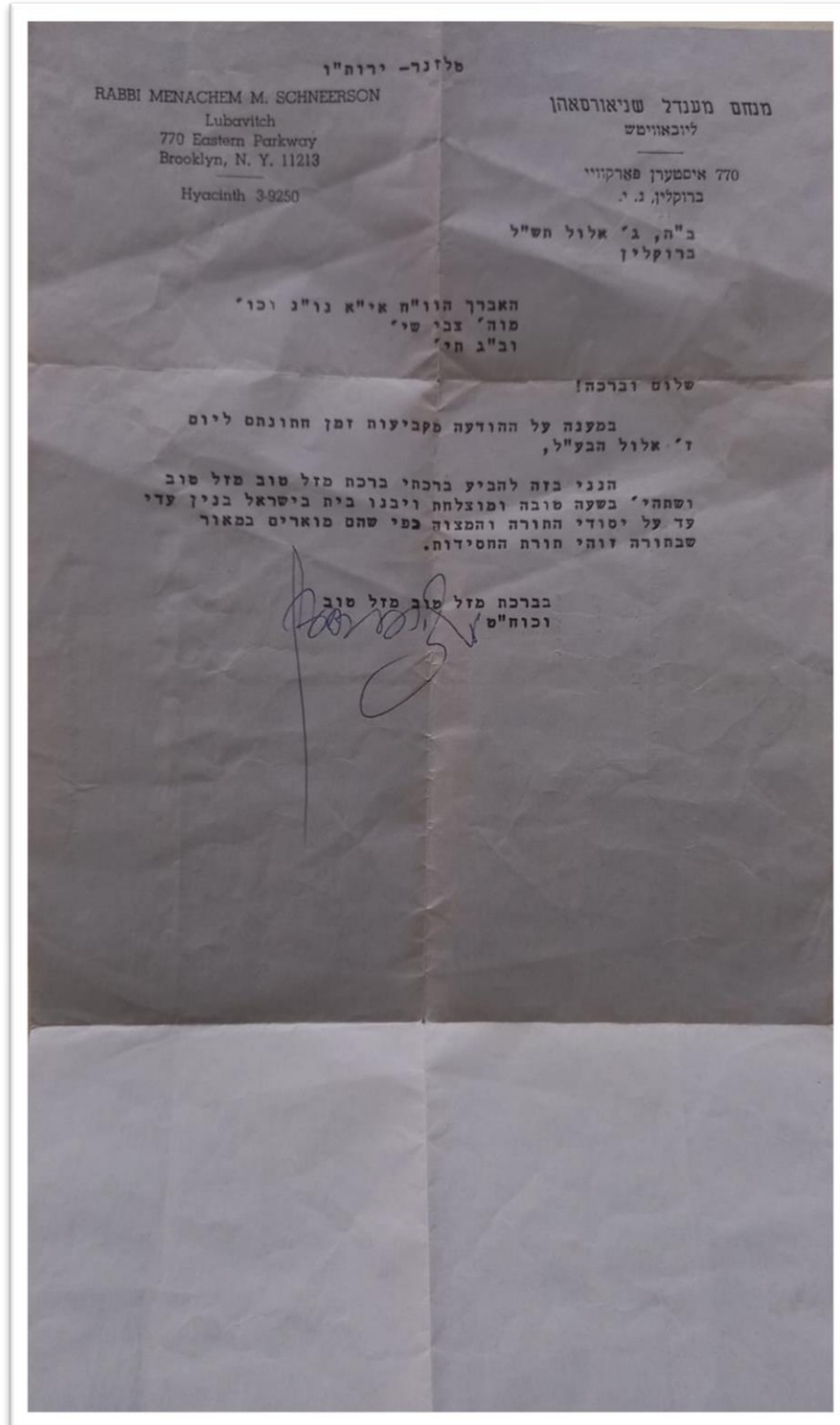
משפחת וילהלם

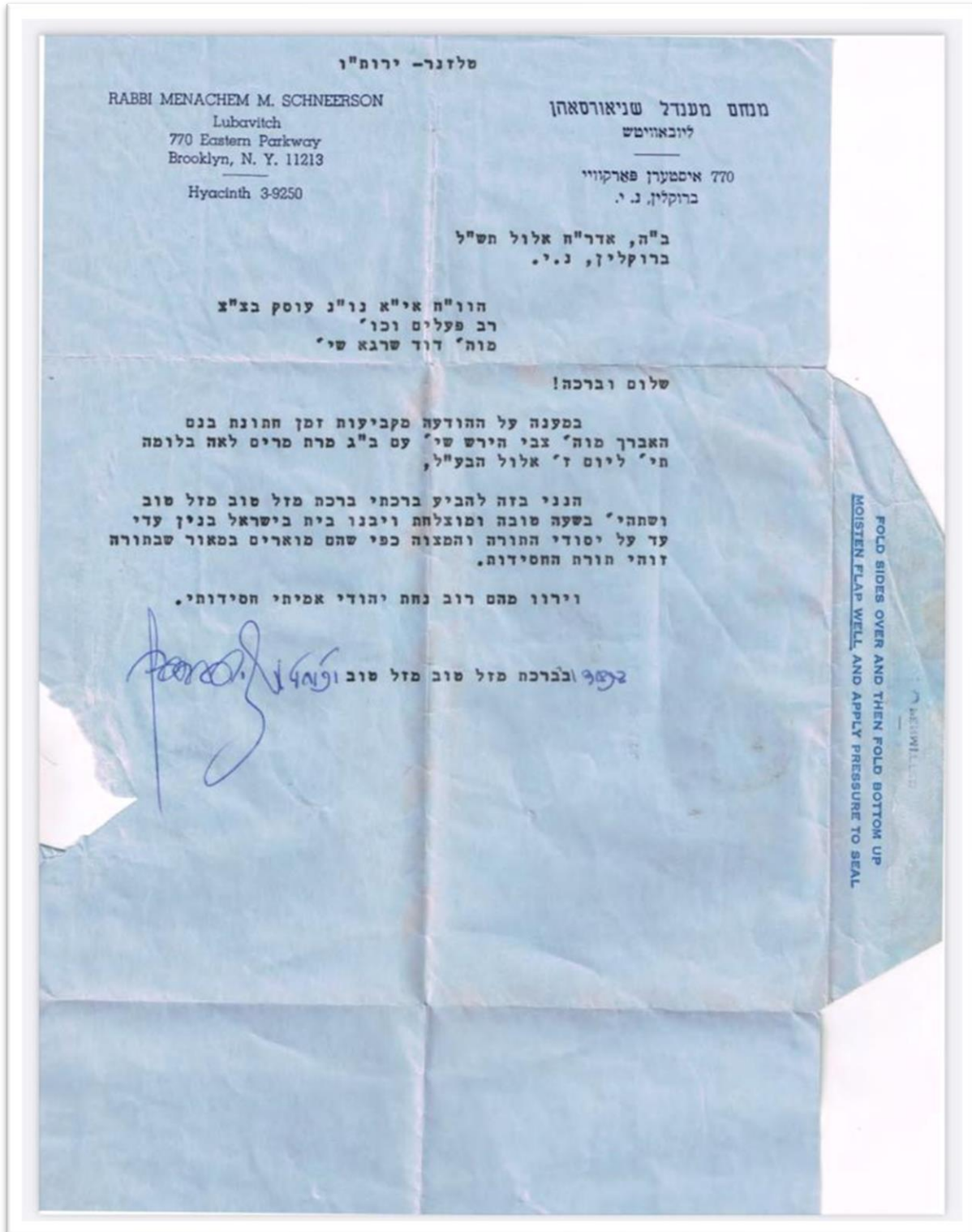
משפחת טלזנר

ט"ז טבת, ה'תשפ"ב
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ.י.

שער המשפחה

(א) מכתבי ברכה
לחתונת הורי החתן וכלה שיחיו

בכבוד ובברכת מזל טוב מזל טוב וכו"ט חתי"ק

וילהלם - כהן (רוזובסקי) ברוקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, הי אלול תש"א
ברוקלין, ג. י.

האברך הווי"ח אי"א נוי"נ כו'
מוה' נפתלי הירצקא שי'
וב"ג תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
ליום ח' אלול הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל
טוב ושתי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית
בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
החסידות.

בברכת מזל טוב
מזל טוב
וכוח"ט

(ב) מענות קודש לסב החתן השליח הרב יצחק דוד גראנער ע"ה

א

[קייץ, תשי"ח]

מענה לר' יצחק דוד גראנער שכתב: "הנני כותב היום מכתב לאויסטרעליע ובו הנני מודיעם שבכלל מוכן אני לנסוע לשם. זמן הנסיעה המתאים עבורי הוא בסוף אקטאבער או תחלת נאוועמבער, כי עד סוף סעפטעמבער חל עדיין החוזה של תת"ל דכאן ואח"כ מפני . . לא אוכל לבא עד אז. ושואל אני אצלם אם מתאים זה עבורם. כעת דורשים ממני הנהלת תת"ל שאסע לקאלאמביע, דזשיימייקא וקיובא ואשהה בדרך עד אמצע חודש אלול איה"ש. והנני לבקש ברכתו הק' . . ." (מהעתקה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את מה שכתב: "כעת דורשים ממני הנהלת תת"ל שאסע לקאלאמביע, דזשיימייקא וקיובא ואשהה בדרך עד אמצע חודש אלול איה"ש. והנני לבקש ברכתו הק'", וכתב:

אזכירו על הציון

ב

[תשכ"ו-תשכ"ז (?)]

מענה להשליח ר' יצחק דוד גראנער על מכתבו (מהעתקה):

על התיבות: "שיקבלו הוראת כ"ק", כתב:

? אינו מובן כלל כי הם (ובכלל) יודעים שאין שייך בזה "הוראה" כ"א - אלה השואלים עונים להם (ובהתחשב ג"כ עם אופן השאלה)

הרי נמצא כאן ומכיר את האנשים ויכול להכיר גם "החדשים" ועליו לעשות בכ"ז, ואל יסמוך כלל על אחרים (וכמו שהראה הנסיון בעבר, וד"ל).

על מה שכתב ע"ד המצב הגשמי, כתב:

(1) אזכיר כהנ"ל עה"צ בל"נ, הצורך בקבלות מעמד (משום והייתם נקיים וגו')

על שמות התלמידים, כתב:

(2) נתקבלו ות"ח ות"ח ואזכירם בל"נ עה"צ

על מה שכתב ע"ד חומר הלימודים, כתב:

(3) מהנכון שיהי לימוד הל' הצריכות (באם אפשרי הת' ילמדו בפ"ע ובביה"ס רק בחינות, שקו"ט וכו')

על מה שכתב ע"ד המחסור בתלמידים - על התיבות: "לשלוח אנשים לבקר ההורים", כתב:

(4) ועוד וג"ז עיקר - תעמולה בין הילדים ות' שי' עצמים

על מה שכתב ע"ד ייסוד "ישיבה גדולה", כתב:

(5) כמה מהת' מתאוננים שצ"ל שיפור חשוב בהלימודים (וכשיחתינו בע"פ)

על מה שכתב (בהמשך למה שכתב ע"ד ייסוד ישיבה-גדולה): "השאלה בנוגע להתלמידים הגדולים אם ישארו", כתב:

(6) כנ"ל 4 ובטח יצליחו כיון שמוכרח ישיבה כזו במעלבורן

על מה שכתב בנוגע לאנשים, כתב:

(7) כמענתי בע"פ - מוכרח שישקיע בזה מיטב כחו בזמן שהותו כאן (מהטעמים שאמרתי ועוד)

על מה שכתב ע"ד בית-הספר וסמינר "בית רבקה", כתב:

(8) כנ"ל (7)

על מה שכתב ע"ד המצב הגשמי, כתב:

(9) נוסף להמקורות שבהדו"ח יש להתעניין במיוחד ע"ד עזר מהממשלה [דהמדינה, דהמחוז, דהעיר] שבודאי ימצאו כמה סעיפים (בעניני המוסדות ובהחוקים) המצדיקים עזר כזה (בכסף, מורים ע"ח הממשלה, ספרים וכיו"ב) כן הגדלת הכנסות ביהכנ"ס יסוד ליידיס אקזיליערי (כבפארצה"ב) וכיו"ב

על מה שכתב ע"ד בית-הכנסת, כתב:

(10) לימוד הל' הצריכות, ובפרט הל' החג לפני החג וכו' (בביהכנ"ס ולעורר שבכל ביהכנ"ס שבאוסטרליא)

על מה שכתב שדרוש זוג להפעלת "צעירי אגודת חב"ד" במלבורן, כתב:

(11) כנ"ל (7)

על מה שכתב ע"ד מינוי אפוטרופוסים (Trustees), כתב:

(12) בכלל, כמובן - נחוץ הענין אלא שצ"ל במינימום של בליטות. ובטח גם בהטראסטיס - חילוקים בהבעלות שלהם - סתם או גם גזבר, מזכיר, וכו'

על בקשת ברכה עבור המוסדות, כתב:

(13) אזכיר עוה"פ עה"צ

על בקשת ברכה עבור עצמו, כתב:

(14) אזכיר עוה"פ עה"צ

על מה שכתב ע"ד העיר סידני, כתב:

(15) כנ"ל (7)

על מה שכתב ע"ד המגרש עבור "בית רבקה", כתב:

(16) ת"ח על הבשו"ט

על מה שכתב ע"ד העיר פערט, כתב:

(17) (לערך) מתי כתב זינגער שי' אלי?

על מה שכתב: "למסור פנים אל פנים כל העניינים ולסדר אחד פה שלישי", כתב:

(18) באם עי"ז ימשכו הבעה"ב שם יותר בהאחריות ובעניינים בכלל

על מה שכתב בנוגע לאנשים, כתב:

(19) כנ"ל (7)

על מה שכתב ע"ד נסיעתו, כתב:

(20) לנסוע [יותר טוב ביום ד'] באם תועלת בענין (7)

על מה שכתב (התוכן): שמבקש שכ"ק אדמו"ר שליט"א יתן "א ספעציעלן אויג" על אוסטרליא, כתב:

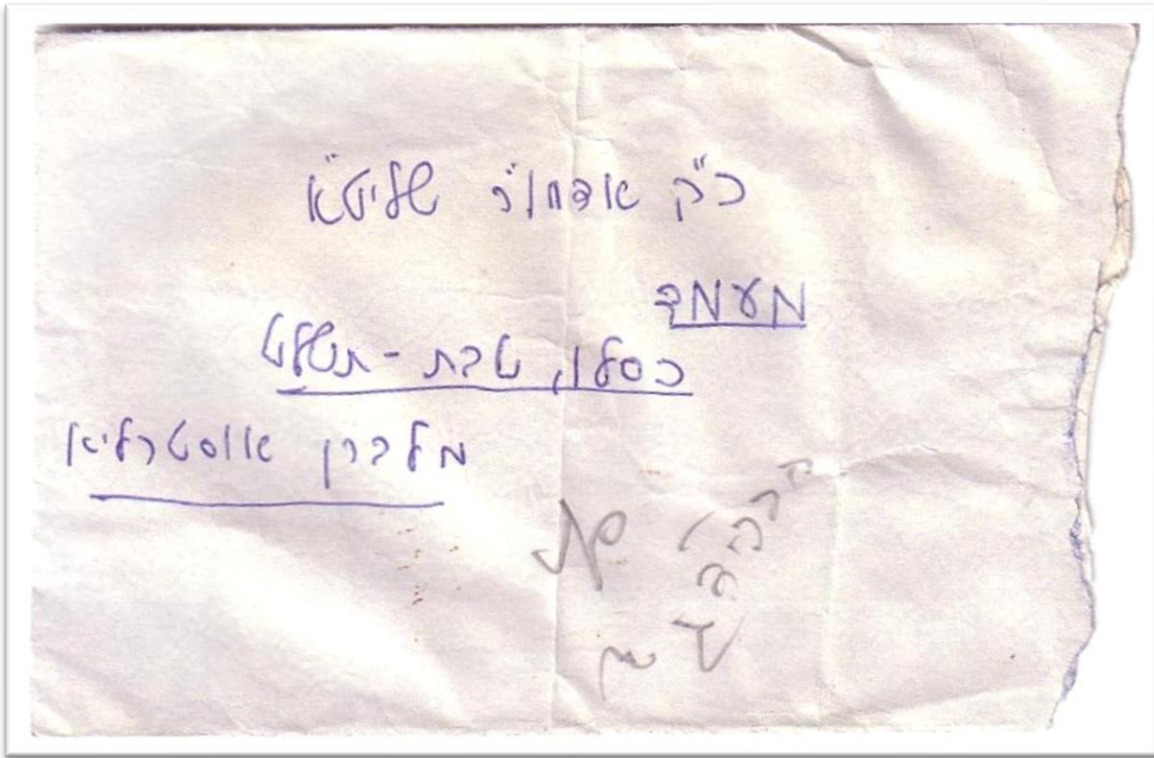
האומנם לדעתם נדרשת בקשה ע"ז?!

על מה שכתב ע"ד סידור מגבית, כתב:

באם משערים שיהי' תועלת עי"ז

ג

[חורף, תשל"ט]

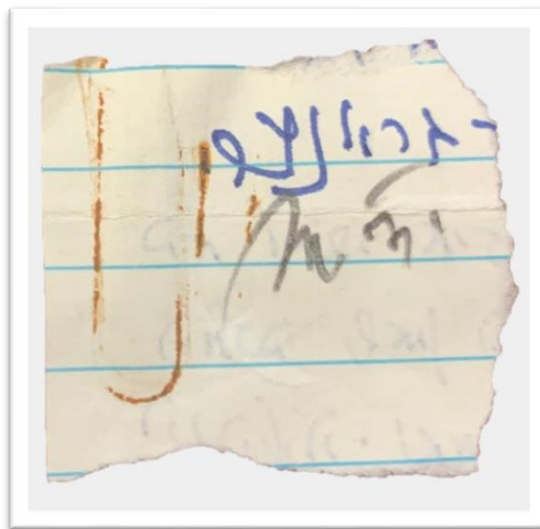
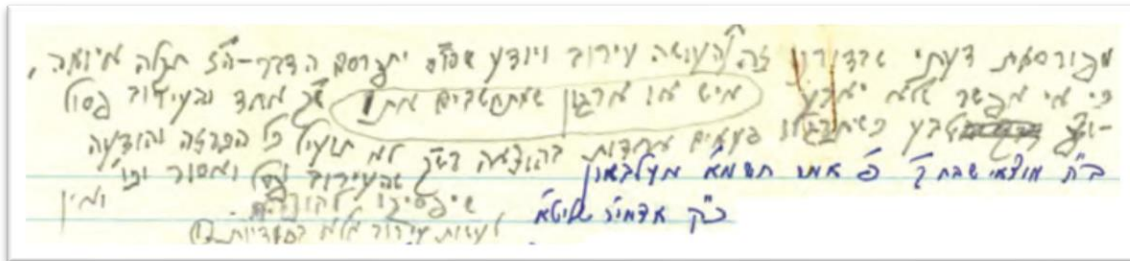
על מעטפת "דמי מעמד" - עלי' נרשם: "כ"ק אדמו"ר שליט"א; מעמד; כסלו, טבת - תשל"ט; מלברן אוסטרליא" - כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

c/o

הרריד"ג שי

ד

[מוצש"ק אמור, ה' אייר, תשמ"א]

ממענה להשליח ר' יצחק דוד גראנער (מצילום כתי"ק):

[1] על מכתבו (בו שאל ע"ד בניית עירוב במלבורן) - כתב:

מפורסמת דעתי שבדורנו זה איש או ארגון שמתחשבים אתו העושה העירוב ויודע שסו"ס יתפרסם הדבר - ה"ז תקלה איומה, כי אי אפשר שלא יארע ש"ק אחד והעירוב פסול - וע"פ טבע כשיתרגלו פעמים אחדות בהוצאה בש"ק לא תועיל כל הכרזה והודעה שהעירוב נפסל ואסור וכו' שיפסיקו להוציא.

ואין לעשות עירוב אלא בסודיות (1)

[2] כ"ק אדמו"ר שליט"א צירף אל המענה את שם-משפחת הנמען, "גראנער", גזורה מתוך חתימת המכתב - וכתב:

י"ד שי

ה

[כ"ו סיון (?)]

זמתי יצחק צ'ב טו בקס
 אסא - בניג'ע אעיהק כתיבס -
 זפני זמנו צ'בא מ'נה
 אסאו עסיית עיהק וכו'
 וכה נמסק הדכר ע'ע-סאז
 ע'טו עיהק סא.
 כשכ'ילי האזרח'ים התעלהו
 פנה - בק'קר ממ'ע המ'כתי-
 ו'אז'בים ע' הירבנים שכן
 'ע'טו עיהק וכו' וקום אז
 יסכ'או הירבנים שפ'מקום
 מ'כתי'ם הם אה'ביא יק
 שפ'מא מומתה ע'סיית עיהק'ו
 וכו'.
 תירבנים ה'ת'ל'בו כו'ת'ר
 ו'ס'א'ת'ק'ום ע'יה'ר ת'ר
 ל'צ' ע'סיית ה'ת'ל'ב' א'ת'ר
 ס'א' אה'מ'ק'יק (ת'ל'ב' א'ת'ר)
 ה'ת'א'ט'ר ד'נה נ'מ'ר'ת' א'ת'ר
 כ'ה'ק'פ'י
 כ'ו' ס'יו'ן
 ז'י'ק'י

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער עבור אחיו השליח ר' יצחק דוד גראנער:
"אחי יצחק דוד שי' בקש לשאול - בנוגע לעירוב בעירם - לפני זמן קבלו מענה [לעיל מענה ד] לשלול עשיית עירוב וכו'. וכה נמשך הדבר ע"ע - שלא עשו עירוב שם.
בשבועות האחרונים התעוררו כמה - בעיקר מחוג המזרחי - ולוחצים על הרבנים שכן יעשו עירוב וכו', ובאם לא יסכימו הרבנים שבמקום, מוכנים הם להביא רב שהוא מומחה בעשיית עירובין וכו'.
הרבנים התייעצו ביניהם ושאלתם אם עליהם חזק נגד עשיית העירוב או שלא להתערב.
ההחלטה בזה נחוצה להם בהקדם".
מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):
[ההחלטה בזה] תלוי בהרבנים שעל אתר

ו

[חסר תאריך]

מענה להשליח ר' יצחק דוד גראנער על מכתבו (מהעתקה):
רוב אלה (שבוחר) ומדבר עמהם יש להם משרות בטוחות וטובות ומצליחים - ולא זו הדרך - אזכיר עה"צ

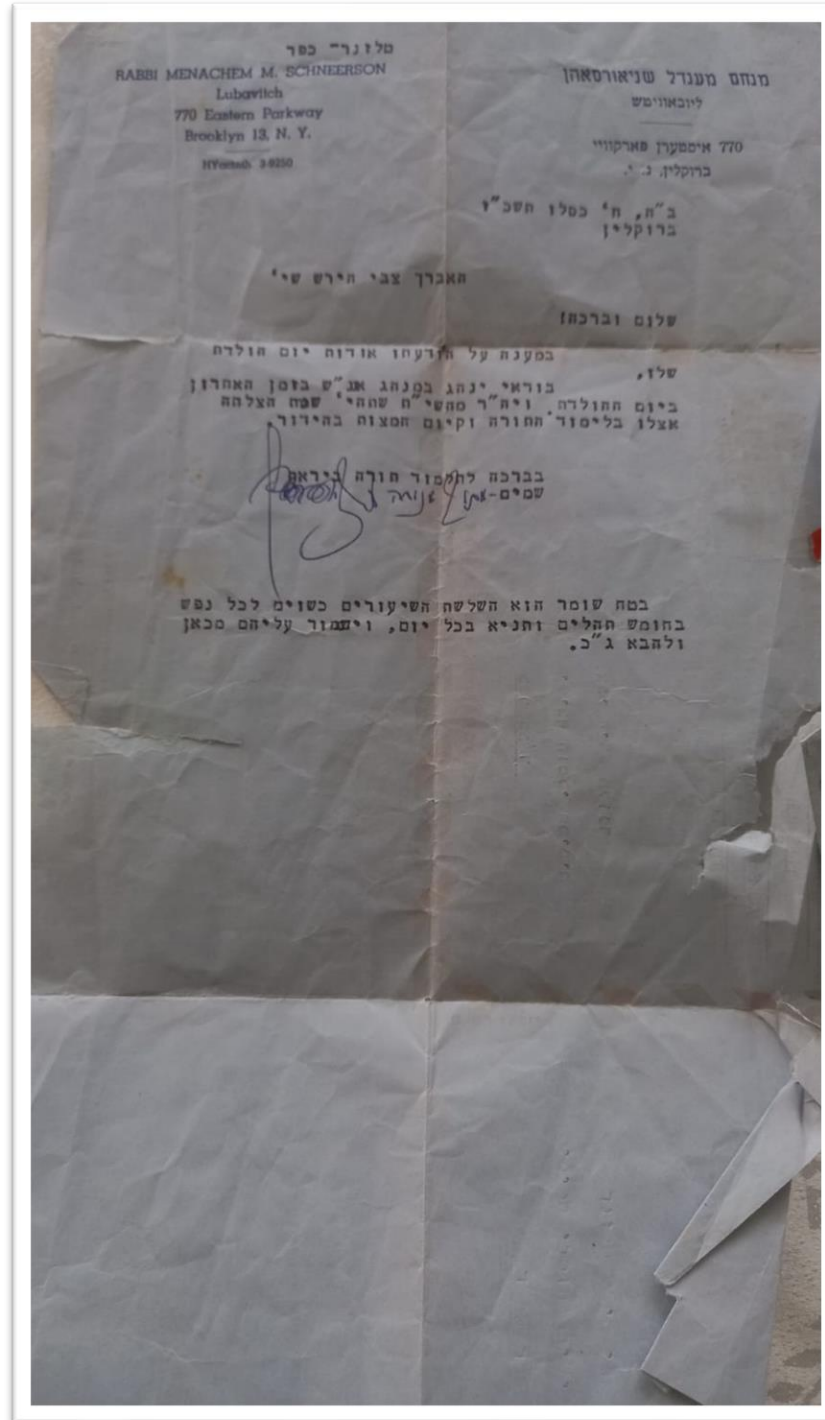
ז

[חסר תאריך]

מענה להשליח ר' יצחק דוד גראנער על מכתבו (מהעתקה):
כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "זאל ער ווייטער ממשיך זיין אין רבנות", וכתב:
על פי כל הנ"ל אזכיר על הציון וימשיך ויהי רצון שיבשר טוב - אין שייך כלל בקשת סליחה כיוצא בזה כמובן

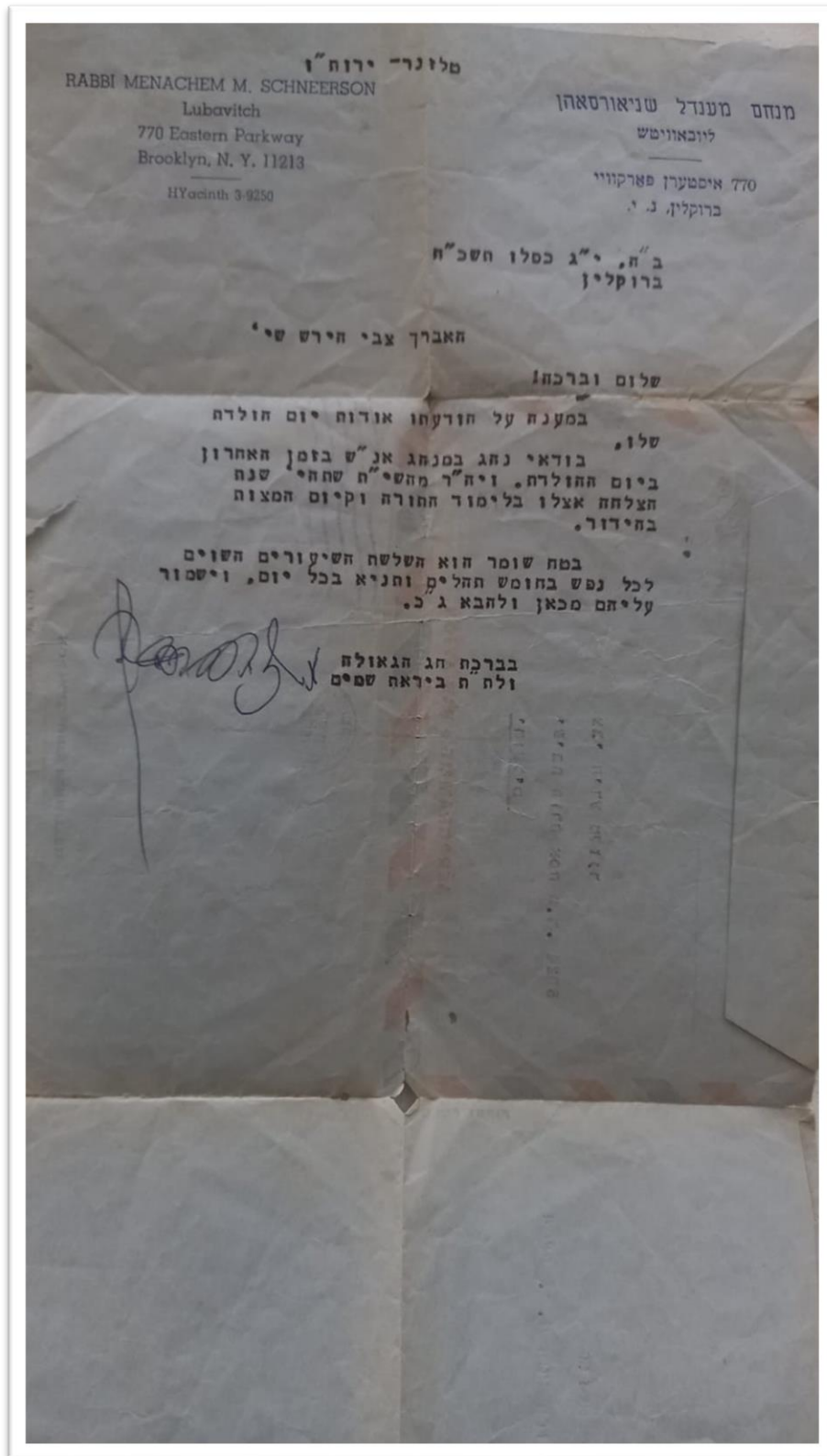
(ג) מכתבים לאב החתן
השליח הרב צבי הירש שי' טלזנר

(א) מכתב ה' כסלו תשכ"ז

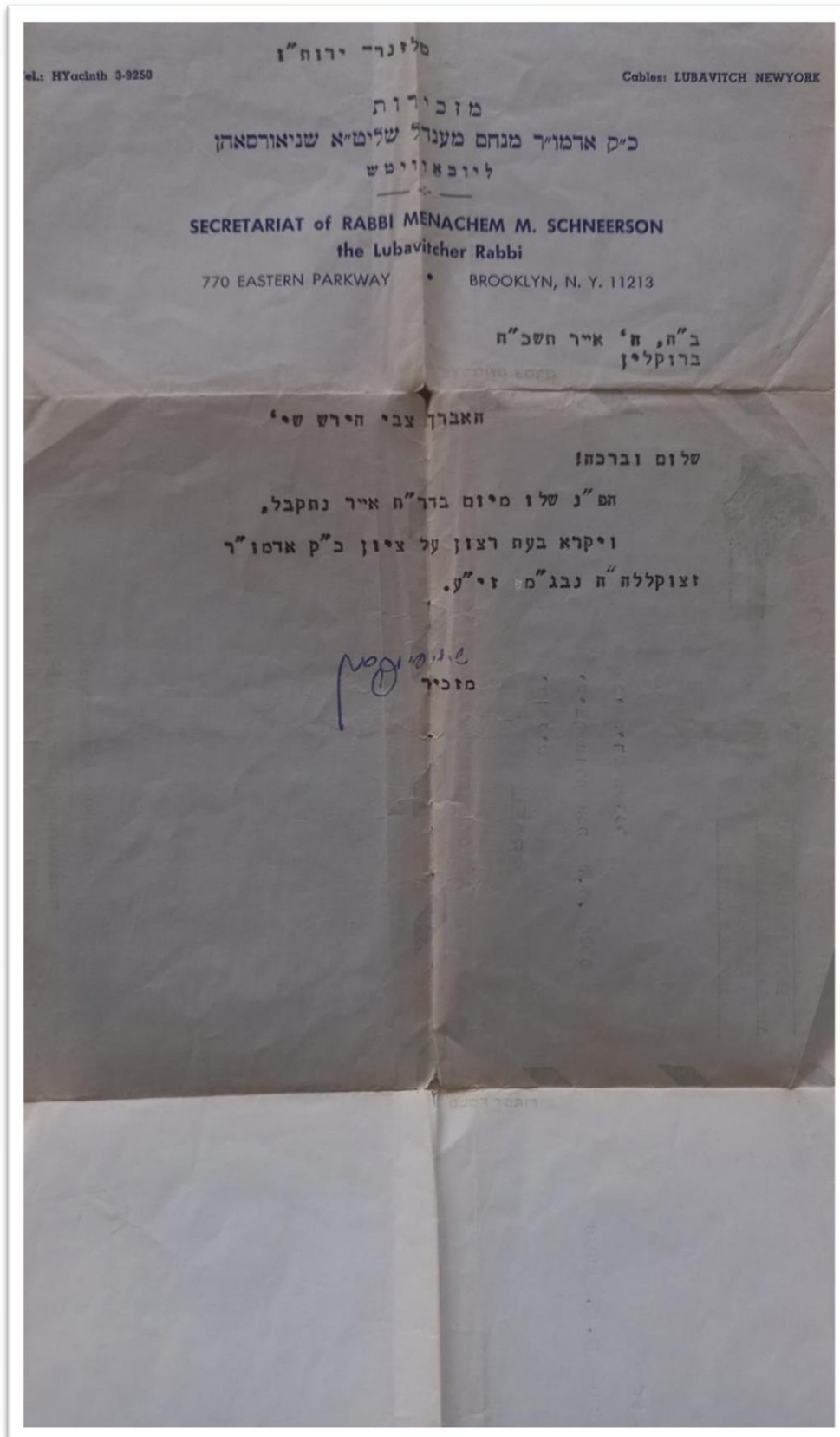

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים - מתוך מנוחה חתי"ק

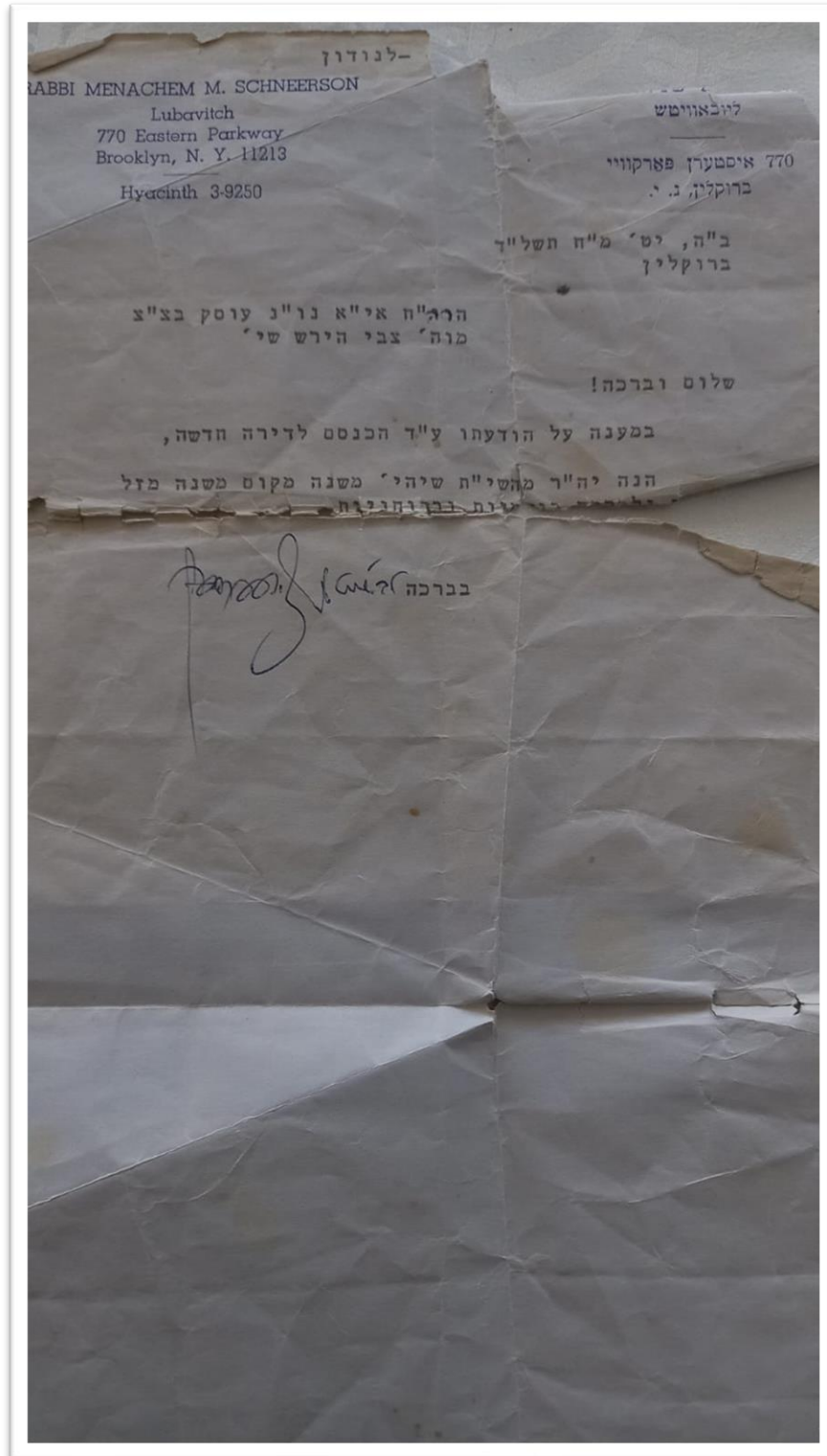
(ב) מכתב י"ג כסלו תשכ"ח

(ג) מכתב המזכירות ה' אייר תשכ"ח

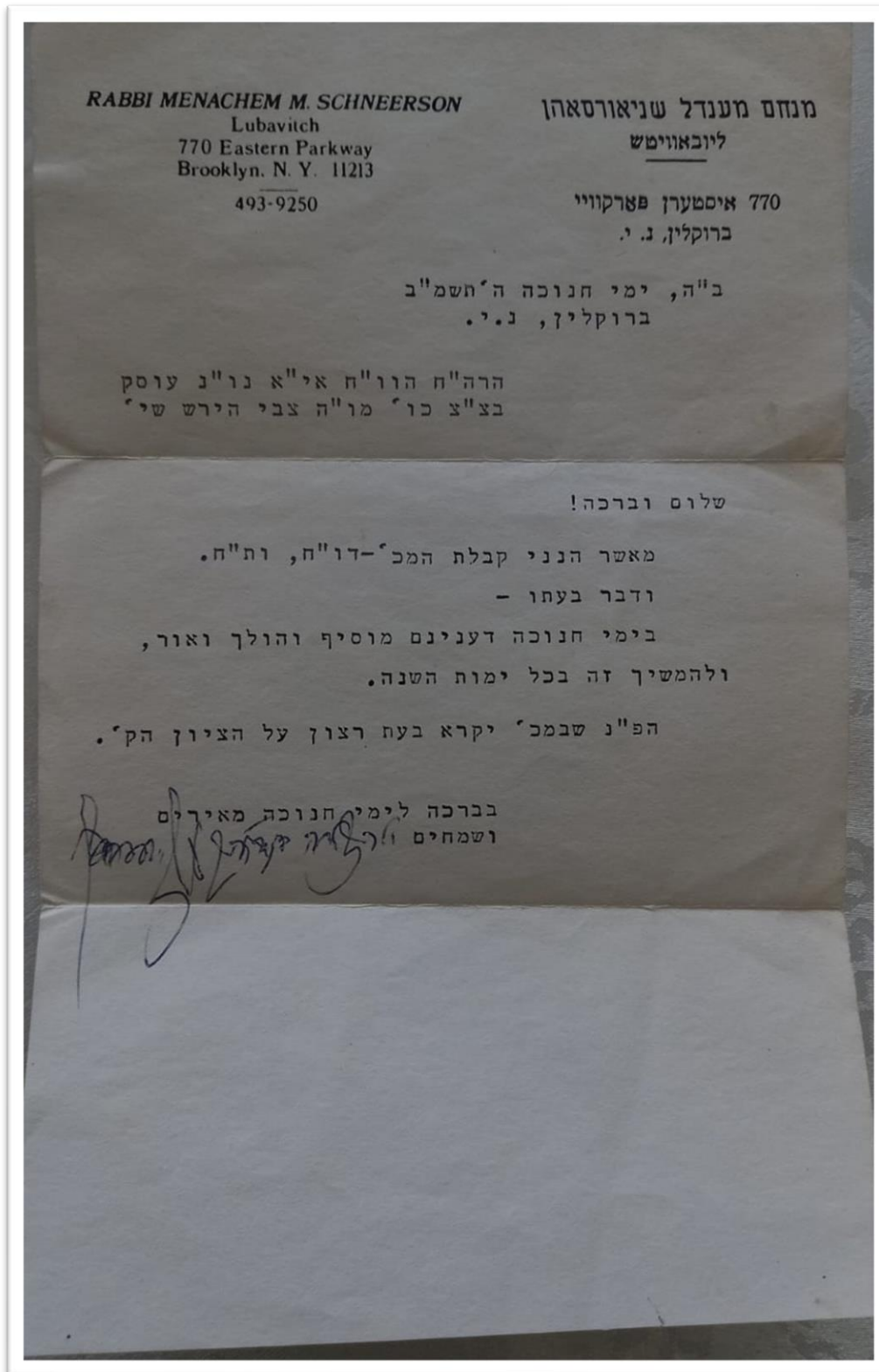

(ד) מכתב יט' מ"ח תשל"ד

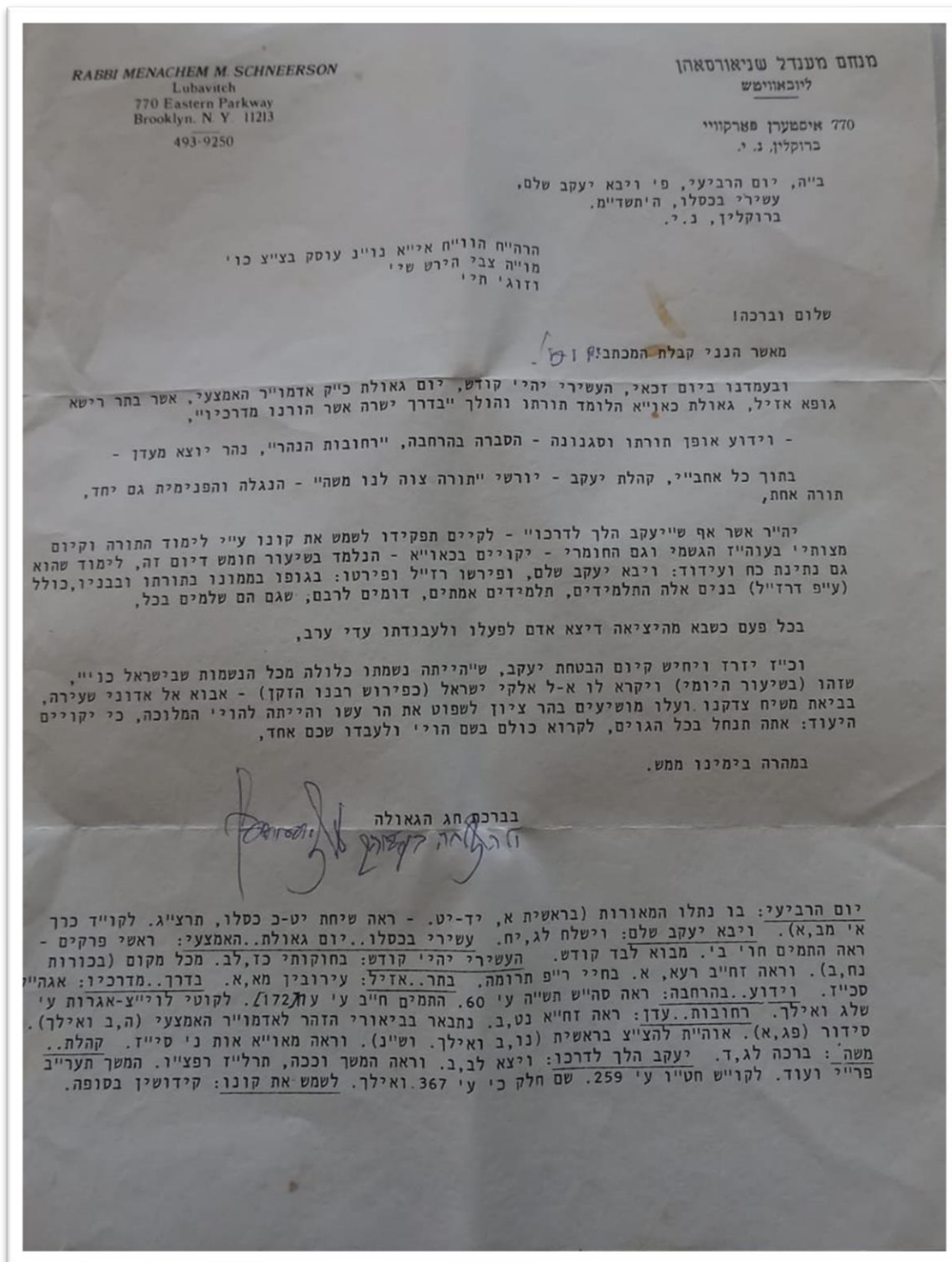
הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה' צבי הירש שי' ..
בברכה לבישו"ט חתי"ק

(ה) מכתב ימי חנוכה ה'תשמ"ב

בברכה לימי חנוכה מאירים ושמחים ולהצלחה בעבוה"ק חתי"ק

(ו) מכתב עשירי בכסלו ה'תשד"מ

.. מאשר הנני קבלת המכתבים וכו'...
.. בברכת חג הגאולה ולהצלחה בעבוה"ק חתי"ק

שער לקוטי שיחות

(א) לקו"ש חלק ד
פרשת קרח (תשכ"ג)

הגהה ראשונה

ב"ה. ליקוט משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א, לפ" קרח.
 א. עס שטייט אין סדר עולם, אז די מחלוקת פון קרח ועדתו אויף משה ואהרן
 איז פארגעקומען נאך דער מעשה המרגלים (אזוי איז אויך קענטליך פון דער טענה
 פון דחן ואבירם: "המעט כלי העליתנו נון" להמאני במדבר גו' לא אל ארץ זבת
 חלב ודבש הביאותנו וגו'"), אז משה רבינו האט זיי ארויסגענומען פון מצרים
 צו אומברענגען זיי אין מדבר כו', וואס די טענה באווייזט, אז דעמאלט איז
 שוין געווען נאך דער גזירה "במדבר הזה עליו נבדתיכם".
 דארף מען פארשטיין, פארוואס האט קרח אנגעווארט און זייט אנגעהויבן
 זיין מחלוקת ביז דאן? דער ציווי פון דעם אויבערשטן, אז מען זאל צונעמען
 די עבודה המונה פון די בכורים און זי איבערגעבן צו אהרן ובניו, איז
 געווען בשעה חתך החרבן און כהונה אחרת - וואס האט ארויסגערופן די מחלוקת
 קרח - האט זיך בפועל אנגעהויבן אין די שעות לפני השקיעת השמש (ב"ה. ט"ז. ט"ז. ט"ז. ט"ז).
 ל"ה און אנגעבן חודש ניסן, אבער מעשה המרגלים איז געווען א סך שפעטער, און
 איז פארענדיקט געווארן ערשט אין חשעה באב - איז פארוואס האט קרח נישט
 געקריגט אויף משה ואהרן ביז נאך דער מעשה המרגלים?
 אפילו אויב מ'זאל זאגן, אז דער עיקר המחלוקת פון קרח'ן איז געווען
 איבער דעם וואס אליצפן בן עוזיאל איז נתמנה געווארן פאר א נשיא אויף די
 בני קהל, איז דאך אויך אס די התמנות פון אליצפן געווען א סך פריער - בעת
 מען האט געציילט די לויים (וואס מנין בני ישראל איז געווען אנהויב חודש
 אייר) - אבער קרח האט זיין מחלוקת אנגעהויבן ערשט נאך חשעה באב. מוז מען
 דאך זאגן, אז מחלוקת קרח האט געהאט א פארבונד מיט מעשה המרגלים.
 ב. די טענה פון די מרגלים - ווי שוין גערעדט⁴ - איז געווען, אז מען
 דארף זיין אפגעזונדערט פון וועלט; און דעריבער האבן זיי געוואלט בלייבן
 אין מדבר, בכדי אז וועלט זאל זיי נישט שטערן צו זייער דביקות מיט דעם
 אויבערשטן דורך לימוד התורה. אבער משה רבינו האט זיי געענטפערט, אז המעשה
 הוא העיקר און דער חכליה העילוי איז דוקא דורך מעשה המצוות בגשמיות.
 - דער חילוק -

.. "המעט כי העליתנו גו' להמיתנו במדבר גו' אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאותנו וגו'". ..

.. "במדבר הזה יתמו" (1) יפלו פגריכם" ..

.. פארוואס האט קרח אפגעווארט און ניט אנגעהויבן מיט זיין מחלוקת ביז דאן? ..

.. די עבודת ה' פון די בכורים ..

.. איז געווען בשעת מתן תורה אדער משהוקם המשכן .. [תחלה סימן בקו מחיקה את התיבות "בשעת

מתן תורה"; ואח"כ סימן קו מתחתיהם - להשאיר תיבות אלון]

.. און לכל הדעות איז כהונת גדולה דאהרן - וואס האט ארויסגערופן די מחלוקת קרח - האט זיך

געווען בפועל אנגעהויבן און די שמונה ימי בשמיני להמילואים* (2), סוף חודש (ד.ה. ששי בסיון, כג' אדר,

אדער ראש און אנהייב חודש ניסן) .. [על מה שנכתב "בפועל אנגעהויבן" - תחלה סימן לשנות הסדר,

שיהי' כתוב "אנגעהויבן בפועל"; ואח"כ מחק תיבת "אנגעהויבן" כנ"ל]

.. איז דאך אויך אט די התמנות פון אליצפן ..

.. מוז מען דאך זאגן ..

.. און דעריבער האבן זיי געוואלט אידן זאלן בלייבן אין מדבר ..

- 2 -

דער חילוק צווישן חורה און מצוות איז ~~אז~~ אין תורה, וואס איר ענין איז דאך הבנה והשגה, זיינען פאראן פארשידענע מדריגות: איינער האט א קלענערע השגה און איינער האט א גרעסערע השגה; משא"כ אין מעשה המצוות, זיינען אלע אידן גלייך: די ^{מעשה ה'ת"ת} מצוות הפילין וואס משה רבינו האט מקיים געווען איז געווען די זעלבע ^{מעשה} מצוות הפילין וואס עס ~~איז~~ ^{איז} מקיים א איש פשוט. חילוקים זיינען דא נאך אין כוונת המצוות, אבער אין מעשה המצוות זיינען אלע אידן גלייך.

און דעריבער איז מחלוקת קרה אצטא געווען ערשט נאך דעם מעשה המרגלים: קרה האט געטראסעט אז אין לימוד התורה שטייען משה רבינו און אהרן הכהן א סך העכער ווי אנדערע אידן. משה רבינו ^{איז} האט דאך געווען דער מקבל ראשון פון הקב"ה, דערנאך האט ער די תורה געלערנט מיט אהרן, דערנאך מיט די בני אהרן, דאן מיט די זקנים, און ערשט שפעטער מיט אלע אידן, וואס דאס מיינט ^{אין} אז דער לימוד התורה פון משה ואהרן איז געווען ניט בלויז פריער אין זמן נאר אויך העכער אין מעלה ^{אין} דעם לימוד התורה פון אלע אנדערע אידן. קרה'ס טענה "מדוע חתנשאו" איז געווען ^{אין} בנוגע דעם ^{אין} פון מצוות מעשיות, וואס אין דעם זיינען דאך אלע אידן גלייך. און דעריבער האט ער ~~אז~~ זיין מחלוקת אנגעהויבן ערשט נאך מעשה המרגלים: נאך דעם ווי די מרגלים האבן געוואלט אפגעבן זיך נאר מיט עבודת רוחנית, פארבלייבן אין מדבר און זיין אפגעשלאסן פון וועלט, און ^{אויף} האט משה רבינו געענטפערט אין נאמען פון דעם אויבערשטן, אז מ'מוז דוקא אריינגיין אין ארץ ישראל צו מקיים זיין מצוות בגשמיות און צוליב דעם איז כדאי צו פארלאזן דעם מדבר, די אפגעשלאסנקייט פון ענינים גשמיים וואו מען קען האבן גרויסע השגות, ווייל אמעשה הוא העיקר - דאן איז קרה ארויסגעקומען מיט זיין טענה: וואס איז אזוי די גרויס-קייט פון משה ואהרן, זייער מעלה אצטא ^{אין} דאך נאר אין רוחניות'דיקע ענינים ^{אין} מדריגות פון לימוד התורה, אבער אין דעם עיקר, אין מעשה המצוות בגשמיות, זיינען דאך אלע גלייך.

- 1. דערמיט -

.. דער חילוק צווישן תורה און מצוות איז: אא אין תורה ..
.. די מצוות מעשה הנחת תפילין וואס משה רבינו האט מקיים געווען ..
.. די זעלבע מצוות תפילין מעשה וואס עס איז מקיים טוט א איש פשוט ..
.. חילוקים זיינען דא נאך אין כוונת המצוות ..
.. און דעריבער איז מחלוקת קרח געווען געקומען ערשט נאך דערם מעשה ענין המרגלים ..
.. קרח האט גאט געוואוסט אז אין לימוד התורה ..
.. וואס דאס מיינט דאך אויך, אז דער לימוד התורה ..
.. אויך העכער אין מעלה קעגן בערך דעם לימוד התורה ..
.. בנוגע דעם קיום מעשה (שהוא העיקר) פון מצוות מעשיות, וואס אין דעם זיינען דאך אלע אידן גלייך ..
.. און דעריבער האט ער אא זיין מחלוקת אנגעהויבן ערשט נאך מעשה ענין המרגלים ..
.. געוואלט אפגעבן זיך נאר מיט תורה ועבודה רוחנית ..
.. דאן איז קרח ארויסגעקומען מיט זיין טענה: למה תתנשאו - וואס איז אזוי די גרויסקייט פון משה ואהרן ..
.. זייער מעלה איז דאך נאר אין רוחניות'דיקע ענינים מדרגות פון און אין לימוד התורה ..

- 1 -

ג. דערמיט וועט ווערן פארענטפערט נאך א קשיא: ווי אזוי האבן קרה מיט די "חמישים ומאתים נשיאי העדה" געקענט מאנען ביי משה ואהרן "ומדוע חתנשא" ~~שא דאס זיי דערהויבן זיך איבער אלע אידן~~, וויבאלד אז "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה'" - זיי אליין זיינען דאך אויך געווען "נשיאי עדה", און אזוי אויך איז דער גאנצער שבט לוי געווען העכער פון אלע שבטים (און מיט זייערע טענות האבן זיי דאך נישט געמיינט צו אויפגעבן זייער אייגענע העכערקייט, אדרבה, זיי האבן פאר זיך געוואלט אויך כהונה, ווי ס'איז קענען פון דעם ענטפער פון משה רבינו "ובקשתם גם כהונה") - איז ווי אזוי זיינען זיי געקומען מיט אזא טענה וואס איז שולל זייער אייגענע מעלה?

פוז מען דאך זאגן, אז מיט "ומדוע חתנשא" האבן זיי נישט געמיינט צו מבטל זיין חתנשאות בכלל, זיי האבן נאר געוואלט שולל זיין די סארט חתנשאות פון משה רבינו, וואס ער איז געווען ~~גב א מלך~~ ^{(דקת'מאור ב'ו' ל' אג' דאס האבן זיי גע'טענה'ט:} אמת טאקע אז עס זיינען פאראן חילוקי מדריגות צווישן אידן, און אז די גרעסערע בעלי מדריגה קענען ~~צוליב~~ ^{אין צאכטן} זייער העכערקייט זיין נשיאים אויף די קלענערע בעלי מדריגה, וויבאלד אבער אז "כל העדה כולם קדושים", האבן דאך אלע מדריגות פון אידן אן ערך איינע צו די אנדערע - ווייל די העכערקייט פון איינעס אויף א צווייטן באשטייט דאך נאר אין השגות רוחניות, וואס איז א שפל (לגבי "המעשה הוא העיקר"), ~~דאס איז דעם זיינען אלע גלייך כניל~~ - במילא, ~~האבן זיי געזאגט~~, האט קיין ארט נישט אז משה רבינו זאל זיין א מלך, וואס דאס איז א דערהויבנקייט שבאין ערוך; ~~ווארעם וויבאלד אז אין דעם גורה~~ ^{אין דעם גורה} ~~עיקר~~ זיינען אלע אידן גלייך, קענען דאך צווישן זיי נישט זיין אזעלכע חילוקים, אז איינע זאל זיין ~~גב א מלך~~ ^{דאין עיקר} העכער פון די אנדערע.

ד. נאך ~~שעס~~ האבן זיי געמיינט מיט זייער טענה וועגן דער מלוכה פון משה רבינו; דער פארבונד פון די אנשי המדינה מיט זייער מלך איז נישט גלייך צום פארבונד פון א חלמיד צו זיין רב. דער חלמיד איז אפהענגיק פון דעם רב א' אין די ענינים (פון תורה ודרכי) ~~וואס~~ נאר אביג וויסלער דארף פון אים מקבל זיין; ~~ענינים אין תורה, ודרכי~~.

- אבער -

.. "ומדוע תתנשאו", פארוואס זיי דערהויבן זיך איבער אלע אידן ..

.. ווי ס'איז קענטיק **מובן** פון דעם ענטפער פון משה רבינו ..

.. מוז מען דאך זאגן ..

.. די התנשאות פון משה רבינו, **דאס** וואס ער איז געווען **די בהתנשאות פון א מלך** ..

.. און דאס זיי האבן גע'טענה'ט .. [תחלה הי' כתוב "האבן זיי", ושינה הסדר שיהי' כתוב "זיי האבן"]

.. וואס איז א טפל (לגבי המעשה הוא העיקר) וואס **און** אין דעם **עיקר** זיינען אלע גלייך כנ"ל - במילא,

האבן זיי געזאגט, האט קיין ארט ניט ..

.. וואס דאס איז א דערהויבנקייט שבאין ערוך*⁷; ווארום וויבאלד אז אין דעם **נקודה** העיקרית זיינען

אלע אידן גלייך ..

.. אז איינער זאל זיין ..

.. נאך עפעס האבן זיי געמיינט מיט זייער טענה ..

.. איז ניט גלייך צום **אן אנדער** פארבונד, **לדוגמא** - פון א תלמיד צו זיין רב ..

- ד -

זיער פארזאגן סיון '3 פלס ארז אסאן
 אבער מיט אנשי המדינה איז זייער גאנצע מציאות. ~~אשה ענגיג פון דעם פלך~~ נישט
 נאר באקומען זיי פון אים ~~העדרע ענינים~~, וואס האבן צו טאן מיט מלוכה, נאר
 מיט זייער גאנצער מציאות. ~~אונטער ווארפן דעם מלך.~~ ⁵¹⁴
 ווי די גמרא דערציילט וועגן איינעם וואס "מחוג במחוג קמי מלכא" (ער
 האט אין דער אנוועזנהייט פון מלך אנגעוויזן אויף עפעס מיט א רמז), האט
 מען אים דן געווען למיחה, ווייל דערמיט האט ער ארויסגעוויזן זיין אייגענע
 מציאות, וואס איז א מרידה במלכות. ~~אין כאטש אז דורך "מחוג במחוג" האט ער~~
 נאר ארויסגעוויזן זיין מציאות, אן ענין ~~שום~~ וואס האט נישט געהאט צו טאן
 און נישט אנגעריט די עניני מלוכה (נישט ווי ביי א תלמיד דאס טאר נישט זיין
 קיין "מורה הלכה בפני רבו" ווייל דאס האט צו טאן מיט די ענינים וואס
 ער איז מקבל פון דעם רב) - פונדעסטוועגן איז עס שוין א מרידה במלכות.
 ווייל מלוכה דארף דורכנעמען די גאנצע מציאות פון יעדערן פון די בני המדינה,
 אויך אין זייערע פשוט'ע זאכן.

און אזוי איז עס אויך געווען ביי משה רבינו, אז דורך זיין התנשאות
~~אויף די אידן (האבן) זייענדיג בלויז באקומען השגות נעלות וכדומה, נאר אויך אין ארץ~~
~~ענגליש פשוטים האבן די אידן באקומען דורך דעם התנשאות פון משה רבינו (און~~
 דאס זעלבע איז אויך ביי אהפסטותא דמשה שבכל דרא ודרא, ¹² ביי די נשיאים,
 ראשי בני ישראל, ¹³ אס ארז אנטו פוקס ¹⁴ זאכסן מקדס זיין זייער חיות צורק צי נאראק ¹⁵
 און דאס איז געווען טענה קרח: "כי כל העדה כולם קדושים" - אין די
 זאכן וואס אלע אידן זיינען קדושים, אין קיום המצוות, "אמדוע התנשאו" -
 פארוואס ~~איך~~ ⁵¹⁴ בנוגע די ענינים/פשוטים-דארפן אידן מקבל זיין זייער ~~פשוטים~~
 דורך משה רבינו?
 ה. אויף דעם האט זיי משה רבינו געענטפערט: "בקל וידע ה' אח אשר לו ואת
 הקדוש והקריב אליו", און אינדערמין וועט דער אויבערשטער לאזן וויסן "אח
 אשר לו - לעבודת לוי", וואה הקדוש - לכהונה". ¹⁷

- רש"י זאגט -

.. ניט נאר באקומען זיי פון אים העפערע ענינים; וואס האבן צו טאן מיט מלוכה, נאר פֿיט זייער גאנצער מציאות זיינען זיי איז אונטערגעווארפן דעם מלך ..

.. על דרך ווי די גמרא דערציילט ..

.. איז כאטש אז דורך "מחוגה במחוג" האט ער נאר ארויסגעוויזן זיין מציאות, אן ענין פשוט, וואס האט ניט געהאט צו טאן ..

.. ניט ווי דאס וואס ביי א תלמיד וואס טאר ניט זיין קיין "מורה הלכה בפני רבו" – ווייל דאס האט צו טאן ..

.. אז דורך זיין התנשאות אויף די האבן אידן .. [תחלה ה' כתוב "אידן האבן", ושינה הסדר שיהי' כתוב כנ"ל]

.. באקומען פון דורך אים ..

.. אין די זאכן וואס אלע אידן זיינען גלייך קדושים, אין קיום המצוות – "מדוע תתנשאו" - ..

.. פארוואס אויך איז בנוגע די ענינים וואס אלע זיינען גלייך, די ענינים פשוטים - דארפן אויך אידן מקבל זיין זייער השפעה דורך משה רבינו? ..

.. אז אינדערפרי וועט דער אויבערשטער לאזן וויסן ..

- ח -

דש"י זאגט דעם טעם פארוואס משה רבינו האט געהייסן ווארטן ביז בוקר
 (א) זיי זאלן דערוויילע קענען חשובה טאן; ב) צו ווייזן, אז פונקט ווי די
 גרענעצן מיט וועלכע דער אויבערשטער האט פאנאדערגעטיילט צווישן בוקר און
 ערב קען קיינער ניט צעשטערן, אזוי קען קיינער ניט מבטל מאכן דאס וואס
 "ויבדל אהרן להקדישו". ¹⁹ רמב"ם
 אבער אס די ביידע טעמים פאדערן א ביאור; לויטן ערשטן טעם איז דאך
 אודאי ניט מובן, פארוואס מען האט געדארפט ווארטן ביז בוקר, מען קען דאך
 חשובה טאן אין איין וויילע, "בשעתא חדא וברגעא חדא"; און אויב אנדערע
 געזעצן ניט באלד נתעורר בחשובה - איז דאך ²⁰ דעם קיין שיעור ניטא; איינער
²¹ עין עם שני גלייך אויפן ארט, ביי א צווייטן קען עס געדויערן ביז בוקר,
 און ביי א דריטן נאך לענגער.

אויך לויטן צווייטן טעם איז ניט מובן וואס האט מען געדארפט ווארטן
 ביז אויף צו פארגן אין דערפרי, ס'וואלט דאך געווען גענוג צו ווארטן ביז
 ביינאכט, וואס ²² דאן זיינען פאראן די גבולות וואס טיילן פאנאדער
 צווישן בוקר און ערב, ~~איז פארוואס האט מען צוליב דעם געדארפט ווארטן אויך~~
 א נאנצן נאכט.

אויך דארף מען פארשטיין, וואס איז טאקע געווען דער ענטפער אויף
 דעם וואס קרח האט גע'טענה'ט "מדוע החטאנו", וויבאלד אז "כולם קדושים"
 און "המעשה הוא העיקר". דורך ~~פיר צוואג~~ "קחו לכם מחתות" האט משה רבינו
 לכאורה נאר געוואלט צווייזן (און באווייזן) אז קרח איז ניט גערעכט ²³ מען זיצע
 טענה'ט, און אז אלץ האט משה געטאן בציווי הקב"ה, ²⁴ משה רבינו האט אבער ניט
 מבאר געווען פארוואס קרח איז ניט גערעכט. (אויך איז די מעשה הקטורה לכאורה
 געווען נוגע נאר צו דער טענה אויף כהונה אחרן, אבער ניט בנוגע דער טענה
 אויף דער מלוכה=החנשאוח פון משה רבינו).

דארף מען דאך זאגן, אז אין דעם הייסן א ווארטן ביז בוקר, איז אויך
 פאראן א ביאור פארוואס קרח איז אומגערעכט.

- דער אלטער רבי -

.. "ויבדל אהרן להקדישו **קודש קדשים**" (18*) ..

.. אבער אט די ביידע טעמים פאדערן א ביאור ..

.. פארוואס האט מען געדארפט ווארט **אגאנצע נאכט** ביז בוקר ..

.. איז דאך צו **אין** דעם קיין שיעור ניטא: איינער קען עס טאן **טוט תשובה** גלייך אויפן ארט ..

.. וואס אויך דאן זיינען פאראן די גבולות וואס טיילן פאנאנדער צווישן בוקר און ערב;? איז פארוואס

האט מען צוליב דעם געדארפט ווארטן אויך א גאנצע נאכט? ..

.. דורך זיין אנזאג "קחו לכם מחתות" ..

.. געוואלט באווייזן (און באוויזן) אז קרח איז ניט גערעכט מיט זיינע טענות ..

.. משה רבינו **דאס** האט אבער ניט מבאר געווען ..

.. דארף מען דאך זאגן ..

.. איז אויך פאראן **אויך** א ביאור פארוואס קרח איז אומגערעכט ..

- 1 -

1. דער אלטער רבי איז מדייק דעם לשון "מעשים טובים" וואס ווערט אפט
 געבראכט אין דברי רז"ל ^(אין הל' - ת.ס.א. ו.א.א.) ~~על שם דאס זינגן אז די דעם נוארס "טובים"~~
~~ע"א איז דאן טובן פון זיך אליינן אז פאסטמילס מנוגט מען מעשה המצוה, פונקט~~
 דו"ל בשעה חז"ל גערמאנט זי תורה, ~~לייגן זיי נישט על אדם פה חכמה ה"ל~~
~~אדער חכמה טובה, כאטש אז יש תורה בגויה, און בעה אנטעף מבי איז מברא,~~
~~אז מיטן ווארט טובים מיינט מען נישט צו אנהייבן אז די מעשים זיינען מעשה~~
~~המצוה, נאר איהן איהן מעשה המצוה גופא קענען זיין אגעלכע מעשים וואס~~
 זיינען נישט "טובים", - כאטש אז אויך דאן זיינען זיי מצוה - דערפאר זיינען
 חז"ל מדייק איהן זינען לשון צו זאגן "מעשים טובים", ^{אויך "טובים" וואס זיינען פאר}
 א משל אויף דעם איז פון אבנים טובות ומרגליות, וואס ^{זיינען פאר}
 שמייסט איהן בלאטע, וואס דאן איז נישט נאר וואס די אבנים טובות לייכטן נישט,
 נאר אדרייט צוליב דער בלאטע וואס אויף זיי פארשטעלן זיי אויף ליכטיקייט
 און זיינען היפך האור, כאטש אז אויך ווען זיי זיינען פארשטעלט אין בלאטע
 האבן זיי אין זיך בהעלם אלע הכוונות פון אבנים טובות.
 ע"ז איז אויך אין מצוות: ענינים איז להוסיף אור בעולם. פאראן אבער
 אמאל וואס לפי שעה ובגילוי זיינען זיי היפך ענינים. דער לימוד התורה און
 קיום המצוות פון א רשע, איז נישט נאר וואס זיי מאכן נישט ליכטיק, נאר אדרבה,
 זיי מאכן נאך גרעסער דעם חושך און העלם אין וועלט, זיי זיינען מוסיף
 חיות אין קליפות. און נישט ^{ע"ז} ^{ע"ז} די תורה און מצוות פון א רשע, נאר אזוי
 איז עס אויך אין תורה ומצוות שלא לשמה, ^{ע"ז} ⁽²¹⁾ צוליב פניות. וכנראה במחש, אז
 בשעה עס פעלט די ריכטיקע כוונה ^{ע"ז} תורה ומצוות, קען דעם מענטשן דערפון
 צוקומען ישוע און גאווה, פילנדיק ביי זיך די אייגענע מעלה וואס ער איז
 בייגעשטאנען ^{ע"ז} ⁽²²⁾ און האט מקיים געווען די מצוות, ובפרט נאך אויב
 ער איז מקיים א מצוה בהידור. וואס דאס איז גאר דער היפך פון ענין המצוה:
 מצוה איז פון לשון צוותא וחיבור, ^{ע"ז} דורך א מצוה ווערט מען באהעפט מיטן
 אויבערשטן, אבער דורך ישוע און גאווה ווערט מען גאר אפגעראיסן פון דעם

- אויבערשטן -

.. ו. דער אלטער רבי איז מדייק איך דעם לשון "תשובה מעשים טובים" וואס ווערט אפט געבראכט אין דברי רז"ל (און ניט - תשובה ומצות) צוליב וואס לייגן זיי צו באווארענט דעם ווארט "טובים"? ס'איז דאך מובן פון זיך אליין אז דער מיט "מעשים" מיינט מען מעשה המצוות, פונקט ווי בשעת חז"ל דערמאנען די "תורה", לייגן זיי ניט צו אדאס איי "תורת ה'" אדער "תורת חיים" וכיצא בזה, כאטש אז יש תורה בגוים. און דער אלטער רבי איז מבאר: אז מיטן ווארט טובים מיינט מען ניט צו אנדייטן באווארענען (דבר הפשוט) אז די מעשים זיינען מעשה המצוות, נאר ווייל אזוי ווי אין מעשה המצוות גופא קענען זיין אזעלכע מעשים וואס אין אזא אופן אז זיי זיינען ניט מאירים "טובים", זיי לייכטן ניט, - כאטש אז אויך דאן זיינען זיי מצות - דערפאר זיינען חז"ל מדייק אין זייער לשון צו זאגן "תשובה ומעשים טובים", אז זיי זיינען דורך ריכטיקע תשובה זיינען די מעשים טובים ומאירים.

א משל אויף דעם איז פון אבנים טובות ומרגליות, וואס זיינען פארשמירט אין האבן אויף זיך בלאטע, וואס דאן איז ניט נאר וואס די אבנים טובות לייכטן ניט, נאר אדרבה, צוליב אויך אז דורך דער בלאטע וואס אויף זיי פארשטעלן זיי אויף ליכטיקייט און זיינען היפך האור, כאטש אז אויך ווען זיי זיינען פארשמירט אין בלאטע האבן זיי אין זיך בהעלם אלע תכונות פון אבנים טובות ..

[התיבות המוקטנות לעיל - הן מה שמחק מתחלה, לפני שמחק כל שורות אלו; על תיבת ה" לא סימן קו-מחיקה, אלא סימן בעיגול להוציא]

.. זיי זיינען מוסיף חיות אין קליפות^{20*}. און ניט דוקא נאר די תורה און מצוות פון א רשע ..

.. וכנראה גם במוחש, אז בשעת עס פעלט די ריכטיקע כוונה פון אין תורה ומצוות ..

.. וואס ער איז בייגעשטאנען דעם נסיין שוועריקייטן און האט מקיים געווען די מצוה ..

- 2 -

אויבערשטן, און דער אויבערשטער זאגט אויף א בעל גאווה "אין אני והוא יכולים לדור".⁶²⁴

בהעלם ובפנימיות איז עס אויך דעמאלט תורה ומצוות, וואס דערפאר ווערט אפגע'פסק'נט אין שולחן ערוך,⁶²⁵ אז אפילו א רשע גמור דארף לערנען חורה און מקיים זיין מצוות, ווארום כאטש אז דערווילע איז ער דורך זיין חורה ומצוות מוסיף חיות אין קליפה, איז אבער שפעטער, ווען ער וועט תשובה טאן - און בעווייס וועט ער דאך תשובה טאן, ווארום "לא ידה ממנו נדח" - וועלן די ניצוצות הקדושה פון זיין חורה ומצוות ארויסגענומען ווערן פון קליפה און אנהויבן לייכטן. אבער כל זמן ער האט נישט געטאן קיין תשובה איז זיין חורה ומצוות פאקט-ווי אן אבן טוב וואס איז א ~~אויבערשטער~~ אין בלאטע, און זיי מאכן נאך גרעסער דעם חושך בעולם.

קען ער דאך ביי זיך טראכטן: וואס איז אים נוגע צי זיינע מצוות זיינען ליכטיקע צי זיי זיינען פינטערע - די ליכטיקייט אדער דער היפך, איז דאך בלויז אן ענין וואס האט צו טאן מיט "גילויים" - המשכת העצמות איז דורך מעשה בפועל, המעשה הוא העיקר, און דורך דעם מאכט מען א דירה לעצמותו; און דער רצון העליון איז דאך (ווי עס ווערט אפגע'פסק'נט אין שו"ע) אז ער זאל לערנען תורה און מקיים זיין מצוות - וועט ער אזוי טאן. דאס וואס ער איז מוסיף חיות אין קליפות - איז עס נישט זיין געשעפט, זיין ענין איז - "לשמח את קוניי", צו טאן דעם רצון העליון, און דער רצון העליון איז, אז אויך ער זאל מקיים זיין מצוות ~~עס זענען אונז זיין איצטיקן מצו~~.⁶²⁶ איז דער ענטפער אויף דעם, אז דער רצון העליון איז נישט נאר אויפן קיום המצוות, נאר אויך אויף כוונת המצוות. ווארום אין "דירה/בחחוננים" זיינען דא צוויי ענינים: מען דארף מאכן א דירה לעצמותו, און ~~גב דירה דארף~~ זיין א ליכטיקע ~~אז דער עצם זאל דארט שטיין בגילוי~~,⁶²⁷ ובכדי אז די דירה זאל זיין א ליכטיקע דארפן זיין ליכטיקע מצוות, מצוות וועלכע באלייכטן און איידלען אויס דעם מענטשן מיט דער וועלט וואס ארום אים.

- און דאס -

.. און דער אויבערשטער זאגט אויף א בעל גאווה ..

.. אז אפילו א רשע גמור דארף לערנען תורה און **געוויס דארף ער** מקיים זיין מצוות, ווארום און כאטש אז דערווילע איז ער דורך זיין תורה ומצוות מוסיף חיות אין קליפה, איז אבער שפעטער, ווען ער וועט תשובה טאן - און ער וועט געוויס דאך תשובה טאן .. [תחלה הי' כתוב "געוויס וועט ער", וציין "3 2 1" על תיבות אלו, להפך הסדר]

.. אבער כל זמן ער האט ניט געטאן קיין תשובה איז זיין תורה ומצוות פונקט - ווי אן אבן טוב וואס איז איינגעשמירט אין בלאטע ..

.. און דער רצון העליון איז, אז אויך ער זאל מקיים זיין תורה ומצוות ניט קוקנדיק אויף זיין איצטיקן מצב ..

.. ווארום אין "דירה לו בתחתונים" ..

- ח -

און דאס איז דער דייק פון לשון חז"ל "מעשים טובים", אז די מעשי המצוות דארפן זיין טובים און מאירים.

ז. און דאס איז געווען דער ענטפער פון משה רבינו אויף טענה קרה ועדה: אמר טאקע אז המעשה הוא העיקר, אבער דער קיום פון מצוות דארף זיין אין אן אופן פון "בוקר", עס זאלן זיין ליכטיקע מצוות, וועלכע זאלן ברענגען צו "וילדע הוי", צו ידעת און גילוי אלקות. מען קען טאקע מקיים זיין מצוות אויך אן דער ריכטיקער כוונה, אבער דאס זיינען ניט קיין ליכטיקע מצוות ("בקר") און זיי ברענגען ניט צו ידעת/אלקות (וילדע הוי").
און דאס איז אויך רש"י מרמז אין די צוויי טעמים פארוואס משה רבינו האט זיי געהייסן ווארטן ביז "בקר":

(א) "שמא יחזרו בהם", בכדי זיי זאלן האבן שהות צו תשובה טאן. און כאטש אז תשובה קען מען טאן בשעתא חדא וברגעא חדא, האט זיי אבער משה רבינו מרמז געווען, אז עס פאדערט זיך א "בקר" דייקע תשובה, א ליכטיקע תשובה, וואס דאן פועל'ט די תשובה אז די "מעשים" (מצוות) זאלן זיין "טובים" ~~כלשון חז"ל. "השובה ומעשים טובים", אז נאך השובה ווערן די מעשים טובים~~
אויך ווען זיין תשובה קומט פון יראת העונש, איז מען אים מוחל אויף זיינע עבירות, דאס איז אבער נאך ניט מזכך דעם מענטשן, ער פאר- בלייבט אין זיין אשות. עס דארף זיין א ליכטיקע תשובה, תשובה מאהבה רבה, וואס דאן דוקא איז "זדונות נעשים לו כזכיות", עס ווירקט אסאך אויף די זדונות ממש און אודאי אויף די מצוות וועלכע זיינען געווען אין גלות (ווי "זדונות") בחור הקליפות, אז זיי זאלן נהפך ווערן לזכיות, און אנהויבן מאיר זיין.

(ב) "פקר, א"ל משה גבולות חלק הקב"ה בעולמו כו". משה רבינו האט זיי מסביר געווען די מעלה פון ליכטיקע מצוות אויף וועלכע זיינען בגלות בחור הקליפות, כאטש אויך זיי זיינען בפנימיות מצות ה', מיט א משל פון ערב

- ובוקר 4

.. און דאס איז דער דיוק פון לשון חז"ל "מעשים טובים", אז די מעשי המצוות דארפן זיין טובים און מאירים..

.. וועלכע זאלן ברענגען צו "וידע הוי", צו ידיעת און וגילוי אלקות ..

.. און זיי ברענגען ניט צו ידיעת (גילוי) אלקות ("וידע הוי") ..

.. (כלשון חז"ל: "תשובה ומעשים טובים", אז נאך תשובה ווערן די "מעשים" טובים) ..

.. דאס איז אבער נאך ניט מזכך דעם מענטשן; און ער פארבלייבט אין זיין ישות. עס דארף זיין א ליכטיקע תשובה, ביז - תשובה מאהבה רבה, וואס דאן דוקא איז "זדונות נעשים לו כזכיות", עס ווירקט שיי אויף די זדונות ממש און אודאי אויף די מצוות וועלכע זיינען געווען אין גלות (ווי "זדונות") בתוך הקליפות, אז זיי זאלן נתהפך ווערן לזכיות, און אנהויבן מאיר זיין ..

.. משה רבינו האט זיי משביד מרמז געווען די מעלה פון ליכטיקע מצוות אויף די מצוות וועלכע זיינען בגלות בתוך הקליפות, כאטש אויך זיי זיינען בפנימיות מצות ה', מיט א דעם משל ..

- 8 -

ובוקרו ערב און בוקר זיינען ביידע דעם אויבערשטנס באשעפענישן, און פון
דעם ערב אגז' בוקא צוזאמען ווערט "יום אחד", און רז"ל זאגן אג' דאס איז יו"ט
הכפ"ו, א-יום המנוח שדומה ליו"ט, און פונדעסטוועגן איז ערב - פינסטער, און

בוקר ~~ליכטיק~~ ליכטיק. ^{אין דער}
און דאס איז אויך דער ענטפער אויף דער טענה "ומדוע החנשאו"ו אמה
טאקע אז כל העדה כולם קדושים ובתוכם הוי"ו", אזא יעדער איד איז הייליק
ניס בלויז מצד זיין נשמה נאר אויך מצד זיין גוף, און צוליב זיין קדושה
האט ער בכח (דורך זיינע מצוות) צו ממשיך זיין עצמות - "ובתוכם הוי"ו", שם
העצם - דאך דארף ער מקבל זיין ^{על} השפעות פון משה רבינו, ואחפשטוהי
אל דילי' שבכל דרא ודרא, ניס בלויז בנוגע עבודת המוח והלב, נאר אויך
בנוגע מעשה המצוות, אז זיי זאלן זיין מעשים טובים ומאירים.

ח. די הוראה פאר אונז פון די צוויי סדרות, שלה און קרה, איז קלאר:
פאראן אזוינע וואס טענה'ן, אז מעשה המצוות בפועל איז ניס נובע אויף
אזוי פיל, דער עיקר איז-עס זאל זיין א אידישע הארץ, "רחמנא לבא בעי",
פאראן אזוינע וואס טענה'ן, אז מען דארף האבן בלויז מעשה המצוות, אבער
לימוד התמידות און עבודה שבלב איז ניס אזוי וויכטיק, ווייל המעשה הוא
העיקר. ^{העצמות} אונז דא ^{אין} חורה, אז דער סדר העבודה דארף זיין ניס ווי
שיטת המרגלים, אז מען קען יוצא זיין ~~ממנוחה~~ מיט רוחניות אליין, און
ניס ווי שיטת קרה ועדה, אז מען קען יוצא זיין מיט מעשה אליין, נאר
ביידע זאכן מוזן זיין צוזאמען.

און ווי מען האט געזען די הנהגה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, דער בעל השמחה
פון י"ב תמוז, אז ער האט זיך מוסר נפש געווען אויף די ביידע זאכן: ער
האט געלייגט די גרעסטע כוחות, ביז צו מסירת נפש בפועל, אויף ענינים פון
מעשה, אז א אידיש קינד זאל לערנען אל"ף בי"ת; אז א איד זאל מקיים זיין
אפילו נאך איין מצוה (כאטש יענער איז נאך לגמרי ניס געווען שייך צו
כוונת המצוה און צו דער פנימיות'דיקער אויסאידלונג וואס ווערט דורך איר,
- און אפילו -

.. און **דוקא** פון דעם ערב מיטן בוקר צוזאמען ווערט "יום אחד" ..

.. און דאס **אין דעם** איז אויך דער ענטפער ..

.. אז יעדער איד איז הייליק **און** ניט בלויז מצד זיין נשמה נאר אויך מצד זיין גוף ..

.. און צוליב **דורך** זיין קדושה האט ער בכח (דורך זיינע מצוות) צו ממשיך זיין עצמות - "ובתוכם הוּי",
שם העצם ..

.. מקבל זיין די **אלע** השפעות פון משה רבינו ..

.. איז קלאר ..

.. דערציילט **לערנט** אונז דא די תורה ..

.. אז מען קען יוצא זיין פּיט-הארץ, מיט רוחניות ..

- י -

און אפילו פון מצוות בפועל איז ער נאך אויך געווען ווייט, דאך האט זיך
 דער רבי מוסר נפש געווען, אז ער זאל מקיים זיין לכל הפחות איין מצוה,
~~דורך דורך יעדער מעשה פון א מצוה נעמט מען עצמות~~; און גלייכצייטיק האט
 דער רבי געלייגט די גרעסטע כוחות און זיך מוסר נפש געווען צו פארשפרייטן
 תורה, פנימיות התורה ביז צו עבודת התפלה.

און דאס איז דער וועג וואס דער רבי האט אנגעוויזן פאר אלע וואס
 זיינען שייך צו אים און הולכים בעקבותיו, אז מען זאל טאן אין ביידע קוים:
 פונקט ווי מען דארף טאן אין "המעשה הוא העיקר", דארף מען אויך זען, אז
 די מעשה זאל זיין א ריינע און אן איידעלע, וואס דאס טוט זיך אויף דורך
 לימוד פנימיות התורה און עבודת התפלה.

און דורך דער עבודה אין ביידע קוים צוזאמען מאכט מען א דירה לו
 יתברך בתחתונים, א דירה אין ביידע זאכן: עס זאל זיין א דירה לעצמותו און
 דאָרט זאל דער עצם זיין בגילוי.

(משיחת ש"פ קרה השכ"ב)

ס. אין פערטן פרק ^{פון} אבות זאגט די משנה: "והוי שפל רוח בפני כל אדם".
 זיינען דא פאראן צוויי גרסות: א) "בפני כל אדם" (אן א ה"א); ב) "בפני כל
 האדם" (מיט א ה"א).

דער אלטער רבי אין סידור איז גורס "אדם", אן א ה"א, און אידו די
 גירסא ברענגט ער אויך בכמה מקומות אין חסידות. אבער אין תניא פרק לשימך
 ברענגט ער די גירסא "האדם", מיט א ה"א.

ס'איז ידוע, אז דער אלטער רבי האט מדייק געווען אין תניא אויף יעדער
 ווארט און אוח בחסר ויתיר. איז דאך מובן, אז דאס וואס ער ברענגט אין תניא
 די גירסא "האדם", מיט א ה"א - הגם אז בעיקר נעמט ער אן די גירסא "אדם",
 אן א ה"א, ווי ער איז גורס אין סידור - איז עס ווייל דאס איז נוגע צום
 מסביר זיין דעם גאנצן ענין וואס ער רעדט אין תניא.
 בכדי צוקומען צו ווערן א שפל רוח ^{מא} יעדן איינעם, זיינען פאראן

- צוויי -

.. אז דער איד זאל מקיים זיין ..

.. ווייל דורך יעדער מעשה פון א מצוה נעמט מען עצמות .. [על תיבת "עצמות" לא סימן קו-מחיקה,

אלא סימן בעיגול להוציא]

.. בזו עבודת התפלה **כדבעי** ..

*

.. זיינען דא פאראן צווי גרסאות ..

.. און אַזוי גירסא ברעגנט ער אויך בכמה מקומות אין חסידות ..

.. ווייל דאס איז נוגע צום מסביר זיין דעם גאַנצן ענין וואס ער רעדט **דא** אין תניא ..

.. בכדי **צו** צוקומען צו ווערן א שפל רוח פאר **לגבי** יעדן איינעם ..

הגהה ראשונה - הערות

הגה

(1) פ"ח. הובא ברש"ם וחוס' בבא בתרא קיט, א. (1) אלא י, ה. ה.

(2) יבנו אע"פ ואלו אע"פ היא

(3) במדבר' ותנחומא ר"פ קרח. הובא ברש"י שם.

(4) ראה ליקוט לפ' שלח.

(5) עירוובין צ"ב, ג. ב.

(6) וזהו שאמרו ובחוכם הו"א ומדוע התנשא על קהל הוי", כי הוי' הוא שם העצם, שנמשך ע"י מעשה המצוות (וראה לעיל ע' 536 הערה 20).

(7) סדר עולם רבה פ"ד. הובא לזבחים קב, א. שמו"ר פ"ב, ו. תנחומא בהעלתך ט. ראה הערה 3. זח"ג פג, א. ועוד. * (7) וע"פ קמחן אהלן אהלן פה | ז' קול. ואלו אע"פ לא קמחן

(8) ראה תניא פמ"דו ואף כי מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לגשח להשיב אפי' חלק אחד מני אלף ממדריגת אהבה רעיא מהימנא. - דיוק לשון "אשר ערב לבו", יש לומר, עפ"י מ"ש בתניא פ"כ אשר השוקה וחמדה הלב היא למעלה מבחי' מחשבה ואינה אלא מקור להמחשבה (שהתחלתה היא לאחר ש"חזרה ועלתה מהלב למוח"). וזהו אומרו מי הוא כו' אשר ערב לבו, להורות שאין שום מקום למקור כלל למחשבה כזו.

(9) ולכן כל המורד במלך ישראל יש למלך רשות להרגו (רמב"ם הלכות מלכים פ"ג, ה"ח), כי העונש הוא לפי ערך הפגם (תניא פכ"ד), והמלוכה (ומרידה בה) נובעת בכל מציאותו, עד לעצם חיותו.

ובזה יש לבאר חגי' דאף שמלך בן מלך שהיתה מחלקת עליו מושחין אותו (רמב"ם שם פ"א), ~~שכל מקום לא הו"ד רחבעם למשה~~ אף שהי' עליו מחלקת ירבעם (וע"ה) - ~~היתה מאושרת ע"י אהב' אחי' השילוני)~~ לפי שהמחלוקת עליו היתה אחרי שנשבע שיש כבד על כסא מלכותו, ~~אצטואז אינה פועלה מאומה~~ - לפי שבישבן על כסא מלכותו, כל העם קנויים לו בכל עצמותם, והמחלקת אינה אלא בכחות הגלויים (ובדוגמתם שם הפושעים ומורדים בתלמידי חכמים יונקים חיוחם מה"ה. תניא פ"ב). שלכן, גם המורד במלך יש למלך רשות להרגו, ~~גם בו, נובע המלוכה בכל מציאותו.~~

(10) ראה חגי' פ"ב

(1) רבא פ"ח ..

(1*) שלח יד, לה.

(2) משנה זבחים קיב, ב. קטו, ב. וראה בחיי לשמות יט, כב.

(2*) ירושלמי יומא פ"א ה"א

(7) סדר עולם רבה פ"ז. הובא בזבחים ..

(7*) ועד"ז בנוגע לאהרן שהי' כהן גדול. וראה ג"כ תוספתא סוף כריתות. אוה"ת וארא עה"פ הוא אהרן ומשה.

(8) .. דיוק הלשון "אשר ערב לבו", יש לומר ..

.. להורות שאין שום מקום דמקור כלל ..

(9) .. והמלוכה (ומרידה בה) - נוגעת בכל מציאותו ..

.. ובזה יש לבאר הדף הענין, דאף שמלך בן מלך שהיתה מחלוקת עליו שמושחין אותו (רמב"ם שם ספ"א), מכל מקום לא הוצרך לא מצינו אשר משחו את רחבעם למשיחה לאף שהי' עליו מחלוקת ירבעם (וגם ועוד - שהיתה מאושרת ע"י אחי' השילוני); - והוא לפי שהמחלוקת עליו היתה אחרי שישב כבר על כסא מלכותו, ואז אינה פועלת מאומה - לפי שבישיבה על כסא מלכותו, כל העם קנויים לו בכל עצמותם, והמחלוקת אינה אלא בכחות הגלויים (ובדוגמת שאם הפושעים ומורדים בתלמידי חכמים - שגם הם יונקים חיותם מהת"ח. תניא פ"ב). שלכן, גם המורד במלך וכבר פרק עולו - יש למלך רשות להרגו, ש - כי גם בו, נוגעת המלוכה בכל עצמותו.

[תחלה הי' כתוב "מחלקות .. מחלקות" (וכן לקמן הערה 19) - ושינה הסדר שהי' כתוב "מחלוקת"]

(10) ראה חגיגה ה, ב.

10 חז"ל ה' ק"ו לאסוף עם ג'...
11 ולכן כשאמר משה (במדבר י"א, י"ג) מאין לי בשר, שלא יתפלל לצמצם עצמו בהשפעת הבשר (ראה לקו"ת בהעלתך לא, ד), ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמחי עליהם גו', דההשפעה צריכה להיות מרוחו של משה דוקא, להיות הוא המשפיע בדורו (ד"ה בריש הורמניחא חרצ"ה נדעם בקונטרס כח) סעיף יט).
22 נסמן לעיל ע' 304.
13 כי כל ישראל הם קומה אחת שלימה וראשי הדור כוללים את הנשמות של כל אנשי הדור (כמו שהראש כולל חיות כל אברי הגוף - חניא פנ"א), ולכן החתונה ההשפעה שממשיכים לאנשי דורם הוא בכל מציאותם, גם בעניניהם הפשוטים, כמו שאברי הגוף מקבלים כל חייהם, גם החיות שבצפרנים, מהמוח שבראש. וראה חניא פ"ב. לקו"ת שה"ש לה, ד.
14 גם הפושעים ומורדים בהם (חניא פ"ב). כי מכיון שהם ראשי בני ישראל, הרי חיות כל אצאצא האברים מוכרח להיות נמשך מהראש דוקא.
וכן בענין המלכות, שם המלך נקרא ונחפשו לא רק על מין המדבר (גם על אנשים הכי פחותים) אלא גם על סוגי דצ"ח. ~~שליש חגיגה עמלק, הוא גם על ג' (א) וז"ל~~
15 ועל פי זה יש לבאר מ"ש בספר קהלת יעקב (לבעה"ט מלא הרועים) מע' רבי, שנשיא הוא ר"ח ניצוצו של יעקב אבינו: ~~על היחרון דיעקב אבינו על אברהם ויצחק,~~ אשר עניניהם של אברהם ויצחק לא נמשכו בכל יוצאי חלציהם, שהרי אברהם יצא ממנו יסמל ויצחק יצא ממנו עשו. משא"כ יעקב (אשר שופרי' מעפן שופרי' דאדם הראשון יצא ב"מ פ"א, א. זח"א לה, ב) שכל הנשמות היו כלולות בנשמת אדם הראשון) מטחו שלימה (ראה בארוכה ליקום לפ' ויצא ובהנסמן שם). וכן נשיאי ישראל, עניניהם נמשכים בכל אנשי דורם. וכשם שבנוגע אנשי דורם, ההמשכה נובעת בכל עניניהם עד לעצם מציאותם כנ"ל, כן מצד הנשיאים, כל עניניהם, גם הנעלים ביותר, פועלים על אנשי דורם. (ראה חניא פמ"ד) (אשר גם במדריגת משה אשר מי הוא זה כו' אשר ערב לבו (ראה לעיל הערה 8)): ואפס קצהו ושמן מנהו מרב טובו ואורו מאיר לכללות ישראל.

10) חגיגה ה, ב. ומה דמסיים שם גברא דלא ידע כו' - היינו שבאם הי' יודע כו' וראוי לויכוח זה - הי' בה"מחויי במחוג" - ענין המלך ושירות לו (וכידוע בסיפורי חז"ל שרצ ששאל לריב"ח כמה פעמים בעניני אמונה וכו'). וק"ל. ובזה מתורץ ג"כ מה שלא ענשו לריב"ח על דמחוי.

11) . . שלא יכול לצמצם עצמו בהשפעת הבשר . . [תחלה הי' כתוב "יוכל", ושינה הסדר שיהי' כתוב כנ"ל]

13) . . ולכן ההתקשרות ההשפעה שממשיכים לאנשי דורם הוא בכל מציאותם אנשי הדור, וגם בעניניהם הפשוטים, כמו שאברי הגוף מקבלים כל חיותם, גם החיות שבצפרנים, מהמוח שבראש . .

14) . . שלפן ועד"ז גם דצ"ח גמל ואילן ששם של עמלק נקרא עליהם צריך למחותם (מכילתא ס"פ בשלח. מכילתא דרשב"י ס"פ בשלח). מדרש תהלים ס"פ ט, ז). ואם בעמלק חוצפא שהוא מלכותא בלא תגא (סנה' קה, א). כן - בקדושה (ושמרובה מדה טובה) על אחת כמה וכמה . .

15) ועל פי זה יש לבאר מ"ש בספר קהלת יעקב (לבעהמ"ס מלא הרועים) מע' רבי, שנשיא הוא ר"ת ניצוצו של יעקב אבינו: אף שאברהם ה' היתרון דיעקב אבינו על אברהם ויצחק, אשר עניניהם של אברהם ויצחק לא נמשכו בכל יוצאי חלציהם, שהרי אברהם יצא ממנו ישמעאל ויצחק יצא ממנו עשו. משא"כ יעקב (אשר שופרי' מעין שופרי' דאדם הראשון (ב"מ פד, א. זח"א לה, ב) שכל הנשמות היו כלולות בנשמת אדם הראשון) מטתו שלימה (ראה בארוכה ליקוט לפ' ויצא ובהנסמן שם). וכן נשיאי ישראל, עניניהם נמשכים בכל אנשי דורם.

* וכשם שבנוגע אנשי דורם, ההמשכה נוגעת בכל עניניהם ועד לעצם מציאותם כנ"ל, כן מצד הנשיאים, כל עניניהם (בתור נשיאים) גם הנעלים ביותר, פועלים על אנשי דורם . . [הציון *] פירושה סימון להתחלת פיסקא בפ"ע]

= 3 =

- (16) על דרך זה פירוש הגאון הרבצובי (בצמנת מענה על התורה) אשר"א בדבר שהלוויים דומים עם הכהנים היינו גבי מצות שמירה מ"מ כהן למעלה והם למטה. אלא שפירושו הוא שטעות קרה הואשלא ידע שבדבר שהם ~~מ"מ יש לזה מעלה על זה, ובהשיחה מבואר, שלא רק שיש מעלה כו'~~ ^{א"ל} ~~שהתחתון צריך לקבל מעלתו ~~מ"מ~~ מהעליון.~~ ^{13/ א"ל}
- (17) רש"י במדבר טז,ה.
- (18) רש"י שם. והוא מ"ב"ר ותנחומא שם.
- (19) שהרי מחלוקת קרה ~~היתחביוס, לראי~~ ¹⁴⁹¹ ~~במה שאמרו רז"ל (סנהדרין קט"ב): אותכה על~~ ~~בבא כו' כל דאתא חזי", שהי' אפסו לראיה.~~ ¹⁸ ~~אשר~~ ^{15/ א"ל}
- (20) ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פה,א. שה"ש יז,ג.
- (21) תניא פל"ט. הל' ח"ת לאדה"ז מ"ד,ה"ג.
- (22) לקו"ת בחוקותי מה,ג.
- (23) סוטה ה,א.
- (24) עד שאפשר שי/קיימו מצוה כדי לרמות כו' ~~וכהעובדא המובא בחוד"ה כאלישע (שבת מט,ג).~~
- (25) הל' ח"ת שם. ²⁵ קדושין פב,א.
- (26) ב"ר פ"ג,ח. ²⁶ ~~הל' ח"ת ה"ה ס"ו.~~
- (27) סנהדרין קו,ב ושם הקב"ה. אבל כן הוא ברש"י שם. זח"ב קטב,ב. זח"ג רפא,ב. יסוד מורא לל"ע שער ז. ספר חסידים סי' חקץ. בהקדמת חובת הלבבות.
- (28) ר' יונה בפירושו. וכן משמע ג"כ בס' חן טוב הובא בפ"י מלאכת שלמה על אבות פ"ד מ"ד. וכן היא הגירסא במסכת דרך ארץ זוטא פ"ג: ושפל רוח בפני כל האדם.
- (29) ~~ראה ספר אקיצורים והערות לתניא ע' קיח ואילך. ובקבלה במשפחה בית רבי, אשר~~ ²² ~~נ"ל~~ ~~הגירסא הגניא שיש~~ ²⁹ ~~כ"ל~~ ~~הגירסא הגניא שיש~~
- מעם מצא מהרי"ל מיאנוביטש את אחיו רבנו הזקן יושב אצל שלחן הכתיבה והוא בהתעמקות גדולה. כשעה עברה ונתעורר אדה"ז, וירא את אחיו עומד אצלו ויאמר לו: "הנה זה שבוע השלישי שהנני מתבונן בכתיבת תיבה זו - והראה על הגליון הכתוב, מספר התניא, שהי' מונח לפניו - א"ל לכתבה בוא"ו החיבור (כמו חיבת ועיקרה ושרשה בפרק מ"א כחלחלו, שהי' יכול לכתוב ראשית העבודה עיקרה, וכתב ועיקרה). ואמר בזח"ל: אויף א וא"ו אין בינונים" ^מ מאג מען אוועקגעבען זעכט וואכען און אויף דער זיבעטער וואך וועט ווערן כשם זה נקרא ספר התניא. (כל הספר ולא רק חלקו הראשון) ברוב המקומות בלקו"ת. (הערות שבסו"ס התניא ע' ריח). - או בשם ספר של בינונים -

(Handwritten notes in the left margin, including a circular stamp with the number 20 and some illegible text.)

16) . . אלא שפירושו הוא שטעות קרח הוא שלא ידע שבדבר שהם שגים **דומים** יש לזה מעלה על זה, ובהשיחה מבואר, (שלא רק שיש מעלה כו' אלא), **שגם** שהתחתון צריך לקבל גם את מעלתו **הוא זו** - מהעליון.

18* דהי"א כג, יג.

19) שהרי מחלוקת קרח היתה ביום, וראי' ממה וכמו שאמרו רז"ל (סנהדרין קט, סע"ב): אותבה על בבא כו' כל דאתא חזי", שהי' אפשר לראות בזמן שרואין. **כן מזה מובן שהי' ביום שהרי ששאל שקורח אז טלית שכולה כו' - שבית דין יושב עד הערב. והעם עומד "על משה מן הבוקר עד הערב" (יתרו יח, יג).**

20* הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד, ה"ג. [העביר ציון זה מהערה 21 לכאן]

26* ראה תניא ספ"ג.

*

הגהה שני'

ב"ה. ליקוט משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א, לפ' קרח.

א. עם שטייט אין סדר עולם 1), אז די מחלוקה פון קרח ועדתו אויף משה ואהרן איז פארגעקומען נאך דער מעשה המרגלים (און ברענגט אויף דעם א ראי"ו פון דער טענה פון דתן ואבירטו "אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאנו וגו'". אז משה רבינו האט זיי ארויסגענומען פון מצרים צו אום-ברענגען זיי אין מדבר כו', וואס די טענה באווייזט, אז דעמאלט איז שוין געווען נאך דער גזירה "במדבר הזה באמ"ו" (2)).

דארף מען פארשטיין, פארוואס האט קרח אפגעווארט מיט זיין מחלוקה ביז דאן דער ציווי פון דעם אויבערשטן, אז מען זאל צונעמען די עבודה פון די בכורים און זי איבערגעבן צו אהרן ובניו, איז געווען בשעת מתן תורה אדער משהו מסתמך (3), לכל הדעות איז כהונה גדולה דאהרן - וואס האט ארויסגערופן די מחלוקה קרח - געווען במעלה בשמיני למילואים (4), א.ד.ה. ששי בסיון, כ"ג אדר ראש חודש ניסן), אבער מעשה המרגלים איז געווען א סך שפעטער, און איז פארענדיקט געווארן ערשט אין חשעה באב - איז פארוואס האט קרח ניט געקריגט אויף משה ואהרן ביז נאך דער מעשה המרגלים?

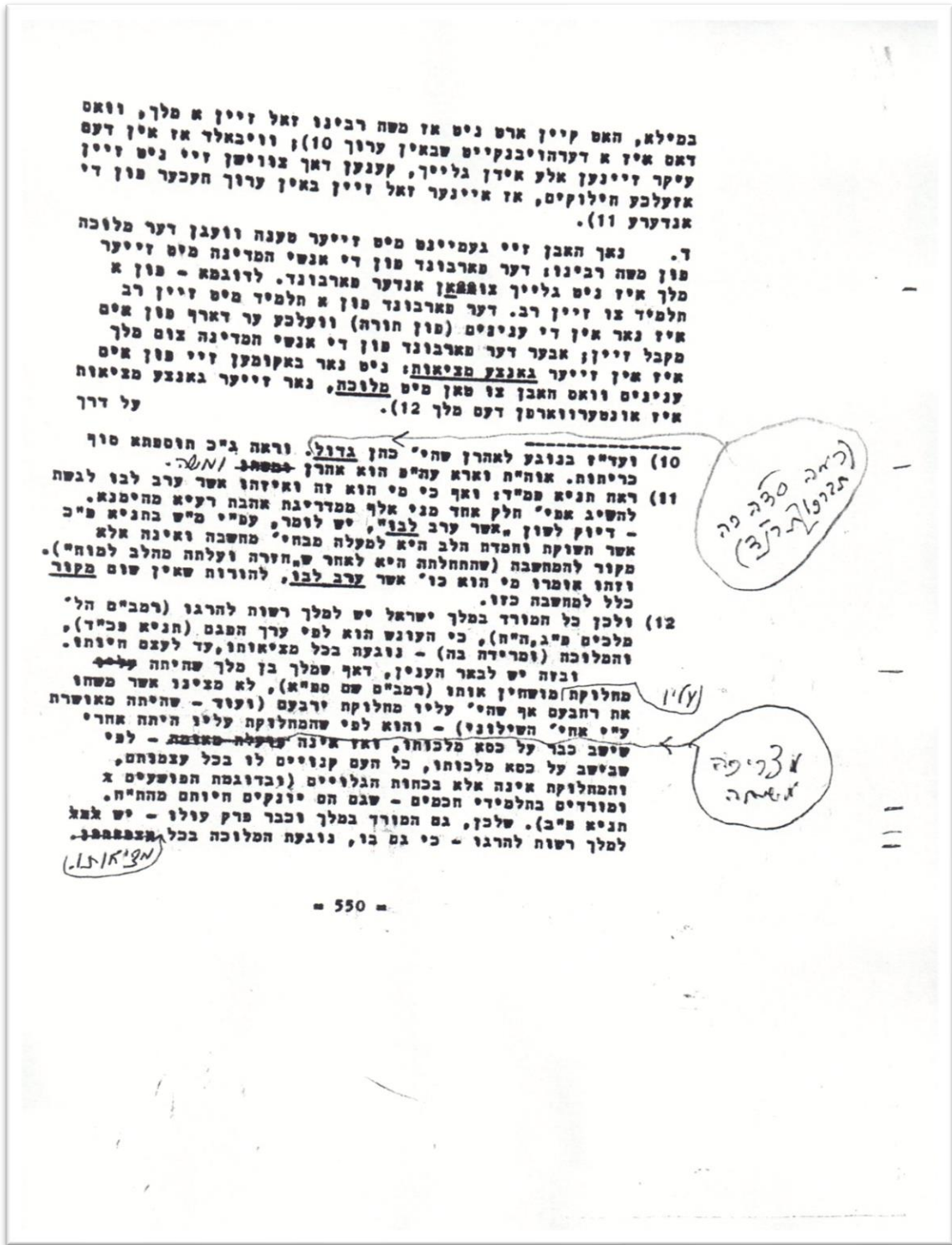
אמילן אויב מ'זאל זאגן, אז דער עיקר המחלוקה פון קרח'ן איז געווען איבער דעם וואס אליצפן בן עוזיאל איז נחמנה געווארן פאר א נשיא אויף די בני קהת (5), איז דאך אויך די החמנה פון אליצפן געווען א סך מריער - בעה מען האט געציילט די לויים (וואס מניין בני ישראל איז געווען אנהויב חודש אייר) - אבער קרח האט זיין מחלוקה אנגעהויבן ערשט נאך חשעה באב. מוז מען זאגן, אז מחלוקה קרח האט געהאט א פארבונד מיט מעשה המרגלים.

ב. די

1) רבא פ"ה. הובא ברשב"ם והוסי' בבא בתרא ק"ט, א.
 2) שלח יד, לה.
 3) זבחים קטו, ב. וראה כה"י לשמוח יט, כב.
 4) ירושלמי יומא פ"א, ה"א.
 5) במדב"ר ותנחומא ר"ע קרח. הובא ברש"י שם.

אין מ.א. מ.א.
 כפיצור

...ד.ה. ששי בסיון מיט א יאר פריער, כ"ג אדר, אדער ראש חודש ניסן..

10) ועד"ז בנוגע לאהרן שהי' כהן גדול (ראה סד"ה כה תברכו תרנ"ד) ..

12) .. והוא לפי שהמחלוקת עליו היחה אחרי שישב כבר על כסא מלכותו, ואז אינה פועלת מאומה

מצריכה משיחה ..

על-דרך ווי די גמרא דערציילט (13) וועגן איינעם וואס "מחנה במחוג קמי מלכא" (ער האט אין דער אנוועזן-הייט פון מלך אנגעוויזן אויף עמק מיט א רמז), האט מען אים דן געווען למיתה, ווייל דערמיט האט ער ארויסגעוויזן זיין אייגענע מציאות אין געגנווארט פון מלך, וואס דאס איז א מרידה במלכות. כאטש אז דורך "מחנה במחוג" האט ער נאר ארויסגעוויזן זיין מציאות, אן ענין וואס האט נישט געהאט צו טאן און נישט אנגעקירט די עניני המלוכה (נישט ווי דאס וואס ביי א הלמיד טאר נישט זיין "מורה הלכה במני רבנן" - ווייל דאס האט צו טאן מיט די ענינים וואס ער איז מקבל פון דעם רב) - פונדעסטוועגן איז עס שוין א מרידה במלכות. ווייל מלוכה דארף דורכנעמען די גאנצע מציאות פון יעדערן פון די בני המדינה, אויך אין זייערע פשוט'ע זאכן

אח"כ (2) -
וועגן זאך
(14) ווי
(15) ווי

און אזוי איז עס אויך געווען ביי משה רבינו, אז דורך זיין החנשאות האבן אידן באקומען דורך אים נישט בלויז חשבות נעלוה וכדומה, נאר אויך אלע זייערע ענינים, ביז צו ענינים פשוטים ביותר (14) (און דאס זעלבע איז אויך ביי אהפשוטא דמשה שבכל דרא ודרא 15), ביי די נשיאים, ראשי בני

13) הגיגה ה"ב. זמה דמסיים שם גברא דלא ידע כו' - היינו שבאט הי' יודע כו' וראוי לזיכוח זה - הי' בה"מחויי במחוג" - ענין המלך ושירות לו (וכידוע בספורי הז"ל שאל לריב"ה כמה פעמים בעניני אמונה וכו'). וק"ל. ובה מתורץ ג"כ מה שלא ענשו לריב"ה על דמחויי.

14) ולבן כשאמר משה (במדבר י"א, 17) מאין לי בשר, שלא יכול לצמצם עצמו בהשמעה הבשר (ראה לקו"ח בהעלתך לא, ד), אמר לו הקב"ה (שם טז) אספה לי שבעים איש מזקני ישראל גו' ואצלהי מן הרוח אשר עליך ושמת עליהם גו', דהשמעה בריכה להיות מרוחו של משה דוקא, להיות הוא המשפיע בדורו (ד"ה בריש הורמניחא הרצ"ה נדרם בקונטרס כח) סעיף יט).

15) נסמן לעיל ע' 304.

. . ווייל מלוכה דארף דורכנעמען די גאנצע מציאות פון יעדערן פון די בני המדינה, אויך אין זייערע פשוט'ע זאכן, מחויי (באוועגונגען פון הענד) וכו'.

ראשי בני ישראל 16), אז אלע אנשי דורם 17) דארפן מקבל זיין זייער חיות דורך די נשיאים 18)).

און דאס איז געווען טענה קרחו. כ"ס כל העדה כולם קדושים - אין די זאכן וואס אלע אידן זיינען גלייך קדושים, אין קיום

16) כי כל ישראל הם קומה אחת שלימה וראשי הדור כוללים את הנשמות של כל אנשי הדור (כמו שהראש כולל חיות כל אברי הגוף - הנשיא פני"א), ולכן ההשפעה שממשיכים לאנשי דורם הוא בכל מציאות אנשי הדור, וגם בעניניהם הפשוטים, כמו שאברי הגוף מקבלים כל חיותם, גם החיות שבצפרניים, מהמח שבראש. וראה הנשיא פ"ב. לקו"ת שה"ש לה"ד.

17) גם המושעים ומורדים בהם (הנשיא פ"ב). כי מכיון שהם ראשי בני ישראל, הרי חיות כל האברים מזכרה להיות נמשך מהראש דוקא.

וכן בענין המלכות, שם המלך נקרא ונחמשת לא רק על מין המדבר (גם על אנשים הכי פחותים) אלא גם על סוגי אצ"ח. וע"ה גמל ואילן של עמלק צריך למחותם (מכילתא ט"ט בשלח. מדרש תהלים ט, ז). ואם בעמלק חוצפא שהיא מלכותא בלא תבא (טנה"ק קה"א) כן - בקדושה (ושמרובה מדה טובה) על אחת כמה וכמה.

17/1
פ"ב

18) ועל פי זה יש לבאר מ"ש בספר קהלה יעקב (לבעהמ"ס מלא הרועים) מע" רבי, שנשיא הוא ר"ה נישואו של יעקב אבינו: היתרון דיעקב אבינו על אברהם ויצחק, אשר עניניהם של אברהם ויצחק לא נמשכו בכל יוצאי חלציהם, שהרי אברהם יצא ממנו ישמעאל ויצחק יצא ממנו עשו. משא"כ יעקב (אשר שומרי" מעין שומרי" דאדם הראשון) ב"ם פד"א. זח"א לה"ב) שכל הנשמות היו כלולות בנשמת אדם הראשון) משהו שלימה (ראה בארוכה ליקוט לפ" ויצא ובהנמקן שם). וכן נשיאי ישראל, עניניהם נמשכים בכל אנשי דורם.

וכשם שבנוגע אנשי דורם, ההמשכה נובעת בכל עניניהם ועד לעצם מציאותם כנ"ל, כן מצד הנשיאים, כל עניניהם (בחור נשיאים) גם הנעלים ביותר, פועלים על אנשי דורם. (ראה הנשיא פמ"ד) אשר גם במדריגה משה אשר מי הוא זה כו" אשר ערב לבו (ראה לעיל הערת 11): אמס קצוה ושמן מנהו מרב טובו ואורו מאיר לכללות ישראל.

17) .. ועד"גם וע"ד שגם גמל ואילן של עמלק צריך למחותם ..

.. ואם בעמלק חוצפא שהיא מלכותא בלא תגא ..

אין קיום המצוה "מדוע החנשא" (19) - פארוואס איז בנוגע די ענינים וואס אלע זיינען גלייך, די ענינים שוטים - דארטן אויך אידן מקבל זיין זיי דורך משה רבינו?

ה. אויף דעם האט זיי משה רבינו געענטפערט: "בקר וידע ה' אה אשר לו ואה הקדוש והקריב אליו", אינדערפרי וועט דער אויבערשטער לאזן וויסן "אה אשר לו" - לעבודה לוי', ואה הקדוש - לכהונה" (20).

רש"י זאגט (21) דעם טעם פארוואס משה רבינו האט געהייסן ווארטן ביז בקרו; א) זיי זאלן דערוויילע קענען חשובה טאן; ב) צו ווייזן, אז מ'זעט ווי די גרענעצן מיט וועלכע דער אויבערשטער האט פאנאנדערגעטיילט צווישן בוקר און ערב קיינער ניט צעטערן, אזוי קען קיינער ניט מבטל מאכן דאס וואס "ויבדל אהרן להקדישו" קודש קדשים" (22).

די ביידיע טעמים פאדערן א ביאור: לויטן ערשטן טעם איז דאך אוראי ניט מובן, פארוואס מען האט געדארפט ווארטן א גאנצע נאכט ביז בוקר, מען קען דאך חשובה טאן אין איין וויילע, "בשעתא חדא וברגעא חדא", און אויב אנדערע ווערן ניט באלד נחפורר בחשובה - איז דאך אין דעם קיין שיעור ניטא; איינער טוט חשובה גלייך אויטן ארט, ביי א צווייטן קען עס געדויערן ביז בוקר, און ביי א דריטן נאך לענגער.

אויך לויטן צווייטן טעם איז ניט מובן וואס האט מען געדארפט ווארטן ביז אויף צו מארגן אינדערפרי, ס'וואלט

19) עדי"ז פירוש הגאון הרבצ"בי (בצננת מענה על התורה) אשר "אף בדבר שחלופים דומים עם הכהנים היינו בני מצוה שמירה מ"מ כהן למעלה וחס למטה". אלא שמירוש הוא שטענה קרה הוא שלא ידע שבדבר שהם דומים יש לזה מעלה על זה, ובהשיחה מבואר (שלא רק שיש מעלה בו אלא) שהחתון צריך לקבל גם אה מעלתו זו - מהעליון.

20) רש"י במדבר טז, ה.

21) רש"י שם. והוא ממדבר"ר והנחומא שם.

22) דהיי"א כג, יב.

.. וועלכע דער אויבערשטער האט פאנאנדערגעטיילט ערב און בוקר. . [תחלה ה' כתוב "בוקר און

ערב", וציין "1 2 3" על תיבות אלו, להפך הסדר]

.. (19) ובהשיחה מבואר; (שלא רק שיש מעלה אלא) שהתחתון ..

ס' וואלט דאך געווען גענוג צו ווארטן ביז ביינאכט (23), וואס דאך זיינען פאראן די גבולות וואס טיילן פאנאנדער צווישן בוקר און ערב

אויך דארף מען פארשטיין, וואס איז טאקע געווען דער ענטפער אויף דעם וואס קרח האט גע'טענה'ט, "מדוע תחנשאו", וויבאלד אז "כולם קדושים" און "המעשה הוא העיקר". דורך "קחו לכם מחנות" האט משה רבינו לכאורה נאר געוואלט בא-ווייזן (און באווייזן) אז קרח איז נישט גערעכט און אז אלץ האט משה געטאן בציווי הקב"ה, דאס האט אבער נישט מבאר געווען פארוואס קרח איז נישט גערעכט. (אויך איז די מעשה הקטורה לכאורה געווען נוגע נאר צו דער טענה אויף כהונת אהרן, אבער נישט בנוגע דער טענה אויף דער מלוכה=התחנשאות מן משה רבינו).

דארף מען זאגן, אז אין דעם הייסן ווארטן ביז בוקר, איז פאראן אויך א ביאור פארוואס קרח איז אומגערעכט.

1. דער אלטער רבי איז מדייק (24) דעם לשון "השובה לעשים טובים" וואס ווערט אפט געברעכט אין דברי רז"ל (און נישט - השובה ומצוה) און איז מבאר זעענען קענען זיין אין אַיז אופן אַז זיי זיינען נישט מאירים, זיי ליכטן נישט, "טובים" - כאטש אז אויך דאך זיינען זיי מצוה - זיינען חז"ל מדייק צו זאגן "השובה ומעשים טובים", דורך ריכטיקע השובה זיינען די מעשים טובים ומאירים.

א משל אויף דעם איז מן אבנים טובות וואס האבן אויף זיך בלאטע, וואס דאן איז נישט נאר וואס די אבנים טובות לייכטן נישט, נאר אויך אז דורך דער בלאטע וואס אויף זיי פארשטעלן זיי אויף ליכטיקייט און זיינען היטך האור, כאטש אז אויך ווען זיי זיינען אין בלאטע האבן זיי אין זיך בהעלם אלע הכוונות מן אבנים טובות.

עדי"ז

23) שהרי מחלוקת קרח היתה ביום, וכמו שאמרו רז"ל (סנהדרין קט, טע"ב): "אזתבה על בבא כו' כל דאחא חזי", שהי' בזמן שרואין. (ראה מנחות סג, ד"א) שייכה ביום דוקא. כן מובן שהי' ביום שהרי שאל קרחה אז טליה שכלתה כו' - והעם עומד על משה מן הבקר עב הערב" (יחרו יח, יב).

24) ראה לקו"ת דרושים לטעמ"צ מה, א. שה"ש יז, ג.

= 554 =

.. דעם לשון "תשובה מומעשים טובים" ..

.. זיי זיינען נישט "טובים" (מאירים), זיי לייכטן נישט. [תחלה הי' כתוב "זיי זיינען נישט מאירים, זיי לייכטן

נישט, טובים", ושינה הסדר שיהי' כתוב כנ"ל]

.. (23) ראה מנחות כג, א דראי' שייכת ביום דוקא) ..

הוספת השמטות בהגהה שני'

השמטת ע"כ 545 בסוף הערה 23:
 אפוארה הע דגה אמפוא יכ
 עב הערה וחס ויזע ה" - טון
 שפ"ל הנרת הקלת (ועי ע"ה
 אהבין) דחניה לא היוז -
 אלא דהפ"ו) העיעד חסכ קרת
ע"ה ~~הדגה~~ העיעד פניש
 כיוון ~~הדוקר~~ אמפוא עב הדוקר
הדוקר ע"ה העיעד (איוס)
 ע"ה הפתול קמח - ויזע ה" "
הדגה העיעד העיעד
 דדוקר" ואלא הטעמא שאנא
 הוידעם דגה הנובועה אלה ועי
 ענו אלל אמר ואלל הלוכות
ע"כ שטה העיעד
העיעד העיעד העיעד
העיעד העיעד העיעד
העיעד העיעד העיעד
העיעד העיעד העיעד

השמטות

ע' 554 בסוף הערה 23:

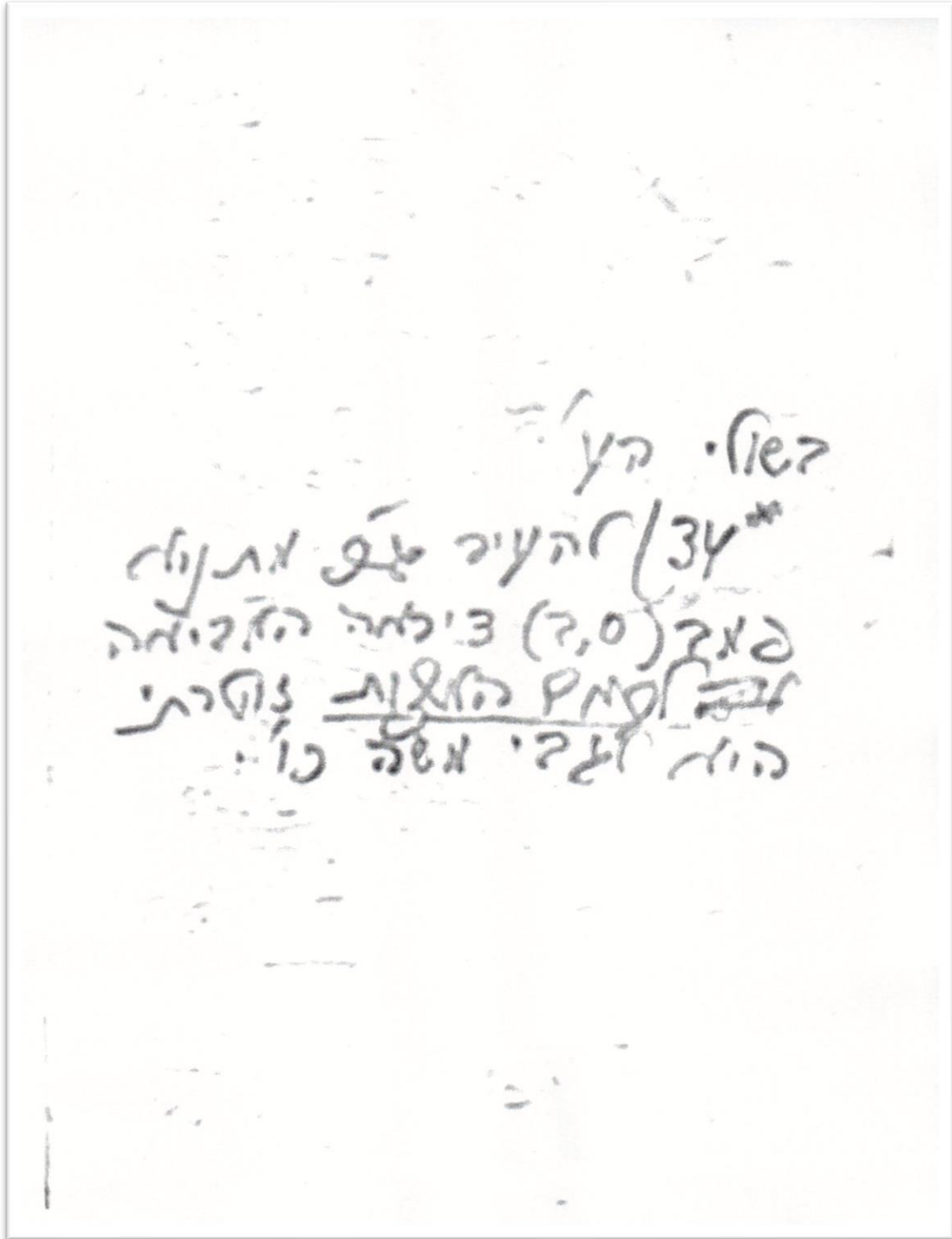
לכאורה אפ"ל דא"א לחכות רק עד הערב ואז "וידע ה'" - כיון שצ"ל הקרבת הקטרת (וגם ע"י אהרן) דאינה אלא ביום - אלא דא"כ: 1) העיקר חסר בפרש"י. 2) מנ"ל הדרשות ב' הטעמים דפירש"י, כיון שבלאה"כ שמוכרח לחכות עד הבוקר.

ועכצ"ל דס"ל לרש"י (מיוסד על הדגשת הכתוב "בוקר - וידע ה'") תליא דההודעה תלוי" ב"בוקר". ולולא הטעמים שמביא - הייתה באה ההודעה בהקדם - וגם בלילה וע"י ענין לולא אחר ולא - הקטורת.

ע' 557 שיטה המתחלת עבודת. צ"ל:

המצות^{34*}, ובפרט - אז

[המשך בעמוד הבא]

בשולי הע'

34* (ב, ס) דיראה המביאה לקיום המצות זוטרתיה היא לגבי משה כו.

השמטות

אצא

בע' 554 בסוף הערה 23, צ"ל:

לכאורה אפ"ל דא"א לחכות רק עד הערב ואז "ויודע הוי"א" - כיון שצ"ל
הקרבת הקטורת (וגם ע"י אהרן) דאינה אלא ביום - אלא דא"כ: 1) העיקר חסר
בפרש"י. 2) מנ"ל הטעמים דפירש"י, כיון שבלאה"כ מוכרת לחכות עד הבוקר. ועכצ"ל
דס"ל לרש"י (מיוסד על הדגשת הכתוב "בוקר - ויודע הוי"א") דההודעה תלוי'
אצא אצא אצא אצא אצא אצא ב"בוקר". ולולא הטעמים שמביא - היתה באה ההודעה בהקדם
- וגם בלילה/שע"י ענין אחר ולא - הקטורת.

בע' 557 שיטה המחלת עבודת, צ"ל: המצות א34), ובפרט - אז

בשולי הע' סס צ"ל:

34א) להעיר ג"כ מחניא פמ"ב (ס, ב) דיראה המביאה לקיום המצות זורתית

היא לגבי משה כו'.

.. ולולא הטעמים שמביא - היתה באה ההודעה בהקדם - וגם בלילה + אלא שע"י ענין אחר ..

פרשת שופטים א (תשל"א) (ב) לקו"ש חלק ט

ב"ה.
בהשיחה מבואר רק הוכחה [ממש"נ וימת גו' בשנה ההוא] שזה הי' לא דין
ד' מיתות, כי ב"ד שלמטה (ובמילא גם "דין ד' מיתות" שתמורת מיתת אדם)
לא היו יכולים לדוננו עד לאחרי שנתיים. ומה מוכח שמת מיתה בידי שמים. אבל
אינו מבואר בהשיחה: מדוע נחייב מיתה ביד"ש, והרי על נבואת שקר (ישנו
חיוב מיתה בידי אדם, אבל) לא ישנו חיוב מיתה ביד"ש? (ובפרט בנדו"ד, שיש
חומר במיתה ביד"ש - שהי' אפשר להיות גם בשנה ההיא?).

ובאם נאמר שמה שנתחייב מיתה ביד"ש הי' זה הוראת שעה - הרי אין מזה הוכחה
לכאורה שבכל חיוב מיתה ביד"ש "מת ממש", שהרי מה שנגזר עליו "השנה אתה מת"
אין זה מצד שעבר אאיסור מיתה ביד"ש?

אולי יש לומר, שמכיון שעבר על דברי ירמי' הי' לו דין מוחרר על דברי
נביא. אם נכון? וגם מפשטות הכתוב "הבטחת גו' על שקר לכן גו' השנה אתה מת"
שמע ~~אז~~ שנגזר עליו מיתה עבור שהתנבא בשקר (והיינו שהי' אז חידוש שיוגזר
עליו מיתה עבור שהתנבא בשקר - אף שאין מגיע עבור זה מיתה ביד"ש) ולא עבור
שוי^הר על דברי נביא.

בהערה 20: ברמב"ן ס"פ אחרי ש"האוכל חלב..והוא צדיק ורובו זכיות אבל גברה
תאוותו עליו ונכשל בעבירה ההיא יכרתו ימיו וימת בנעוריו..ואין נפשו בהכרת...
ואשר עם החטא החמור ההוא יהיו עונותיו מרובין מזכיותיו, עונש הכרת שבעבירה
מבצא החמורה מגיע לנפש החוטאת. ואלו אין להם כרת בגופם אלא פעמים שיחיו
ויגיעו לימים רבים" - וכיון שמצינו, שמצמצמ~~צמצמ~~צמצמש שבעבירות חמורות יותר
אפשר שיהי' כרת רק לנפש ולא לגוף - מהי ההוכחה ממיתה ביד"ש שגם בכרת ~~צ~~"מת
ממש", והרי אפשר, שמכיון שאיסור מיתה ביד"ש קל יותר צמצמ~~צמצמ~~צמצמש לכן
העונש הוא ש"מת בנעוריו" ובאיסור כרת ~~צמצמ~~ / שחמור יותר יהי' העונש רק בנוגע
לחיי הנשמות?

מענה להמניחים על שאלותיהם בלקו"ש שופטים תשל"א (מצילום כתי"ק):

[1] במכתבם כתבו:

"בהשיחה מבואר רק הוכחה [ממש"נ וימת גו' בשנה ההוא] שזה הי' לא דין ד' מיתות, כי ב"ד שלמטה (ובמילא גם "דין ד' מיתות" שתמורת מיתת אדם) לא היו יכולים לדונו עד לאחרי שנתים. ומזה מוכח שמת מיתה בידי שמים. אבל אינו מבואר בהשיחה: מדוע נתחייב מיתה ביד"ש, והרי על נבואת שקר (ישנו חיוב מיתה בידי אדם, אבל) לא ישנו חיוב מיתה ביד"ש? (ובפרט בנדו"ד, שיש חומר במיתה ביד"ש - שהי' אפשר להיות גם בשנה ההיא?).

ובאם נאמר שמה שנתחייב מיתה ביד"ש הי' זה הוראת שעה - הרי אין מזה הוכחה לכאורה שבכל חיוב מיתה ביד"ש "מת ממש", שהרי מה שנגזר עליו "השנה אתה מת" אין זה מצד שעבר איסור מיתה ביד"ש?

אולי יש לומר, שמכיון שעבר על דברי ירמ' הי' לו דין מוותר על דברי נביא. אם נכון? וגם מפשטות הכתוב "הבטחת גו' על שקר לכן גו' השנה אתה מת" משמע שנגזר עליו מיתה עבור שהתנבא בשקר (והיינו שהי' אז חידוש שיוגזר עליו מיתה עבור שהתנבא בשקר - אף שאין מגיע עבור זה מיתה ביד"ש) ולא עבור שויתר על דברי נביא".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "אבל אינו מבואר בהשיחה", כתב:

עוד כמה ענינים שלא נת'

(ב) על מה שכתבו: "מדוע נתחייב מיתה ביד"ש", כתב:

"ל שהוא ע"ד כבמיתה ביד"א - שבאם א"א במיתה שהוא חייב בה - ממיתין אותו בכל מיתה שיכולין להמיתו (רמב"ם הל' סנה' פי"ד ה"ח)

[2] במכתבם כתבו:

"בהערה 20: ברמב"ן ס"פ אחרי ש"האוכל חלב. . . והוא צדיק ורובו זכיות אבל גברה תאותו עליו ונכשל בעבירה ההיא יכרתו ימיו וימת בנעוריו. . . ואין נפשו בהכרת. . . ואשר עם החטא החמור ההוא יהיו עונותיו מרובין מזכיותיו, עונש הכרת שבעבירה החמורה מגיע לנפש החוטאת. . . ואלו אין להם כרת בגופם אלא פעמים שיחיו ויגיעו לימים רבים" - וכיון שמצינו, שבעבירות חמורות יותר אפשר שיהי' כרת רק לנפש ולא לגוף - מהי ההוכחה ממיתה ביד"ש שגם בכרת "מת ממש", והרי אפשר, שמכיון שאיסור מיתה ביד"ש קל יותר לכן העונש הוא ש"מת בנעוריו" ובאיסור כרת שחמור יותר יהי' העונש רק בנוגע לחיי הנשמות?".

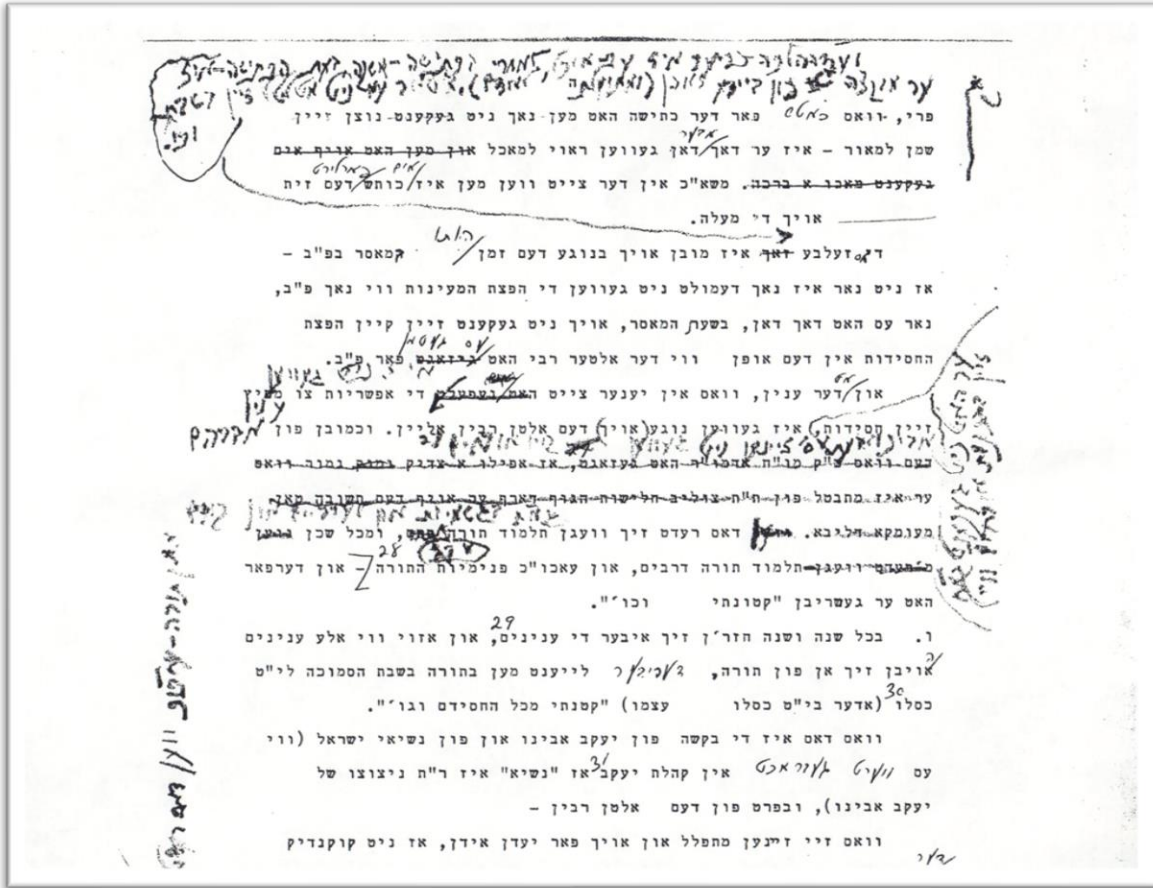
כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "ואלו אין להם כרת בגופם", כתב:

הרי אין כן דעת אדה"ז

(ג) לקו"ש חלק ב וישלה - י"ט כסלו (תשמ"ב)

א

[הגהות - סעיף ה בהשיחה]

.. וואס כאטש פאר דער כתישה האט מען נאך ניט געקענט נוצן זיין שמן למאור - איז ער דאך אבער געווען ראוי למאכל. משא"כ אין דער צייט ווען מען איז אים כותש פארלירט דעם זית אויך די מעלה.

וע"ד ההלכה - פריער איז ער - אוכל, לאחרי הכתישה - משקה, בעת הכתישה - איז ער מוקצה* פון ביידע זאכן (ומתועלתה לאדם), מ'טאר עם ניט מטלטל זיין בשבת וכו'.

דאס זעלבע איז מובן אויך בנוגע דעם זמן היותו במאסר בפ"ב - אז ניט נאר איז נאך דעמולט ניט געווען די הפצת המעינות ווי נאך פ"ב, נאר עס האט דאך דאן, בשעת המאסר, אויך ניט געקענט זיין קיין הפצת החסידות אין דעם אופן ווי דער אלטער רבי האט געזאגט פאר פ"ב.

און דער ענין, וואס אין יענער צייט האט געקענט די אפשרות צו טיין זיין חסידות, איז געווען נובע (אויך) דעם אלטן רבין אליין. וכמובן פון דעם וואס מ'ט"ח אהר"ה האט געזאגט, אז אפילו א צדק נהנה במנה דאס ער איז מחבטל פון ח"ה צוליב הלישה הגוף דארת טב אגרת דעם חסידות טאן מענטשן מלגבא. דאס רעדט זיך וועגן הלמוד חורף, ומכל שכן געבן געווען וועגן הלמוד תורה דרבים, און עאכו"כ פנימיות החורה ז' און דערפאר האט ער געשריבן "קטונתי וכו'".

1. בכל שנה ושנה חזר'ן זיך איבער די ענינים, און אזוי ווי אלע ענינים אויבן זיך אן פון תורה, ²⁹ לייענט מען בחורה בשבת הסמוכה ל"ט כסלו (אדער ב"ט כסלו עצמו) "קטנתי מכל החסידים רבו".

וואס דאס איז די בקשה פון יעקב אבינו און פון נשיאי ישראל (ווי עס ווייט אזויאקט אין קהלת יעקב³⁰ אז "נשיא" איז ר"ח ניצוצו של יעקב אבינו), ובפרט פון דעם אלטן רבין -

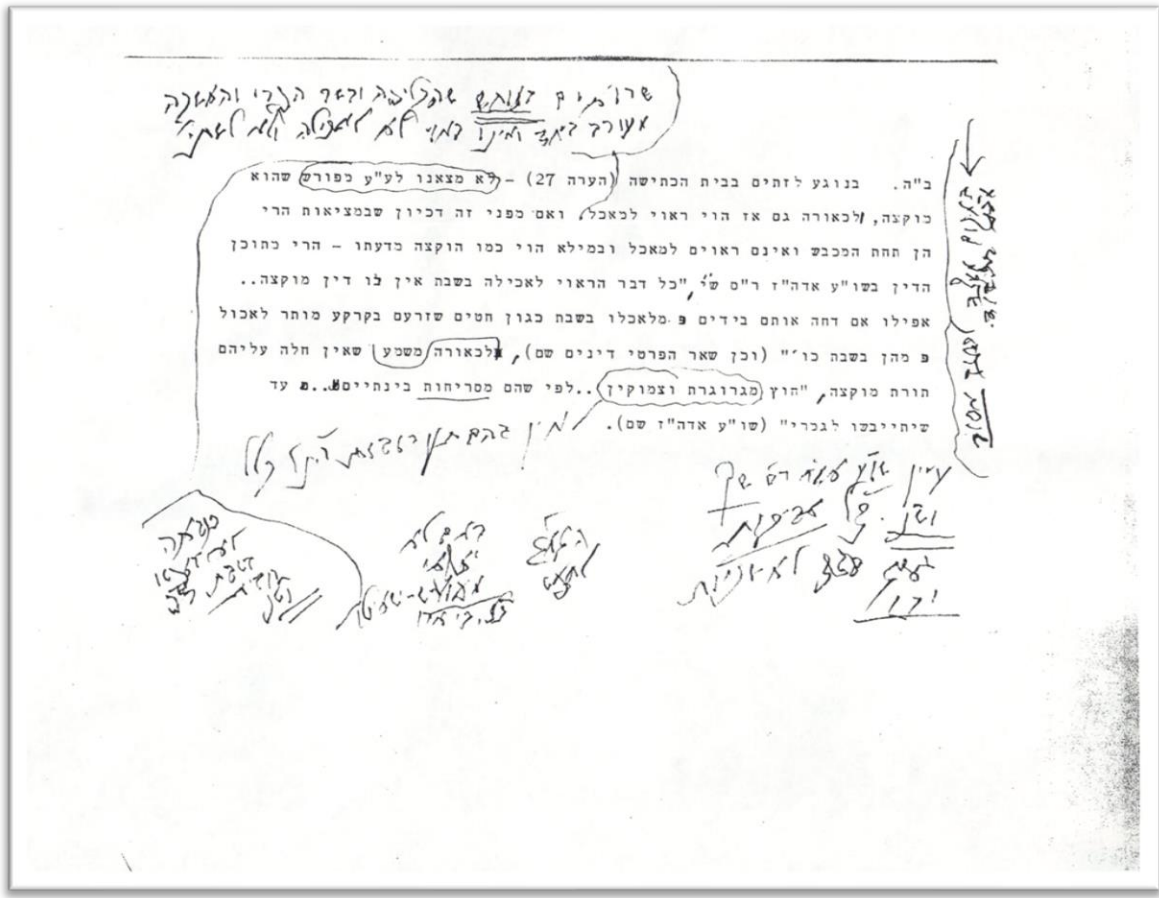
וואס זיי זינען מחפלא און אויך פאר יעדן אידן, אז ניט קוקנדיק

און אט דער ענין, וואס אין יענער צייט האט אים געפעלט איז ניט געווען די אפשריות צו מפיץ זיין חסידות, איז געווען נוגע (אויך) דעם אלטן רבי'ן אליין. וכמובן פון דעם וואס כ"ק מו"ח אדמו"ר האט געזאגט²⁷, אז אפילו א צדיק גמור וואס ער איז מתבטל פון ת"ת צוליב חלישות הגוף דארף ער אויך דעם תשובה טאן מענטשן דליבא ענין אברהם אבינו בעת ער האט ניט געקענט גמ"ח זיין בהכנסת אורחים ווייל ס'זיינען ניט געווען קיין אורחים²⁷ גמ"ח בגשמיות און לערביים און קודם מתן תורה - עאכו"כ ווען דאס רעדט וואס ווען דאס רעדט זיך וועגן תלמוד תורה²⁷ סתם, ומכל שכן ווען מ'רעדט וועגן - תלמוד תורה דרבים, און עאכו"כ פנימיות התורה - און דערפאר האט ער געשריבן "קטונתי וכו'".

(*)

ב

[מענה להמניחים]

מענה להמניחים שכתבו:

"בנוגע לזתים בבית הכתישה (הערה 27) - לא מצאנו לע"ע מפורש שהוא מוקצה, ולכאורה גם אז הוי ראוי למאכל. ואם מפני זה דכיון שבמציאות הרי הן תחת המכבש ואינם ראויים למאכל ובמילא הוי כמו הוקצה מדעתו - הרי מתוכן הדין בשו"ע אדה"ז ר"ס ש"י, "כל דבר הראוי לאכילה בשבת אין לו דין מוקצה . . אפילו אם דחה אותם בידים מלאכלו בשבת כגון חטים שזרעם בקרקע מותר לאכול מהן בשבת כו" (וכן שאר הפרטי דינים שם), משמע לכאורה שאין חלה עליהם תורת מוקצה, "חוץ מגרוגרת וצמוקין . . לפי שהם מסריחות בינתיים . . עד שיתייבשו לגמרי" (שו"ע אדה"ז שם)."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

[1] סימן בעיגול את התיבות "לא מצאנו לע"ע מפורש", וכתב:

כנראה לא חפשו בשבת ר"פ חבית וש"נ

באם לא ימצאו מפורש - ישמיטו כ"ז, כי אין הזמ"ג לחפש

[2] על התיבות: "ולכאורה גם אז הוי ראוי למאכל", כתב:

שרואים במוחש שהקליפה ובשר הפרי והמשקה מעורב ביחד ואינו ראוי לא לאכילה ולא לשתי'

[3] סימן בעיגול את התיבות: "מגרוגרת וצמוקין", וכתב:

אין בהם תערובות הנ"ל כלל

[4] על כללות המכתב, כתב:

עיין שו"ע או"ח ר"ס שך וש"נ. צ"ל אריכות גם בצצ למשניות וכו'

[5] על כללות המכתב, כתב:

במקום מוקצה לכתוב אסור מפני הכבוד.

וסימן בחץ ובעיגול.

[שיחת ש"פ וישב, תשמ"ב]

לאחר מכן הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א להשמיט את הדברים.

בהתעודות ש"פ וישב, התייחס כ"ק אדמו"ר שליט"א לנושא זה ברבים (התועדות תשמ"ב ח"ב ע' 574 ואילך. - וצויין לשיחה זו בלקו"ש שם הערה 26*):

וכידוע החילוק בין אופן המאסר של אדמו"ר הוקן לאופן המאסר של אדמו"ר האמצעי - שאצל אדמו"ר האמצעי נתנו רשיון מיוחד שהחסידיים יוכלו להכנס אליו בעתים קבועים, כדי שיוכל לומר חסידות בפניהם (וכידוע שבעת שבתו במאסר אמר כמה מאמרי חסידות, וביניהם - ד"ה אתה אחד), משא"כ אצל אדמו"ר הוקן - לא הרשו לאיש להכנס אליו כו', ובמילא לא הי' יכול לומר חסידות. ויש לומר שענין זה (שבעת הישיבה במאסר לא הי' גילוי החסידות) הוא ברוגמת היות שנמצא תחת קורת בית הבר (בעת הכתישה) - שיש לו דין מוקצה, היינו, היות שבערב שבת בין השמשות לא הי' היות ראוי לאכילה (כי הי' מונח כבר תחת קורת בית הבר והתחילה כתישה), זאת אומרת, שעי"י שהכניס את היות תחת קורת הבר דחה אותו בידים - לכן, הרי זה מוקצה.

ודוגמתו בנמשל - אייכלתו של אדמו"ר הוקן לומר חסידות בעת שבתו במאסר (בעת הכתישה) ע"ד הענין דמוקצה.

לו, אבל לכאורה אינו מובן: מבוואר בשו"ע (או"ח ס"ו ס"ב) שבנוגע לכל הפירות כו' (חוק מנגרונות וצימוקים) אין דין מוקצה אפילו אם דחה אותם בידים, וא"כ, גם לאחר שהיות נמצא תחת קורת בית הבר, היינו, לאחר שדחה אותו בידים, אין לו דין מוקצה, ויכול להוציאו ולאכלו כו'! והביאור בזה:

האמור לעיל שגם לאחר שדחה אותם בידים אין בהם דין מוקצה - הרי זה דוקא כאשר חוזר בו מדחייתו ורוצה לאכול את הפירות, שאז מתבטלת הדחי' בידים, ולכן אין זה מוקצה; אבל כאשר הוא ממשיך לדחות אותם בידים, הנה עת הדחי' הרי זה בודאי מוקצה, מאחר שאינו רוצה לאכול דבר זה.

ובענינו - כל זמן ישיבת אדמו"ר הוקן במאסר (בעת הכתישה), הרי זה ברוגמת הענין שממשיך לדחותו בידים (שדחה את היות ואינו רוצה לאכלו), ולכן הרי זה בגדר של מוקצה.

ובפרט שלאחרי שמכניס את היות תחת קורת הבר נמאס היות למאכל אדם, מאחר שבעת הכתישה מתערב בשר היות עם השמן והשמרים והגרעין כו', וא"כ, הרי בודאי שממשיך לדחותו בידים.

ונוסף לזה: לדעת ר' יהודה יש דין מוקצה באוכלין שדחה אותם בידים, ואע"פ שההלכה אינה כן - הרי ידוע ש,אלו ואלו דברי אלקים חיים". וא"כ, האמור לעיל מתאים לדעת ר' יהודה עכ"פ.

לח, והנה, אע"פ שבעת הישיבה במאסר (בעת הכתישה) לא הי' יכול להיות כללות הענין גילוי החסידות - הנה דוקא ע"י כתישה זו נפעל העילוי דנותן שמו, היינו, שע"י המאסר נפעל אמיתית הענין ד,יפוצו מעינותיך חוצה", באופן נעלה יותר מאשר קודם המאסר (הכתישה).

והרי, הימים האלה נזכרים ונעשים, היינו, שמדי שנה בשנה נמשך ב"ט כסלו תנינת כח מחדש בנוגע לכללות הענין הפצת המעיינות חוצה, ביתר שאת ויתר עז.

המעשה הוא העיקר - לצל את הנתינת כח ד"ט כסלו, ולהוסיף בכל הפעולות הפצת המעיינות חוצה.

ועי"ז וזכים בקרוב ממש לקיום היעוד קא אתי מר דא מלאך משיחא - בביאת משיח צדקנו.

* * *

לה, כאן המקום לבאר ענין נוסף השייך ל"ט כסלו - בנוגע לפתגם הידוע שאמר אדמו"ר מהרש"ב נ"ע בנוגע לכללות ענין המאסר, שזהו בדוגמת היות שכאשר כותשין אותו נותן שמונו (והרי פתגם רבותינו נשיאנו הוא בתכלית הדיוק). [ובהקדים: לפעמים כותשים ענין מסוים בקיצור כו', כדי שיבינו ויכתבו ענין זה בהרחבה יותר, ובדוגמת תנינת לבנים לבנות מהם בנין. וכן הי' בנוגע לענין דלקמן. אבל כנראה שלא הבינו זאת כו', כמובן מהשאלות ששאלו כו', ולכן, אבאר עתה ענין זה].

לכאורה צריך להבין:

נחמאד לעיל שתלמיד חכם נקרא בשם, שבת", היינו, שהוא בדוגמת כללות ענין השבת. וא"כ, מאחר שאדמו"ר הוקן ענינו הוא - "שבת", כיצד הי' יכול להיות אצלו כללות ענין המאסר באופן דכתישת היות כו', הרי כתישת היות (סחיטת פירות) בשבת אסורה מפני שמפרק המשקה מהפיר, תולדות הדש - מלאכה האסורה מן התורה!?

והביאור בזה:

בספר המצוות להצ"צ, מצות לא תבערו אש, מבוואר טעם האיסור דהבערת אש ביום השבת, ועד"ז האיסור לרדף ולענוש ביום השבת - לפי שביום השבת מסתלקים הגבורות קשות ואין להם שליטה בעולם כו', ולכן אסור יהי' הענין דהבערת אש (גבורה) וענין הדין בעולם.

ואיסור זה הוא, בכל מושבותיכם" דוקא, אבל בבית המקדש היתה אש על המזבח גם ביום השבת, מאחר שהיו צריכים להקריב את הקרבנות ביום השבת (ואדרבה: כל עיסקא דשבתא כפול כו' קרבנו כפול כו'), וטעם הדבר - משום שהגבורות דבית המקדש הם בבחי' תגבורת החיות כו'.

[כנראה שדרוש זה מיוסד על מאמרי אדה"ז, ובפרט ע"פ הירוע שספ"ה צ"צ להצ"צ נכתב בחיי אדמו"ר הוקן, ולכן מסתבר שכתבו על יסוד מאמרי אדמו"ר הוקן ששמע באותו זמן].

ועפ"ז מובן כיצד הי' יכול להיות כללות ענין המאסר של אדמו"ר הוקן באופן דכתישת היות כו' - כי ענינו של אדמו"ר הוקן הוא ברוגמת הענין דבית המקדש, ולכן הי' יכול להיות אצלו ענין המאסר (כתישת היות כו' בשבת), כשם שבבית המקדש היתה אש על המזבח גם ביום השבת.

לו, בנוגע לכללות הענין דכתישת היות כו' (ענין המאסר) - ישנם ב' מצבים: (א) המעמד ומצב שבעת הכתישה (הישיבה במאסר). (ב) המעמד ומצב שלאחרי הכתישה (גילוי תורת החסידות לאחר הגאולה). המעמד ומצב שבעת הכתישה (בנוגע לגילוי החסידות) הוא למטה יותר מהמעמד ומצב שקודם הכתישה, כדלקמן.

והביאור בזה:

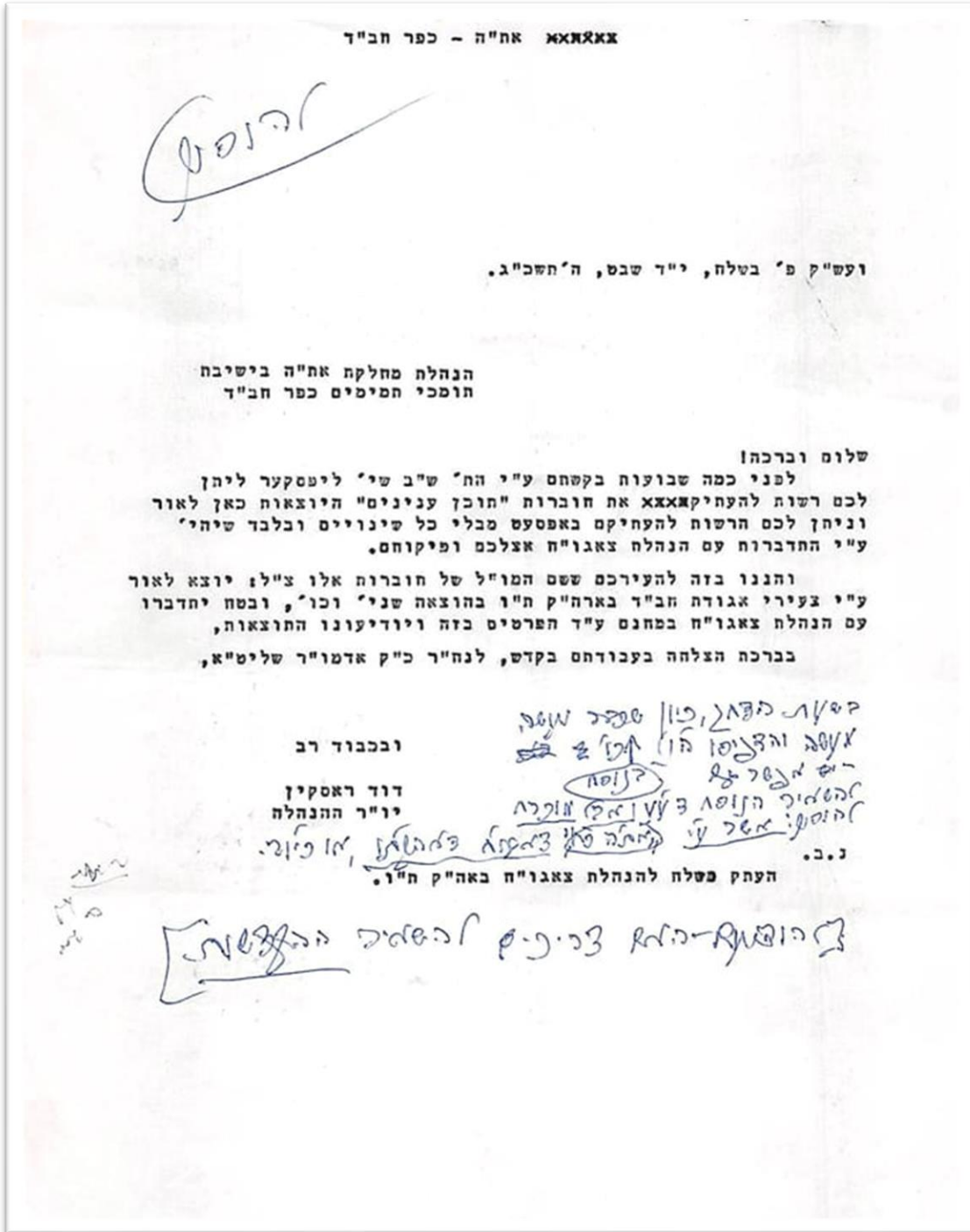
קודם כתישת היות ישנו השמן שבתוך היות (שמונו אגור בחוכו), ועד"ז בנמשל - גם קודם המאסר הי' גילוי תורת החסידות ע"י אדמו"ר הוקן, אבל מובן בפשטות שאין להשוות זאת לאופן גילוי השמן הנפעל לאחר הכתישה, כי אמיתית ועיקר הענין דנותן שמונו הרי זה ע"י הכתישה דוקא, ועד"ז בנוגע לגילוי תורת החסידות - שעיקר הענין ד,יפוצו מעינותיך חוצה" נפעל ע"י המאסר (הכתישה) דוקא.

וכל זה אמור בנוגע למצב שקודם הכתישה (שגם אז הי' גילוי החסידות), אבל בעת הכתישה (בעת הישיבה במאסר) לא הי' יכול להיות גילוי החסידות - ולכן הרי זה למטה יותר מהמעמד ומצב שקודם המאסר.

(ד) הגהות ומענות

א

[מכתב צאגו"ח בקשר לחוברות הלקו"ש - י"ד שבט תשכ"ג]

הוספת כ"ק אדמו"ר שליט"א במכתב הנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית אל "הנהלת מחלקת את"ה בישיבת תומכי תמימים כפר חב"ד", בקשר לחוברות הלקו"ש (במתכונתן דאז - בשם "תוכן ענינים בדא"ח לחזור בבתי כנסיות").

במכתבם (בתאריך י"ד שבט תשכ"ג) כתבו:

"לפני כמה שבועות בקשתם ע"י הת' ש"ב שי' ליפסקער ליתן לכם רשות להעתיק את חוברות "תוכן ענינים" היוצאות כאן לאור וניתן לכם הרשות להעתיקם באפסעט מבלי כל שינויים ובלבד שיהי' ע"י התדברות עם הנהלת צאגו"ח אצלכם ובפיקוחם.

והננו בזה להעירכם ששם המו"ל של חוברות אלו צ"ל: יוצא לאור ע"י צעירי אגודת חב"ד בארה"ק ת"ו בהוצאה שני' וכו', ובטח יתדברו עם הנהלת צאגו"ח במחנם ע"ד הפרטים בזה ויודיעונו התוצאות.

בברכת הצלחה בעבודתם בקוש, לנח"ר כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובכבוד רב".

הגהת כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להוסיף

בשעת הדחק, כיון שכבר נעשה מעשה והדפיסו הנ"ל בנוסח כו' - אפשר גם להשאיר הנוסח דע"ע "את"ה כו", אבל מוכרח להוסיף: אשר ע"י צאגו"ח דאהקת"ו, או כיו"ב.

[להודיעם - האם צריכים להשאיר ההקדשות]

ב

[פתח-דבר ללקו"ש חלק ד - י"א ניסן תשכ"ד]

ב"ה.

פ ת ח ד ב ר

בהמשך צו די פריערדיקע דריי בענדער, גיבן מיר ארויס דעם פערטן באנד (ספר שני, כרך שני) פון די "לקוטי שיחות" אויף די חומשים במדבר-דברים און אויף פרקי אבות.

ווי די שיחות פון די ערשטע דריי בענדער, זיינען אויך די שיחות פון אט-דעם כרך דערשיגען צום ערשטן מאל - אין א מימיאגראפישער פארט - אין איינצעלנע, וועקענטליכע קונטרסים, לויט די סדרה פון די וואכן, אין פארלויף פון יאר השכ"ג (שנה בראשית השכ"ג - שמחה תורה השכ"ד), דער הונדערט און פופציקסטער יאר פון הסתלקות כ"ק אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשו"ע צוקללה"ה נבג"מ זי"ע (כ"ד טבת תקע"ג).

די שיחות זיינען פארצייענונגען ("הנחות") פון פארלעטלעכע צוהערער ("חוזרים"), וואס האבן עס פארשריבן ווי זיי האבן עס געהערט פון רבי'ן שליט"א, און הגם דער אינהאלט פון די שיחות קודש איז ריכטיק איבערגעגעבן, זיינען עס אבער ניט קיין ווערטלעכע פארצייענונגען. דאס מאכט פארשטענדלעך וואס אין געוויסע ערטער אנטשפרעכן ניט די "הנחות" דעם פייך-געבויטן שפראך-סגנון און דעם סוף-קלארן צוזאמענבונד פון ענינים, מיט וועלכע די רייד פון כ"ק אדמו"ר שליט"א צייכענען זיך אויס.

* * *

מיר גיבן אויך צו א צאל בריוו און שיחות קודש פון כ"ק אדמו"ר שליט"א וועלכע בארירן ענינים וואס זיינען פארבונדן מיט די פרשיות השבוע און ימים טובים, צווישן זיי אויך א טייל שיחות אויסצוגען וואס זיינען געווען פארעפנטליכט אלס "פתח דבר" צו די אויבן-דערמאנטע מימיאגראפירטע קונטרסים (א טייל פון די געגעבענע בריוו זיינען ניט גענומען פון זייער אריגינאל, נאר פון פארשידענע העקחות). פאר דעם נוצן פון די לערנער-לייענער זיינען אויך צוגעגעבן געווארן, אונטערן סעקסט, מראי-מקומות צו די פארשידן-געבראכטע ציטאטן, און אויך קורצע ערקלערונג-באמערקונגען (רוב פון זיי פון כ"ק אדמו"ר שליט"א).

1

ווי א הוספה איז ~~אין~~ צוגעגעבן געווארן ביי די ענדע פון ~~ספר~~ ^{בין ספר} ~~ה~~ ^פ ~~פתח~~ ^ה ~~כלל~~ ^{אלע} ~~מיר~~ ^{כרכים}. ~~ווי~~ ^א ~~מטח~~ ^{ענינים, מסוקים, מאמרי רז"ל און תורה ופסגמי רבותינו הקדושים} ~~צוגעגעבעט דורך הרב אלי' חיים שי' קארלבאך.~~ ^{אין דער און סוף} אלס א הקדמה צו אט-דעם באנד, דרוקן מיר איבער א בריוו פון רבי'ן שליט"א פון יא ניסן ה'תשכ"ד.

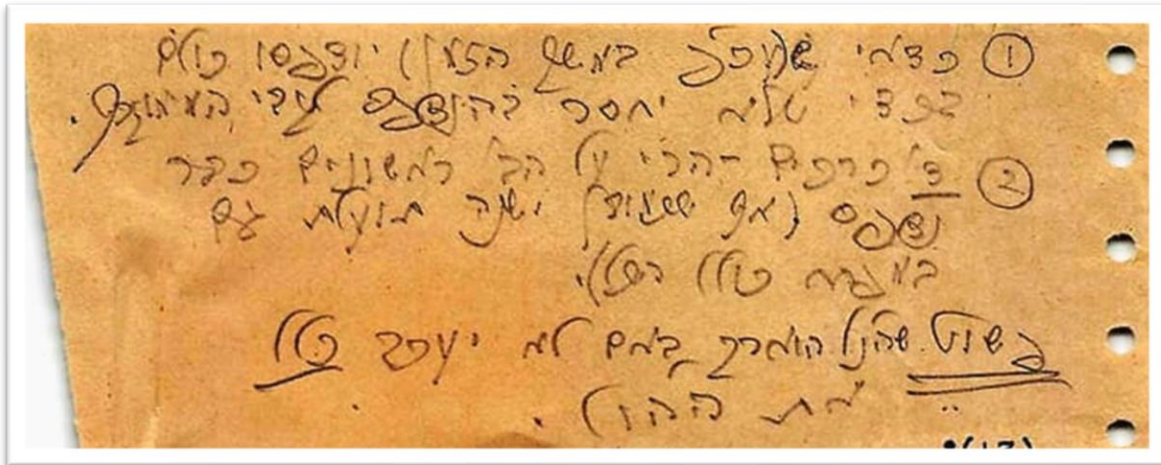
2

* * *

ויהי רצון, אז גאר בקרוב זאלן מיר זוכה זיין צום דערשינען פון סאמרים - דרושי חסידות - און פיל אנדערע שיחות קודש פון כ"ק אדמו"ר שליט"א, וועלכע ווערן אזוי שטארק דערווארט פון אהב"י, איבער גאר דער וועלט.

צעירי אגודת חב"ד
המרכזית

יא ניסן, ה'תשכ"ד, ברוקלין נ.י.

שתי הערות מכ"ק אדמו"ר שליט"א על ה"פתח דבר" ללקוטי שיחות כרך ד. ההערות נכתבו בעלה בפ"ע, ועל גליון הפתח-דבר צויין המקום שאליהם מוסבים:

[הערה ראשונה]

בפתח-דבר נכתב: "מיר גיבן אויך צו א צאל בריוו און שיחות קודש פון כ"ק אדמו"ר שליט"א וועלכע בארירן ענינים וואס זיינען פארבונדן מיט די פרשיות השבוע און ימים טובים, צווישן זיי אויך א טייל שיחות אויסצוגען וואס זיינען געווען פארעפנטליכט אלס "פתח דבר" צו די אויבן-דערמאנטע מימיאגראפירטע קונטרסים (א טייל פון די געגעבענע בריוו זיינען ניט גענומען פון זייער אריגינאל, נאר פון פארשידענע העתקות)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "פתח דבר" וציין "1)", וכתב (בעלה בפ"ע, כנ"ל):

(1) כדאי ש(עכ"פ במשך הזמן) יודפסו כולם בכדי שלא יחסר בהנדפס לגבי המימוגרף.

[הערה שני']

בפתח-דבר נכתב: "ווי א הוספה איז צוגעגעבן געווארן ביי די ענדע פון ספר, אלע פיר כרכים, א מפתח ענינים, פסוקים, מאמרי רז"ל און תורות ופתגמי רבותינו הקדושים. אויף באנד דריי און פיר - צונויפגעשטעלט דורך הרב אלי' חיים שי' קארלבאך".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "אלע פיר כרכים" וציין "2)", וכתב (בעלה בפ"ע דלעיל):

(2) ד' כרכים - הרי על הב' ראשונים כבר נדפס (אף שכמובן ישנה תועלת גם במפתח כולל הכל).

פשוט שהנ"ל הוא רק באם לא יעכב כלל את ההו"ל.

ג

[מענה]

ועד להפצת שיחות

הנני מקבל לבקר את השיחות שיסדרו, טרם שימסרו אותם לכ"ק אדמו"ר שליט"א
 (1) ופאונה ז"ל (נצ"ה) יואל כהן
 חסינות, א"א
 (2) גם הוא [יואל כהן] יקבל זה ע"ע (ולא רק מכונת הכתיבה)
 מקום להצעה

מענה לה"ועד להפצת שיחות" שכתבו: "מפני גודל הענין של הלקוטי-שיחות . . הר"ר יואל שי' כהן . . הנה התדברנו עמו אשר הוא יבקר את השיחות . . הר"ר יואל שי' קיבל ע"ע את הנ"ל . . לכן מבקשים אנו את כ"ק אדמו"ר שליט"א שמשום גודל ענין הפצת השיחות בכלל, והקשר שיש עי"ז לאלפי ישראל לחסידות בכלל, ולדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפרט . .".

לאחר חתימת ה"ועד להפצת שיחות", כתב הרב יואל הכהן כהן: "הנני מקבל לבקר את השיחות שיסדרו, טרם שימסרו אותם לכ"ק אדמו"ר שליט"א". ועל כך באה חתימתו, במכונת-הקלדה. מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

באם

(1) הכוונה לכל (נגלה, חסידות, מ"מ

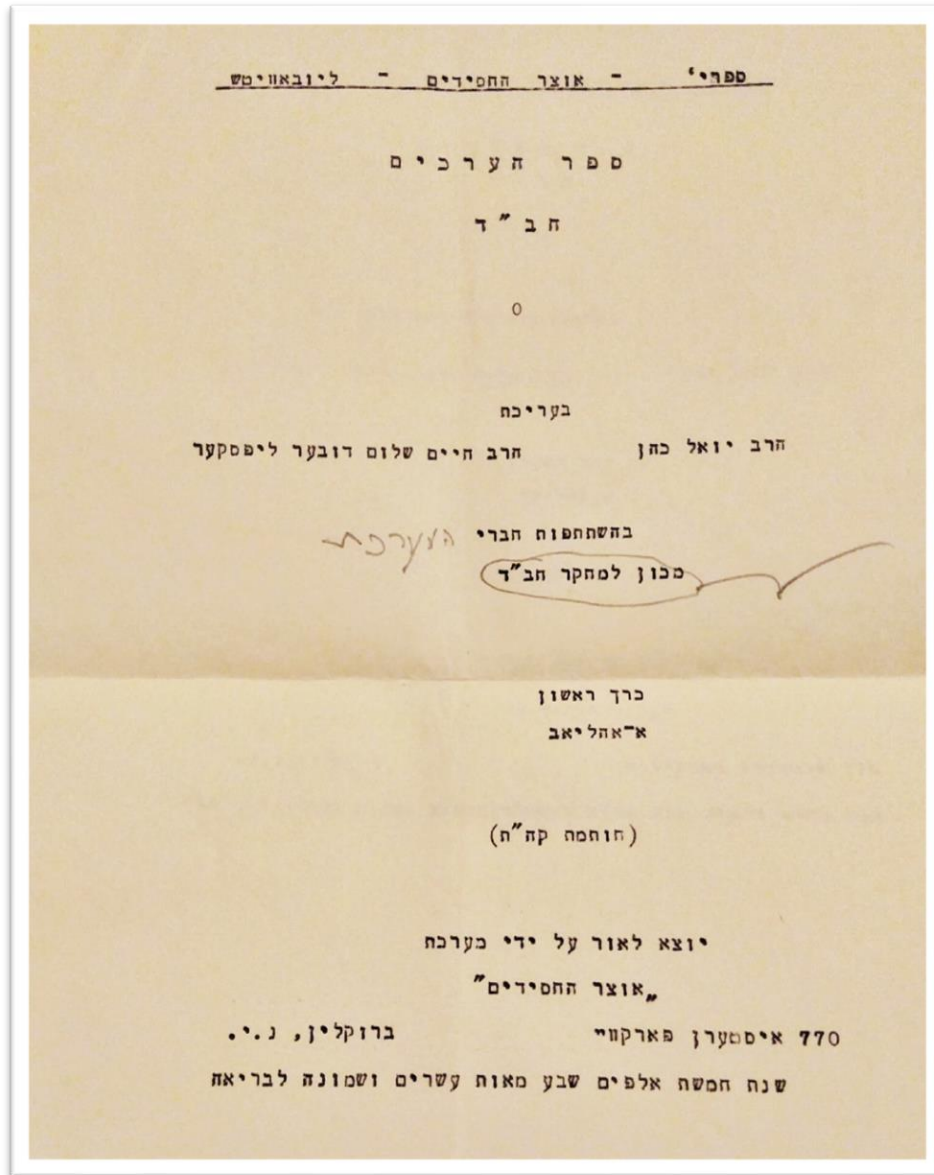
(2) גם הוא [יואל כהן] יקבל זה ע"ע (ולא רק מכונת הכתיבה)

מקום להצעה

שער ספר הערכים - חב"ד

א

כרך א (א) - דף-השער

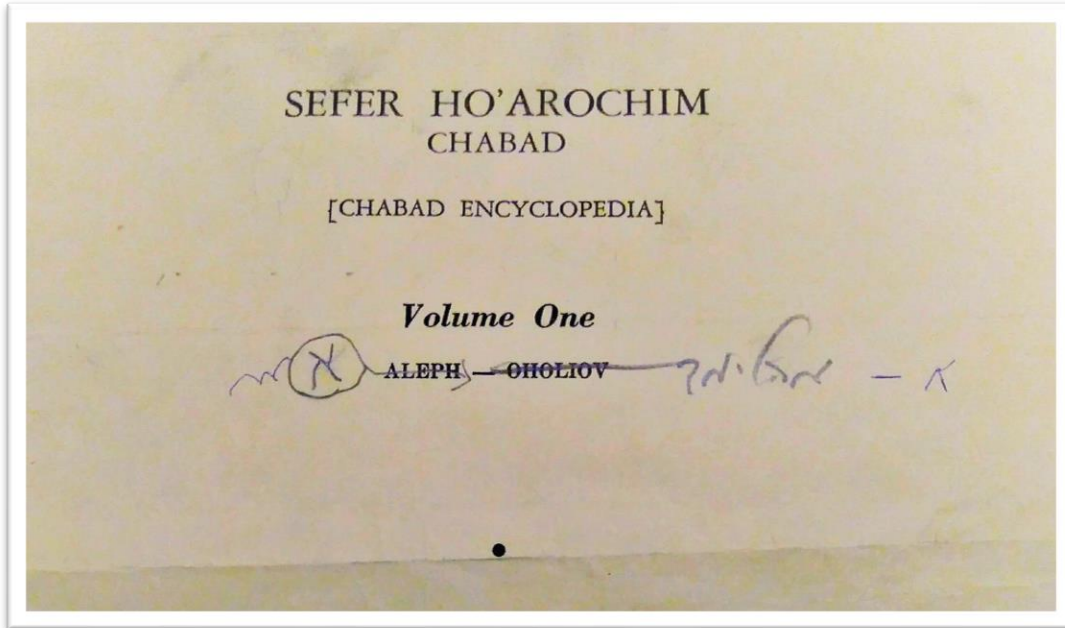
בדף-השער (כפי שהוכנסה בשנת תשכ"ח), כתבו המו"ל מתחלה: "בהשתתפות חברי מכון למחקר חב"ד".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן להוציא את התיבות "מכון למחקר חב"ד", וכתב:

[בהשתתפות חברי] **המערכת**

ב

כרך א (ב) - ציון הערכים

בתחלת הספר, בציון הערכים המופיעים בכרך זה, כתבו המו"ל תחלה באנגלית:

"Aleph - Oholiov."

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק זאת, וכתב:

א

אהליאב

ג

כרך ד (א) - דף-השער

בדף-השער, כתבו המו"ל: "בתוס' 'השלמה' לכרך שלישי)". ובצד הגליון שאלו: "האם להשאיר שורה זו?"

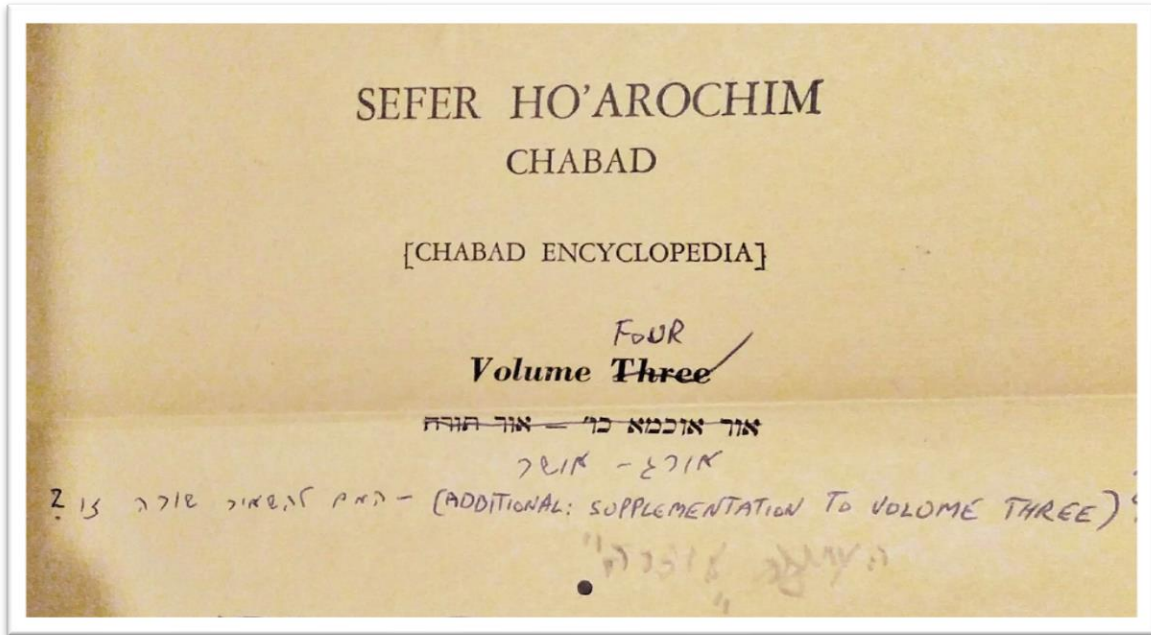
כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק שורה זו, ובמקומה כתב:

הוספה: השלמה לכרך השלישי.

ד

כרך ד (ב) - ציון הערכים

בתחלת הספר, בציון הערכים המופיעים בכרך זה, כתבו המו"ל תחלה באנגלית:

"ADDITIONAL: SUPPLEMENTATION TO VOLUME THREE."

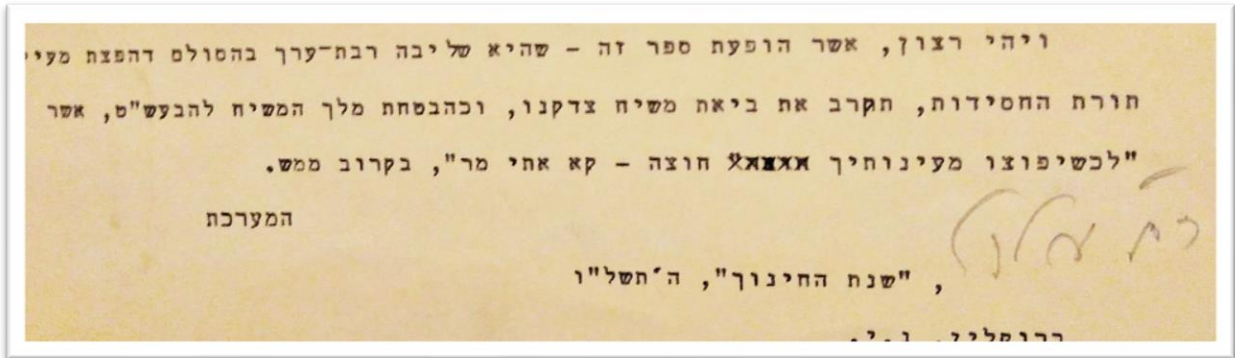
ובצד הגליון שאלו: "האם להשאיר שורה זו?".

על זה כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

העתקה "מוזרה"

ה

כרך ד (ג) - תאריך הפתח-דבר

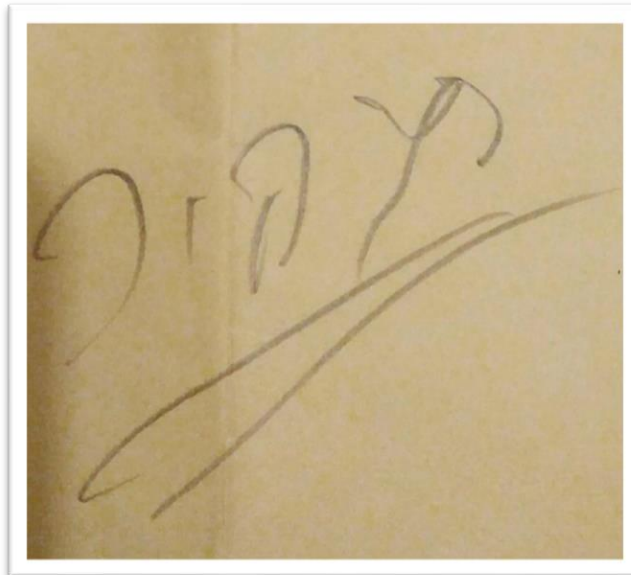
בפתח-דבר, ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א את התאריך:

ר"ח אלול, "שנת החינוך", ה"תשל"ו

ברוקלין, נ.י.

ו

כרך ד (ד) - מהיר

על כללות החומר (דף-השער, עמודים ראשונים, פתח-דבר וכו') - כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מהיר

כרך ה (א) - פתח-דבר

ה ק ד פ ה

ב"ה

כל אות ואות (מכ"ב אותיות התורה) מורה, כידוע - בשמה, צורתה, מספרה וכיו"ב - על ענינים רבים ושונים בהבחינות שלמעלה (ספירות וכיו"ב) ובעבודת האדם.

והערכים שבספרנו זה - ספר הערכים-חב"ד - מערכת אותיות חופסת מקום גדול ורחב ומשתרעת על כו"כ מאות עמודים. ובכדי שלא לעכב את ההוצאה לאור של הערכים דמערכה זו שנסדרו כבר - אנו מדפיסים בכרך זה חלק חשוב מהערכים דאותיות פרטיות (מאות זיי"ן עד אות תי"ו) בשם "מערכת אותיות".

~~הערכים-דשאר-האותיות, וגם "מבוא" לערכים-אלו.~~

עוד ערכים השייכים למערכה זו

[ולדוגמא:

(א) ערכים המבארים החלוקותן של האותיות באופנים שונים (ה' מוצאות; אמות, כפולות ופשוטות; וכיו"ב),
(ב) ערכים המבארים סדור האותיות באלפ"י-ביהו"ת שונים (אטב"ה, אלב"ס, אתב"ש, תשר"ק),

(ג) אותיות סופיות - מנצפ"ך]

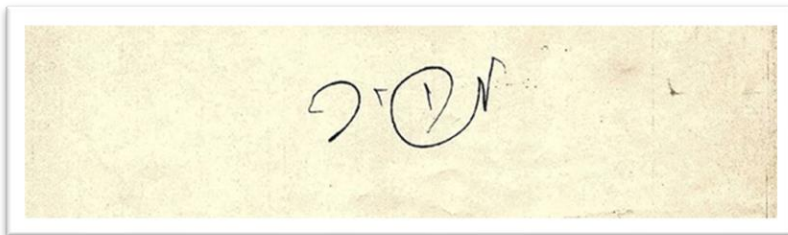
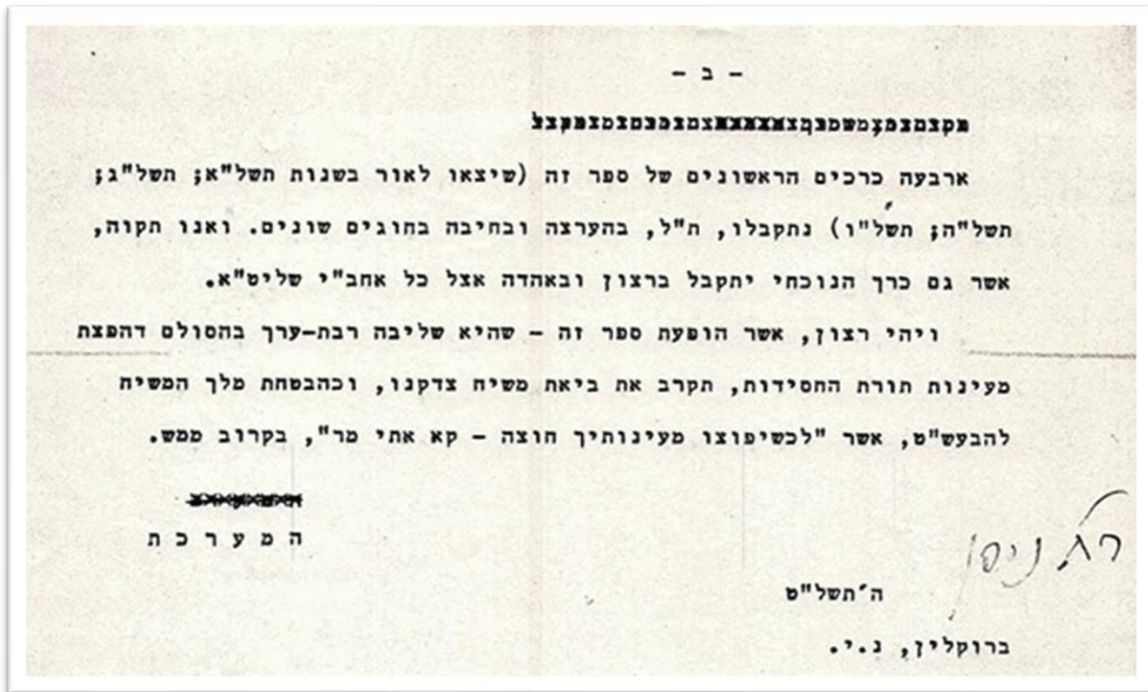
וגם "מבוא" להערכים דאותיות פרטיות (וכמובן, גם הערכים דאותיות פרטיות החסרים כאן) - יודפסו בע"ה בכרך הבא.

* * *

הערכים דמערכה זו, עובדו סודרו ונערכו באותה השיטה בה נקטנו בשאר הערכים ד"ספר הערכים-חב"ד" - ראה ב"מבוא" של הספר כרך א". הערכים שבכרך זה רוכזו סודרו ונערכו ע"י ~~המחבר~~ חברי המערכת, ובראשם: הרב התמים ר' יואל שי' כהן והרב התמים ר' חיים שלום דובער שי' ליפסקער.

* * *

בית דפוס 'עצב' (תל אביב) 1921

הגהות כ"ק אדמו"ר שליט"א בפתח-דבר:

(א) תחלה כתבו המו"ל: "ומהערכים שבספרנו זה - ספר הערכים-חב"ד - מערכת אותיות תופסת מקום גדול ורחב ומשתרעת על כו"כ מאות עמודים".

בתיבת "ומהערכים" - תיקן כ"ק אדמו"ר שליט"א "ובהערכים".

(ב) אצל הקטע: "הענינים שבכרך זה רוכזו סודרו ונערכו ע"י חברי המערכת, ובראשם: הרב התמים ר' יואל שי' כהן והרב התמים ר' חיים שלום דובער שי' ליפסקער" -

כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בטח כהנ"ל נכתב (ועל אחריותו של) [יואל שי' כהן]

(ג) את תאריך הפתח-דבר ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ר"ח ניסן ה'תשל"ט

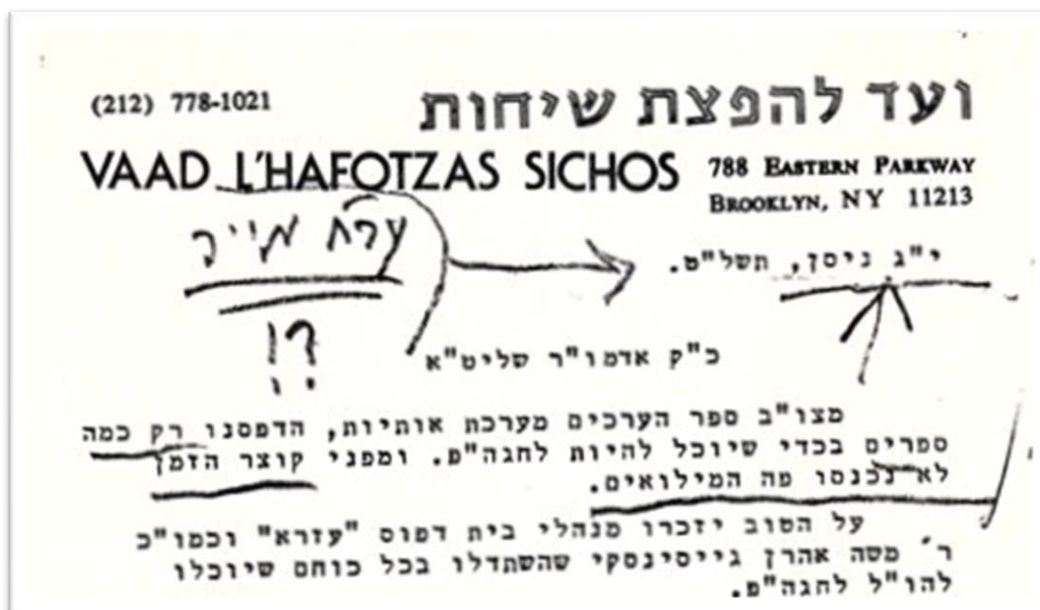
ברוקלין, נ.י.

(ד) על כללות החומר, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מהיר

ח

כרך ה (ב) - מענה ער"ח אייר תשל"ט

מענה לה"ועד להפצת שיחות" על מכתבם בקשר להתקדמות הדפסת "ספר הערכים - חב"ד" כרך ה:

"י"ג ניסן, תשל"ט.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מצו"ב ספר הערכים מערכת אותיות, הדפסנו רק כמה ספרים בכדי שיוכל להיות לחגה"פ. ומפני קוצר הזמן לא נכנסו פה המילואים.

על הטוב יזכרו מנהלי בית דפוס "עזרא" וכמו"כ ר' משה אהרן גייסינסקי שהשתדלו בכל כוחם שיוכלו להו"ל לחגה"פ."

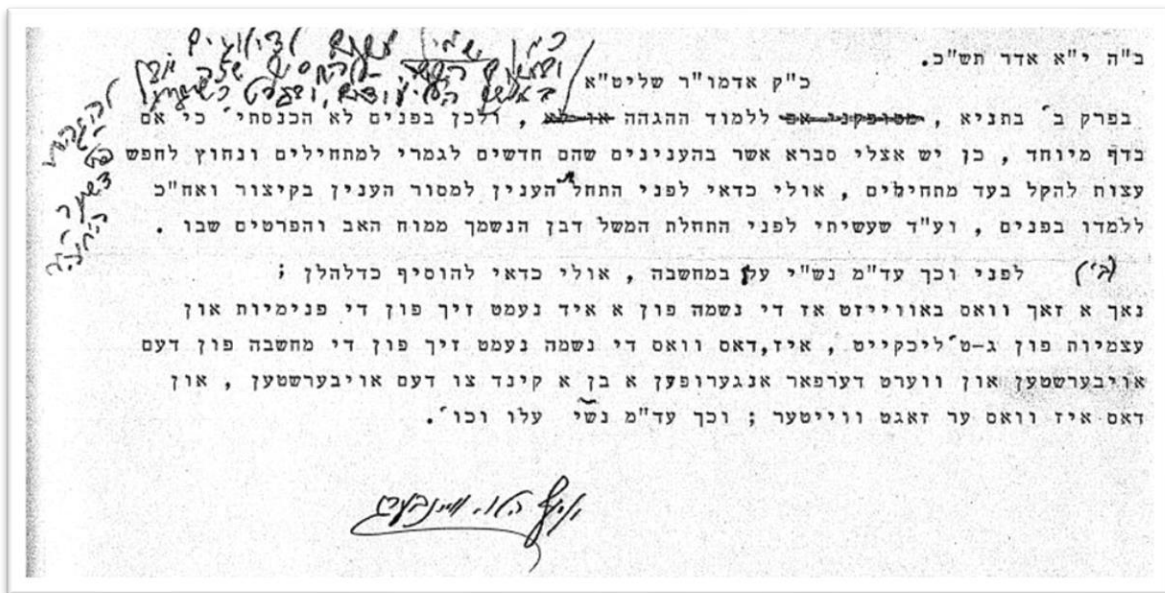
כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "רק כמה ספרים", "קוצר הזמן לא נכנסו פה המילואים"; סימן בקו ובשני חיצים את תאריך המכתב "י"ג ניסן" - וכתב:

ער"ח אייר !?

שער שיעורים בספר התניא

א

[י"א אדר, תש"כ - תניא פ"ב]

מענה לר' יוסף הלוי וויינבערג שכתב: "בפרק ב' בתניא, מסופקני אם ללמוד ההגהה או לא, ולכן בפנים לא הכנסתי כי אם בדף מיוחד" (מצילום כתי"ק):

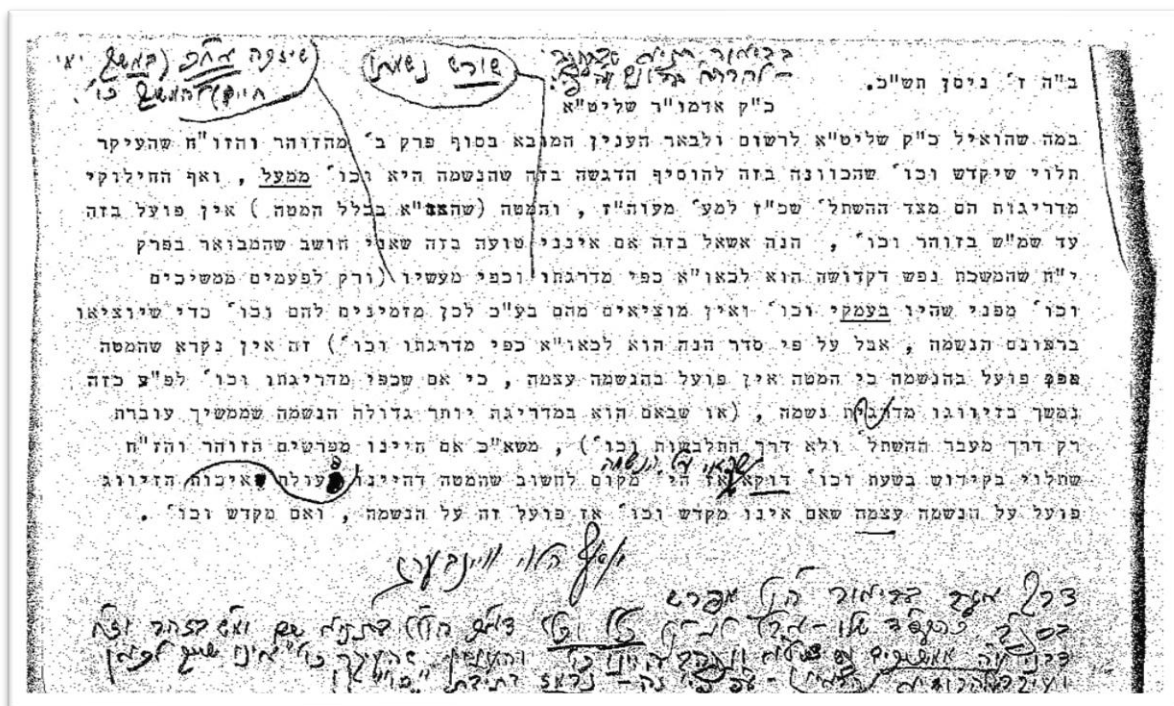
כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "מסופקני אם", "או לא"; וכתב:

[ללמוד ההגהה] כיון שאין מקום לדילוגים.

ובמקום הקשה - להוסיף שזה יובן במשך הלימודים, ובפרט כשיגיע להגהת פ"ט דשער היחווה"א

ב

[ז' ניסן, תש"כ - תניא פ"ב]

מענה לר' יוסף הלוי וויינבערג שכתב:

"במה שהואיל כ"ק שליט"א לרשום ולבאר הענין המובא בסוף פרק ב' מהזוהר והזו"ח שהעיקר תלוי שיקדש וכו' שהכוונה בזה להוסיף הדגשה בזה שהנשמה היא וכו' ממעל, ואף החילוקי מדריגות הם מצד ההשתל' שכ"ז למע' מעוה"ז, והמטה (שהאו"א בכלל המטה) אין פועל בזה הנה אשאל בזה אם אינני טועה בזה שאני חושב שהמבואר בפרק י"ח שהמשכת נפש דקדושה הוא לכאו"א כפי מדרגתו וכפי מעשיו (ורק לפעמים ממשיכים וכו' מפני שהיו בעמקי וכו' ואין מוציאים מהם בע"כ לכן מזמינים להם וכו' כדי שיוציאו ברצונם הנשמה, אבל על פי סדר הנה הוא לכאו"א כפי מדרגתו וכו') זה אין נקרא שהמטה פועל בהנשמה כי המטה אין פועל בהנשמה עצמה, כי אם שכפי מדרגתו וכו' לפ"ע כזה נמשך בזיווגו מדרגת נשמה, (או שבאם הוא במדיגה יותר גדולה הנשמה שממשיך עוברת רק דרך מעבר ההשתל' ולא דרך התלבשות וכו'), משא"כ אם היינו מפרשים הזוהר והזו"ח שתלוי בקידוש בשעת וכו' דוקא שאי ה' מקום לחשוב שהמטה דהיינו פעולת איכות הזיווג פועל על הנשמה עצמה שאם אינו מקדש וכו' אז פועל זה על הנשמה, ואם מקדש וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

[1] על מה שכתב: "שהמבואר בפרק י"ח שהמשכת נפש דקדושה הוא לכאו"א כפי מדרגתו וכפי מעשיו", כתב:

בביאור תניא שבקופיר - להרה"ח גרונם ע"ה פי':

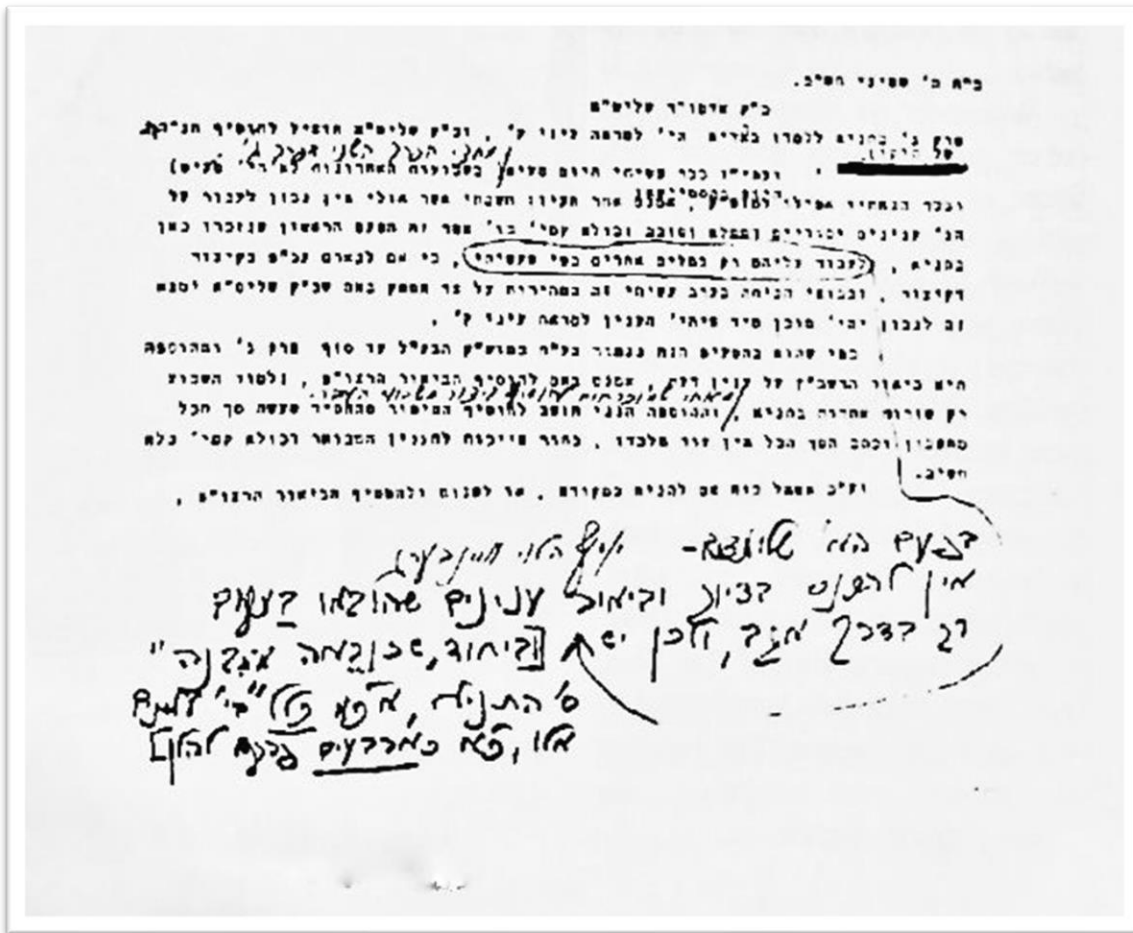
[שהמבואר בפרק י"ח שהמשכת נפש דקדושה הוא לכאו"א כפי מדרגתו] **שורש נשמתו** [וכפי מעשיו] שיזכה **אח"כ** (במשך ימי חייו) להמשיך כו'.

[2] על כללות המכתב, כתב:

דרך אגב בביאור הנ"ל מפרש בספ"ב כהקס"ד שלו - אבל לא נ"ל כלל וכלל דא"כ הול"ל בתניא שם ומ"ש בזהר וז"ח דבני ע"ה ממשיכים נפש דסט"א ונפהב היינו כו' והענין "שהעיקר כו'" אינו שייך לכאן

ועיקר הראי' והקושיא - ע"פ פי' זה - **נרמז בתיבת "כו"!!**

[כ"ד ניסן, תש"כ - תניא פ"ג]

מענה לר' יוסף הלוי וויינבערג שכתב: "פרק ג' תניא ללמדו בראדיא הי' למראה עיני ק', וכ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל להוסיף הג"ה של תיקון. ועפי"ז כבר עשיתי היום טעיפ מחצי הפרק השני דפרק ג' (בשבועות האחרונות לא הי' טעיפ) וכבר הנחתיו אפילו היום בהסתיישאן למוש"ק, אמנם אחר העיון חשבתי שאולי אין נכון לעבור על הג' ענינים יסודיים דממלא וסובב וכולא קמי' כו' אשר זה הפעם הראשון שזכרו כאן בתניא, ולעבור עליהם רק במלים אחדים כפי שעשיתי, כי אם לבארם עכ"פ בקיצור דקיצור, ובבואי הביתה בערב עשיתי זה במהירות על צד הספק באם שכ"ק שליט"א ימצא זה לנכון יהי' מוכן מיד שיהי' הענין למראה עיני ק' .. וע"כ אשאל בזה אם להניח כמקודם, או לשנות ולהוסיף הביאור הרצו"פ" (מצילום כתי"ק):

בפעם הא' שלומדים - אין להכנס בדיוק וביאור ענינים שהובאו במקום רק בדרך אגב, ולכן יש [לעבור עליהם רק במלים אחדים כפי שעשיתי] [וביחוד, שכנראה מ"מבנה" ס' התניא, אכ"מ כלל בי

ענינים אלו, כ"א כארבעים פרקים להלן]

[כ"ח כסלו, ד' דחנוכה, תשכ"ב - תניא פי"ח]

ב"ה נר הרביעי השכ"ב.

כ"ק אדמו"ר שליט"א .

מצורף בזה חלק מפרק י"ח , ואני מוצא לנחון להוסיף אשר אף שיסנם אצלי הביאים של הרה"ח הרש"ג ושל הרה"ח הרב ר' אברהם אלי' וכן באחרונה גם של הרה"ח ר' שאאל ברוקס, ~~הנהגתו היתה כדלהלן~~

נוסף על הקיצורים הנדפסים שבהרבה מקומות מובן הפשט מהם, בכל זה הנה בכמה דברים ובפרט אלו שאין בהצ"ל פירוש הדברים , אני כותב פירוש הדברים כפי שבנני זוכר שלמד המשפיע שלנו באטוואצק הרה"ח הר"ב פריעדמאן ע"ה אשר למד תניא בקיצור אבל בדקדוק גדול און שטארק דורכגעטהאן ובטה הי' לו מקור על כל דבר (רשמתי ככתב דברים קצרים מאתו על כל ספר התניא אבל לדאבון נאבד ממני בעת המלחמה ל"ע) ישנם דברים ובפרט בפרקים אלו אשר פשוטן של הדברים לא משתמעי באופן כזה , (וכמו לדוגמא מה שנכתב אצלי שבארבע עולמות אבי"ע לכאו"א כפי מדריגתו וכפי מעשיו שמאיזה עולם ומדריגה זהו לכאו"א וכו') אבל מאחר שהוא למד כן אני כותבם כן ואסמוך על זה שבאם לא ימצאו חן בעיני כ"ק שליט"א יואיל כ"ק שליט"א למוחקם או להעיר עליהם , ובפרט דברים כאלו כמו הפירוש של שורש אהבה זו בא"ה בחי' בנפש מושרשת האהבה (אשר הביאור על זה הוא שהוא מבחי' חכמה שבנפש) וענינה המבוקש וכו' אשר הביאור בזה אח"כ הוא שהמבוקש הוא ~~הוא המבוקש~~ לידבק בשרשה ומקורה וכו' . הנה ענינים כאלו הוא ממה שלמד הרה"ח הר"ב פ"ה הנ"ל .

אגב בענין הנ"ל לכאו"א כפי מדריגתו וכפי מעשיו הנה הוא למד שקאי על ממשיך ~~הוא~~ וכפשוטו הלשון שאומר אח"כ ועכ"פ אפילו וכו' נמשך בזיווג וכו' . ולפי הפירוש של הרה"ח הרש"ג אשר הואיל כ"ק שליט"א לרשום בפרק ב' שקאי על בעל הנשמה אינני יודע איך לפרש מה שמוסיף אח"כ ולפעמים ממשיכים וכו' , כי בשלמא אם קודם ביאר אשר מדריגת הנשמה היא כפי מדריגתו ומעשיו של ממשיכי הנשמה אז בא להוסיף אשר לפעמים אינו כן כי אם שנמשך בזיווג של פושעי ישראל נשמה גבוה, אבל אם קודם קאי על בעל הנשמה מה בא להוסיף שלפעמים ממשיכים ומה זה נוגע לכאן ?

י"ח חיו וי"ח חיו

לוי וחי' בילא שיחיו טלזנר

מענה לר' יוסף הלוי וויינבערג שכתב: "מצורף בזה חלק מפרק י"ח, ואני מוצא לנחוץ (ויותר יהי' זה נוגע לחלק השני של הפרק וגם בפרקים הבאים) להוסיף אשר אף שישנם אצלי הביאורים של הרה"ח הרש"ג ושל הרב ר' אברהם אלי' וכן באחרונה גם של הרה"ח ר' שואל ברוק שי' נוסף על הקיצורים הנדפסים שבהרבה מקומות מובן הפשט מהם, בכל זה הנה בכמה דברים ובפרט אלו שאין בהנ"ל פירוש הדברים, אני כותב פירוש הדברים כפי שהנני זוכר שלמד המשפיע שלנו באטוואצק הרה"ח הר"ב פריעדמאן ע"ה אשר למד תניא בקיצור אבל בדקדוק גדול און שטארק דוכגעטאהן ובטח הי' לו מקור על כל דבר (רשמתי בכתב דברים קצרים מאתו על כל ספר התניא אבל לדאבון נאבד ממני בעת המלחמה ל"ע בווארשא). ישנם דברים ובפרט בפרקים אלו אשר פשוטן של הדברים לא משתמעו באופן כזה (וכמו לדוגמא מה שנכתב אצלי שבארבע עולמות אבי"ע לכאו"א כפי מדריגתו וכפי מעשיו שמאיזה עולם ומדריגה זהו לכאו"א וכו') אבל מאחר שהוא למד כן אני כותבם כן, ואסמוך על זה שבאם לא ימצאו חן בעיני כ"ק שליט"א יואיל כ"ק שליט"א למוחקם או להעיר עליהם. . " (מצילום כתי"ק):

[1] סימן בעיגול את התיבות "הרב ר' אברהם אלי'", וכתב:

פלאטקין?

[2] על התיבות: "של הרה"ח ר' שואל ברוק שי'", כתב:

קופיר?

ה

[י"ב טבת, תשכ"ב - תניא פי"ח]

ב"ה י"ב טבת תשכ"ב .
 על מכתבי בצירוף /לק ראשון של פרק י"ח הואיל כ"ק שליט"א לרשום
 איזה דברים בסימן שאלה , כמו על ביאור הרה"ח ר' אברהם אלי' , השאלה היתה אם הוא
 פלאטקין? ועל ביאור הרה"ח ר' שאול ברוק השאלה היתה אם הוא בקופיר ? ועוד טרם עניתי
 על זה .
 ישנו ביאור בקופיר שאין עליו שם וכפי שאומרים הוא של הרה"ח ר' אברהם
 אלי' פלאטקין ז"ל מרשימות שרשם כפי שלמד הרה"ח ר' גרונס ז"ל , והביאור של הרה"ח
 ר' שאול ברוק השגתי מהתמים הרה"ח ר' שלום מאראזאוו שי' וכנראה הוא העתק שאשאו כמה
 העתקות במכינת כתיבה באה"ק .
 אגב , במה שהואיל כ"ק לרשום בסימן של שאלה איפוא המקור על זה שכתבתי
 אשר האבאות פעלו ב' ענינים א' שרק לזרעם אחריהם יומשך נשמה דקדושה כי מקודם לא הי'
 שבט מיוחד (כו') הנה מאחר שלא מצאתי זה מפורש רק מה שאני זוכר שהרה"ח הר"ב למד כן
 ואף ששמע כן קצה מהביאור של הרה"ח ר' גרונס בכ"ז מאחר שלא מצאתי זה מפורש וכ"ק
 הואיל לעשות שאחה על זה לא ~~לכתוב~~ אמרתי זה בשעה הלימוד .

י"ב טבת תשכ"ב
 י"ב טבת תשכ"ב
 י"ב טבת תשכ"ב

י"ב טבת תשכ"ב

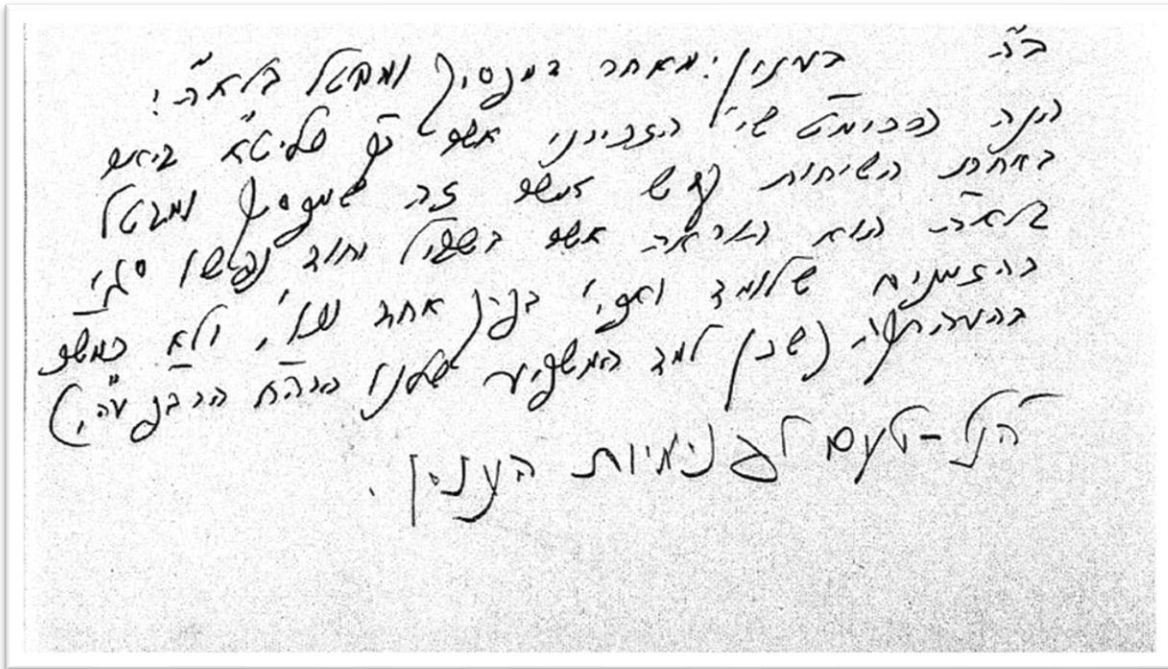
נ.ב. ע"ד הפצת הלימוד בערי השדה
 החתלתי להשתדל בזה ואודיע בע"ה ובל"נ בקרוב התוצאות.
 י"ב

מענה לר' יוסף הלוי וויינבערג שכתב - בהמשך להמענה שקיבל: "על מכתבי בצירוף לחלק ראשון של פרק י"ח הואיל כ"ק שליט"א לרשום איזה דברים בסימן שאלה, כמו על ביאור הרה"ח ר' אברהם אלי', השאלה היתה אם הוא פלאטקין? ועל ביאור הרה"ח ר' שאול ברוק השאלה היתה אם הוא בקופיר? ועוד טרם עניתי על זה. ישנו ביאור בקופיר שאין עליו שם וכפי שאומרים הוא של הרה"ח ר' אברהם אלי' פלאטקין ז"ל מרשימות שרשם כפי שלמד הרה"ח ר' גרונס ז"ל, והביאור של הרה"ח ר' שאול ברוק השגתי מהתמים הרה"ח ר' שלום מאראזאוו שי' וכנראה הוא העתק שעשו כמה העתקות במכונת כתיבה באה"ק" (מצילום כתי"ק):

סימן את מה שכתב "ישנו ביאור . . במכונת כתיבה באה"ק", וכתב:

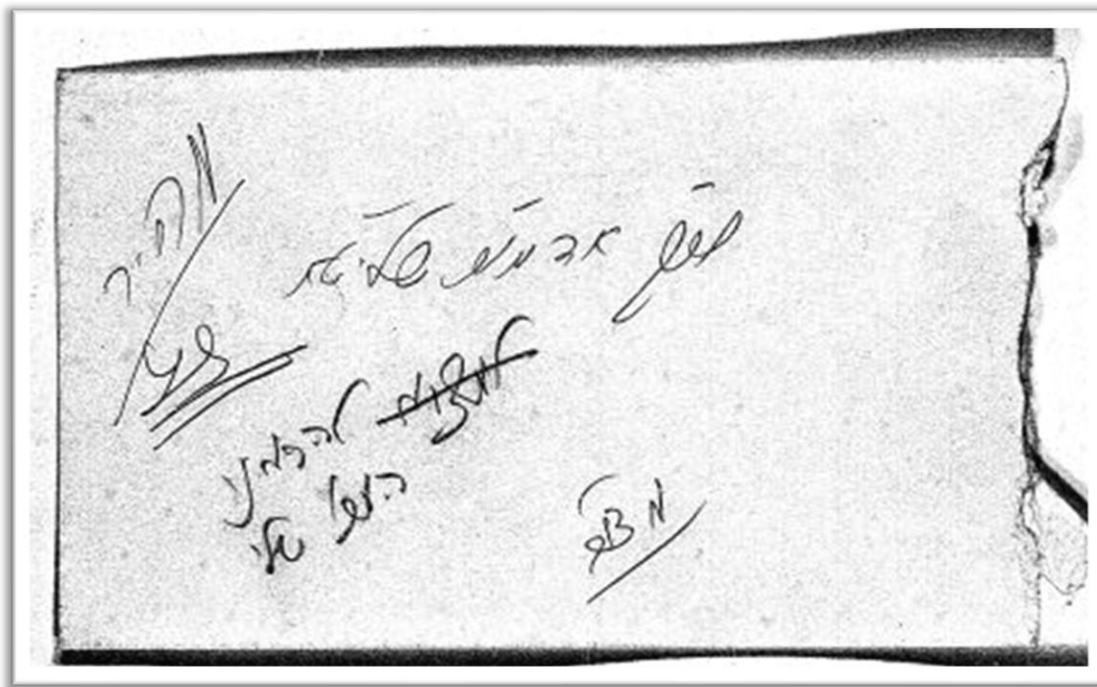
האפשר לראותם - לימים אחדים - ?

[מענה - תניא פכ"ג]

מענה לר' יוסף הלוי וויינבערג שכתב: "בענין: מאחר דמפסיק ומבטל בלא"ה: הנה הרימ"ט שי' הזכירני אשר כ"ק שליט"א ביאר באחת השיחות קדש אשר זה שמפסיק ומבטל בלא"ה הוא הוראה אשר בשביל יחוד נפשו סגי בהזמנים שלומד ואפי' בפרק אחד וכו', ולא כמש"כ בההעתקה (שכן למד המשפיע שלנו הרה"ח הרב"פ ע"ה)" (מצילום כתי"ק):

הנ"ל - טעם לפנימיות הענין.

מענה לר' יוסף הלוי וויינבערג שכתב:

"לפני עזבי כאשר עלי הי' להכין הטעיף למוש"ק העבר השיעור שבו מובא מארו"ל בענין הכהנים הלויים, הנה לא יכולתי לחכות יותר עם הכנת הטעיף ועשיתי הטעיף לפני שהצגתי ההעתק ממכתב כ"ק שליט"א עם הביאור במה שמוסיף שהלויים של עכשיו וכו'. ורק אמרתי אשר יש בזה ביאור מכ"ק שליט"א ושאמסרנו בפעם אחר.

והייתי רוצה למסור זה במוש"ק הבעל"ט בעשיית הקיצור מהנאמר קודם, אמנם אין ברור אצלי הכוונה בהמועתק ממכתב כ"ק אד"ש [אגרות-קודש חכ"ג ע' עדר]: "ועיין תניא פרק נ' שהוסיף בזה שהלויים של עכשיו יהיו כהנים לעתיד - וי"ל דבזה מיישב הקושיא שהרי התורה אמרה לנו ולבנינו עד עולם. ומבאר דאלה שעכשיו (ולא בזמן ההוא) הם לויים - יהיו (כי יולדו) כהנים לעתיד.

ואין ברור אצלי אם אינני טועה במה שאני מבין בזה שהכוונה שכאשר הנשמות של הלויים של עכשיו יבואו עוה"פ בגופים לעתיד - יולדו אז להיות כהנים דהיינו אצל אבות כהנים כדי שהם יהיו אז כהנים.

וכן הקושיא ד"לנו ולבנינו": אין ברור אצלי אם הכוונה אשר הלא התורה לא תשתנה ח"ו וכמו שהוא אצלינו כן יהי' לבנינו עד עולם (שאז הלא שייך להקשות זה גם על זה שלעתיד תהי' ההלכה כבית שמאי, שלכאורה הכוונה שהפסק למעשה יהי' כבית שמאי ולכן אומרים על זה שסופה להתקיים בפסק בפועל, וכן בענין הבעל חי שעתיד ליטהר שייך להקשות זה, וכן שמה ששוחטו לשור הבר בסנפיריו שאומרים על זה תורה חדשה חידוש תורה וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

[1] על מה שכתב (מלשון מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א): "וי"ל דבזה מיישב הקושיא שהרי התורה אמרה לנו ולבנינו עד עולם", כתב:

שמזה ידעינן שלא יהי' בה שינוי (רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ט)

[2] על מה שכתב: "אין ברור אצלי אם הכוונה אשר הלא התורה לא תשתנה ח"ו" - מחק תיבת "אם", וסימן בחץ ובקו את מה שכתב "הכוונה כו".

[3] על מה שכתב: "שאז הלא שייך להקשות זה כו", כתב:

זהו קושיא על היסוד דהתורה לא תשתנה - ולא עלי.

[4] על מה שכתב: "שלכאורה הכוונה שהפסק למעשה יהי' כבית שמאי" - מחק תיבת "שלכאורה", וסימן בחץ ובעיגול את מה שכתב "הכוונה כו".

[5] על מה שכתב: "ולכן אומרים על זה שסופה להתקיים בפסק בפועל", כתב:

ע"פ דין - ב"ד הגדול מב"ד הקודם יכול לפסוק אחרת: ומובן שזהו ג"כ בנוגע למחלוקת ב"ש וב"ה - הלכה כמי.

משא"כ בנוגע ללויים וכהנים - שאין בזה שייכות כלל לב"ד ולמחלוקת וכו'.

[6] על מה שכתב: "וכן בענין הבעל חי שעתיד ליטהר שייך להקשות זה", כתב:

החת"ס (בס' תורת משה לשמיני?) מתרץ שאז ישתנה סימנו ויעלה גרה.

[7] על מה שכתב: "וכן שמה ששוחטו לשור הבר בסנפיריו שאומרים על זה תורה חדשה חידוש תורה וכו", כתב:

(ולא נאמר שינוי) - למצוא מכ' להרב קאראסיק ע"ה שהקשה מאז בזה ועניתי. איני זוכר עתה תוכן המענה. ובכל אופן קושיא מעיקרא ליכא - כי כאן המדובר ע"ד פעם אחת שישחטו כך והוראת שעה - הרי דין התורה שאפילו נביא מורה, וכש"כ הקב"ה מקור הנבואה. וזהו הדיוק חידוש (הוראה), אבל אין בזה שינוי.

[8] על מעטפת המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

למצוא להראני המכ' שלי

[2] במכתבו כתב: "*) דלכאורה משמע כן אשר התיבות על שם שמקור זה הוא ראשית התגלות הוא ביאור על מה שאמר שמקור זה נקרא עלמא דאתגלי', והתיבות וממקור זה נמשך לכל א' האור וחיות פרטי הראוי לו, הוא ביאור על אימא תתאה (ואולי גם על מטרוניתא), והתיבות ושוכן ומתלבש בתוכם להחיותם, הם ביאור על מה שאמר שנקרא שכינה מלשון ושכנתי בתוכם".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "דלכאורה משמע כן אשר", "(ואולי גם על מטרוניתא)"; וכתב: [התיבות על שם שמקור זה הוא ראשית התגלות] **אוא"ס** [הוא ביאור על מה שאמר שמקור זה] **עצמו** [נקרא עלמא דאתגלי'] **(ולא מפני שמחי' עלדא"ג) "אשר ממשיך ומאיר לעולמות בבחי' גילוי" (בדוגמת מטרוניתא שע"י נמשכים ונתגלים עניני המלך)**

[3] במכתבו כתב: "וכן מדוע מוסיף אח"כ ולכן נקרא אם הבנים וכנסת ישראל, ולא אמר זה בתחלה, ומדוע בכל זה אין מזכיר שהוא מלכות דאצילות ודבר ה' אף שגם כאן מדגיש על ענין ההתגלות וכו', רק אח"כ כשמביא מהזהר, אז אומר שהוא מלכות דאצילות וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות: "וכן מדוע", וכתב:

ו[מוסיף] **עוד ענין בנוגע לנשמות (כהקדמה ל"הנגלות לנו ולבנינו כו")**

(ב) על התיבות: "ולא אמר זה בתחלה" - מחק את התיבות "ולא אמר זה", וכתב:

[בתחלה] **מדבר בעולמות וברואים בכלל - ואין זה הענין דכנס"י או הבנים.**

(ג) על התיבות: "רק אח"כ כשמביא מהזהר, אז אומר שהוא מלכות דאצילות וכו'" - מחק את התיבות "כשמביא מהזהר", וכתב:

[רק אח"כ] **כהקדמה להענין דק"ק ותורה איך הם משתלשלים מעולם לעולם** [אז אומר שהוא מלכות דאצילות וכו'] **דבריאה כו'. וכיון שמסתייע בזה מע"ח מביא ל' הע"ח [מלכות] (ולא שכינה וכו') - משא"כ בל' התניא מצ"ע - שאינו בל' ס' הקבלה.**

שער שיחות - הגהות ומענות

א

[חלק משיחת ש"פ לך, תשי"א]

ד
 חדשים, און א זמן וואס רבה תוספאה זאגט פון יב חדשים. הנם אז תוספות (נפיה לחיה)
 זאגט אז לפועל קאן נישט זיין קיין יב חדשים, אבער אנו אין לבר לא וואס עס ווערט
 אפגעפאנט אין שו"ע (אהע"ז סי' ד) אז עס קאן זיין דער זמן העבור יב חדשים.
 וואס דער עבור איז לענגער, פועל'ט דאס אלץ מער ברור און זכור אין דעם גוף,
 ווייל דער כללות ענין העבור איז ווי ס'איז פבואר אין תניא (פ"ב) אין דער סיפה
 איז דער גאנצער גוף דער ראש מיט ~~הם~~ צפרנים צוזאמען, אויף דעם איז דער ענין העבור
 אויף ~~הם~~ ספספס ספספס ספס סברר זיין און פאנאנדער טיילען, אז אלץ וואס געהערט צום
 ראש זאל זיין אין ראש, אלץ וואס געהערט צום גוף זאל זיין אין גוף, און אלץ וואס
 געהערט צום רגל זאל זיין אין רגל.
 5. פון דעם איז סובן אז וואס דער עבור איז לענגער, אלץ מער איז דער ברור,
 דער פאר איז גופו של משה וואס ער איז געווען בעבור ז'חדשים איז סעון קבורה, און
 גופו של אלי' וואס ער איז געווען בעבור יב חדשים אינו סעון קבורה, ווייל ער איז
 אזוי פיל סנוכך אז ער האט געקאנט עולה זיין מיט דעם גוף בסערה השמימה (פיה ויהי עין
 תהי' לו - קויעים נח. זעיל עזר צאה - זחואל'ה 333 ע' אלא ע' י' [1])
 ס'הגם אז אין זמני העבור איז פראנען דריי זמנים, פונדעסטוועגען איז דער זמן
 פון ס'חדשים איז דער דרך המיצוע, דער דרך הבנונים, וואס אויף דעם דרך הבנונים
 זאגט דער אלטער רבי (תניא פי"ד) אז דאס איז פדת כל אדם ואחר' כל אדם יסטרך.
 ב' לא וועצן עס איז טען דעיקר ניסוח העין ב' וואס עיקר עזובת דפא?
 דעם דארפן האבן יב חדשים פון עס זאל זיין זכור נפיה, זכרנים איז זיי
 מספיק ז' חדשים, ווייל בא זיי איז א נפשה גבוהה פתח, וועט דער אור הנשמה באלייכטען
 דעם גוף, אבער דער דרך הבנונים איז תשעה חדשים, וואס דער דרך הבנונים איז טיך צו
 אלעמען.
 אויך איז פראנען אין גמ' אז חסידים וואלטען טאן געוויסע ענינים צו ס'חדשים
 ווייל בא זיי וואלט עפ"י רוב זיין די לידה צו ס'חדשים, און דאס זיינען אלע סודה,
 אפילו מתנגדים מסכילים און די אלע וואס קריגען אויף חסידים, אז חסידים הייסען מיט
 דעם נאמען חסידים.
 דער רבי האט אסאל געזאגט אז לכאורה האט געדארפט זיין אז חסידים זאל טען
 רופען מיט דעם נאמען וואס הייסען זייערע מתנגדים, און מתנגדים זאלן הייסען חסידים,
 ווייל זיי זיינען געווען פריער און חסידים זיינען געקומען מיט א נייט, איז פאר וואס
 זיבוץ האין אכ"ו אע"פ פ"א אגענען זיבן
 חסידים מיט דעם נאמען חסידים און מתנגדים הייסען מיט דעם נאמען מתנגדים?
 ז"ל א"ל

. . חדשים, און א זמן וואס רבה תוספאה זאגט פון יב חדשים. הגם אז תוספות (נדה לח, א) זאגט אז לפועל קאן ניט זיין קיין יב חדשים לא קי"ל כרבה תוספאה, אבער אנו אין לנו אלא וואס עס ווערט אפגעפסקנט אין שו"ע רמ"א (אהע"ז סי' ד) סי"ד. עי"ש בפתחי תשובה. ע"ח שכ"ח פ"ב). אז עס קאן זיין דער זמן העבור יב חדשים.

וואס דער עבור איז לענגער, פועל'ט דאס אלץ מער ברור און זוכך אין דעם גוף, וויל דער כללות ענין העבור איז ווי ס'איז מבואר אין תניא (פ"ב) אז אין דער טיפה איז דער גאנצער גוף דער ראש מיט די צפרנים צוזאמען, אויף דעם איז דער ענין העבור אויף מברר זיין און פאנאנדער טיילען, אז אלץ וואס געהערט צום ראש זאל זיין אין ראש, אלץ וואס געהערט צום גוף זאל זיין אין גוף, און אלץ וואס געהערט צום רגל זאל זיין אין רגל.

יז. פון דעם איז מובן אז אלץ וואס דער עבור איז לענגער, אלץ מער איז דער ברור, דער פאר איז דאך גופו של משה וואס ער איז געווען בעבור ז' חדשים איז טעון קבורה, און גופו של אלי' וואס ער איז געווען בעבור יב חדשים אינו טעון קבורה, ווייל ער איז אזוי פיל מזוכך אז ער האט געקאנט עולה זיין מיט דעם גוף בסערה השמימה: (ד"ה וה"ס עשן תש"ח פ"ו - קונטרס נח. מעלת עבור דמשה - באוה"ת להצ"צ על שמות ע' נט).

יז. דערפאר איז הגם אז אין זמני העבור איז פראנען דריי זמנים, פונדעסטוועגען איז דער זמן פון ט' חדשים איז דער דרך המיצוע, דער דרך הבינונים, וואס אויף דעם דרך הבינונים זאגט דער אלטער רבי (תניא פי"ד) אז זי איז מדת כל אדם ואחר' כל אדם ימשוך.

רשעים די בא וועמען איז נוגע בעיקר זיכוך הגוף דארפ'ן האבן יב חדשים ביז עס זאל זיין זיכוך גופם; צדיקים די וואס עיקר עבודתם בנשמתם איז זיי מספיק ז' חדשים, ווייל בא זיי איז א נשמה גבוהה ביותר, וועט און דער אור הנשמה וועט שוין באלייכטען דעם גוף; אבער דער דרך הבינונים - וואס מ'דארף עבודה בגוף און עבודה בנשמה - איז תשעה חדשים, וואס דער דרך הבינונים איז שייך צו אלעמען.

אויך איז פראנען אין גמ' אז חסידים וואלטען טאן געוויסע ענינים צו ט' חדשים ווייל בא זיי וואלט עפ"י רוב זיין די לידה צו ט' חדשים, און דאס זיינען אלע מודה, אפילו מתנגדים משכילים און די אלע וואס קריגען אויף חסידים, אז חסידים הייסען מיט דעם נאמען חסידים.

דער רבי האט אמאל געזאגט אז לכאורה האט געדארפט זיין אז חסידים זאל מען רופען מיט דעם נאמען וואס עס הייסען זייערע מנגדים, און מתנגדים זאלן הייסען חסידים; ווייל זיי זיינען געווען פריער און חסידים זיינען דאך געקומען מיט א ני"ס; איז פאר וואס הייסען ובפועל האבן אפילו מתנגדים אנגענומען רופן חסידים מיט דעם נאמען חסידים, און מתנגדים הייסען זיך אליין מיט דעם נאמען מתנגדים?

[סימן בעיגול את הפסקא "דער רבי האט אמאל . . נאמען מתנגדים?", וכתב:] שייך בע' יב.

נאר ~~ש~~ (איז אלץ) בהשגחה פרטית, און ווען ס'איז נתגלה געווארען חסידות-האבן אלע סודה געווען, און ס'האט דאס גערופן חסידות, נאר נאכדעם האבען זיי זיך געכאפט און ס'האט אנגעהייבען צו דרייען, איז דער נאמען חסידים איז סגור געבליבן, נאר אריין שפּטעם שפּטעם זייער מחלוקת אויף דעם זנין החסידות, פסק'נט זיך דאך אויך אפ דער זין אנטקעגן ערות און כיוון שהגיד טוב אינו חוזר וטביד.

אין ס'חדשים גופא איז אויך פראנען צוויי דעות: א) אז רעכענט זיך די סעפּען רעב רעב אדער רעג ימים, דער הפרש איז די סעג איז תלמידי און די קליטת הזרע, ווייניג די קליטה קאן געווערן דריי סעג, תו-ס'ד. ה. אז עס דארף זיין ס'חדשים שלמה, (ב) אז עס רעכענט זיך נאר די ראשי חדשים, און אויב עס גייט דורך ס'ראשי חדשים הייסט דאס טוין 9 חדשים, און עס קאן זיין די לידה (ספּטעם נביה קאמא) לויט בנידע דעה איז סגור געקומען דער זמן וואס עס דארף זיין די לידה, ווי ס'האט פרייער גערעדט אז דורך דער התלקות ווערט נמשך אד ות נעלים וואס ווערט אנגערופן בשם לידה, איז לויט דער דעה אז ס'קוקט אויף די ראשי חדשים איז טוין געווען 9 חדשים, און לויט דער דעה אז עס דארף זיין רעב-רעג ימים, וועט דאס זיין אין עטליכע טעג ארום, און נישט היינט. אזערי שבת גיט פאר פה און צעה זאנן צעהרן ימים על פני פנים און היינט און איז געווארן אונז'עס. דאס איז אפ צעהרן ימים בכלל זעט מען בעל-ס'סקע ענינים, דער רבי האט צוטיילט דעם תניא אריין געשטען פון יאהר, און פראנען ווי ער גערט צוטיילט אויף א שנה מעוברת, דער ביאור אין פרק כ"ז ווערט פּט צוטיילט אין דריי חלקים, אין די דריי טעג פון רעב רעג וואס פון דער התלקות.

דעם תניא האט דער רבי צוטיילט מיט יאהרן פרייער, נאך ס'זעט אין דעם א בעל-ס'סקן ענין. אז דער ביאור פון פרק כ"ז, וואס דאס איז דער מקור אויף דעם ביאור ענין התלקות, פונקט איז די דריי טעג פון רעב רעג ימים פון נאך דער התלקות. (אויס צעהרן חלוקה וואס ער האט געצאמלט אויף זייערן יאמר צוויי, היינט)

ס'איז תניא אין אנהייב איז פראנען צוויי אגרות וואס אין פיי רעדט זיך וועגען דעם יאמר ווארן היינט צו טאגן ס'עס ודיאווה פולאס.

התלקות; סימן כ"ז און סימן כ"ח, פאר אין סימן כ"ח רעדט זיך וועגען דער התלקות פון בנו של הרה"צ ר' לוי יצחק, וואס דאס איז די התלקות פון א איס'פרסי, ביינען ער האט דאך ניט געפירט קיין נשיאות, פאר אין סימן כ"ז רעדט ער וועגען דער התלקות פון ר' מנדל-ע האראדאקער, וואס ער איז טוין געווען א איס'כללי, א יאמר.

חוצ דעם וואס הרה"צ ר' מנדל-ע האראדאקער האט געפירט נשיאות, האט ער אויך געהאט א שייכות פּט שפּטעם צו חסידות הב"ד, ווייניג זיין נשיאות האט ער געפירט אין

נאר עס אלץ איז בהשגחה פרטית, און ווען ס'איז נתגלה געווארען חסידות - האבען אלע מודה געווען, און מ'האט דאס און גערופן חסידים, **ות וחסידים**. נאר נאכדעם האבען זיי זיך געכאפט און מ'האט אנגיהייבען צו דרייען, איז דער נאמען חסידים איז שוין געבליבן, נאר אויך זייער מחלוקת אויף דעם ענין החסידות, פסק'נט זיך דאך אויך אפ דער דין אנטקעגען עדות און כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד.

פ. יח. אין ט' חדשים גופא איז אויך פראנען צוויי דעות: א) אז מען רעכענט זיך די טעג גענוי מספר הימים: רעא רעב אדער רעג ימים, (דער הפרש אין די טעג איז תלוי אין ד.ה. יולדת צו רעא ימים מהעבור, נאר עס די קליטת הזרע, וואס די קליטה קאן געווערן ביז דריי טעג, תל' שם) ד.ה. אז עס דארף זיין 9 ניין חדשים שלמות ימים. ב) אז עס רעכענט זיך נאר די ראשי חדשים, און אויב עס גייט דורך 9 אפט ראשי חדשים לאחר הקליטה הייסט דאס שוין 9 חדשים, און עס קאן זיין די לידה: (נדה לה, א).

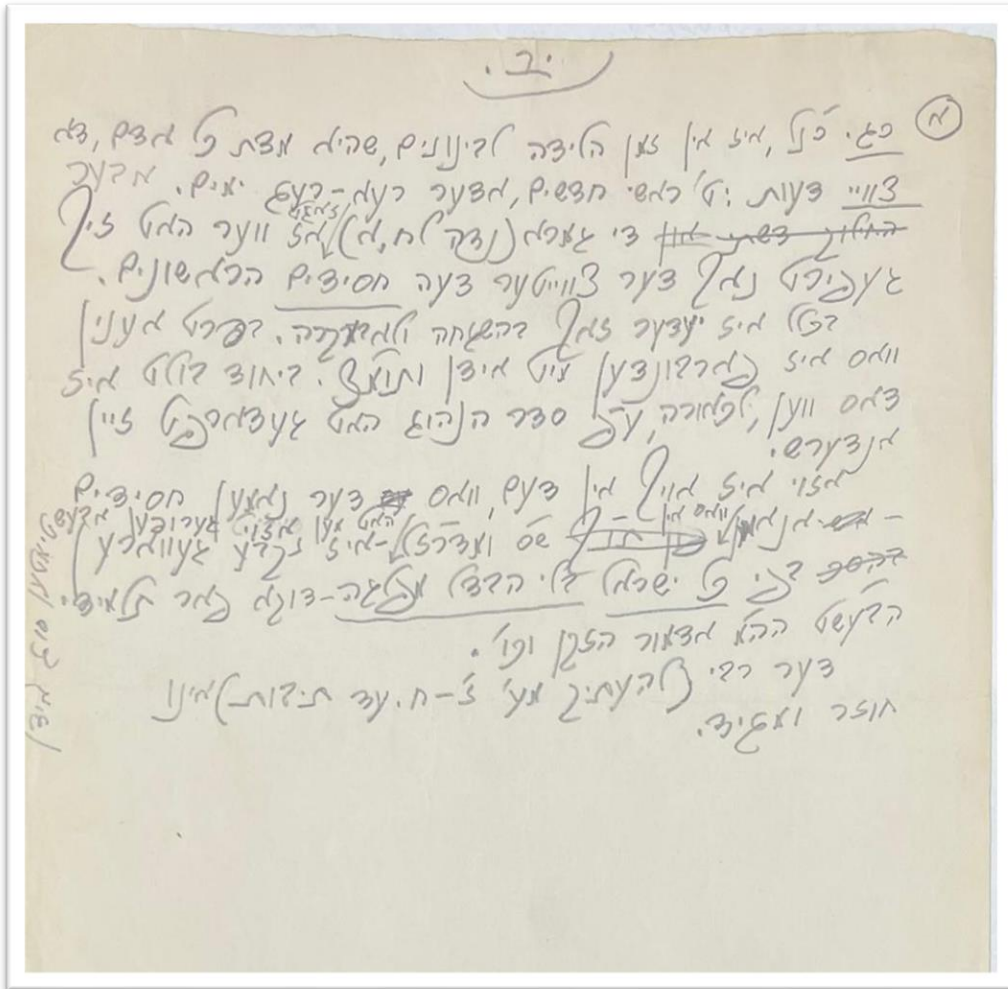
לויט ביידע דעות איז שוין געקומען לכאורה: לויט דער צווייטער דעה איז דער זמן וואס עס דארף זיין די לידה, - ווי מ'האט פרייער גערעדט אז דורך דער הסתלקות ווערט נמשך אורות נעלים וואס ווערט אנגערופן בשם לידה, - איז לויט דער דעה אז מ'קוקט אויף די ראשי חדשים איז שוין געווען 9 חדשים און פון ר"ח אן. לויט דער דעה אז עס דארף זיין רעא-רעג ימים, וועט דאס ערשט זיין אין עטליכע פיר טעג ארום, און ניט היינט. אבער שבת גיט דאך כח אף דער גאנצער וואך - היינט זיך דאס אן היינט אויך איז מיטוואך אויך בכלל.

יז. בכלל זעט מען בעל-שם'סקע ענינים. דער רבי האט צוטיילט דעם תניא אויף דעם באופן אז מזאל עם אפלערנען במשך פון יאהר. איז פראנען ווי ער ווערט האט צוטיילט אויף א שנה פשוטה, און פראנען ווי ער ווערט האט צוטיילט אויף א שנה מעוברת. דער ביאור אין פרק כ"ז ווערט צוטיילט אין דריי חלקים. אין די דריי טעג פון רעא רעב רעג וואס פון דער הסתלקות.

דעם תניא האט דער רבי צוטיילט מיט כמה יאהרן פרייער. נאך און מ'זעט אין דעם אויך א בעל-שם'סקן ענין. אז לויט דער חלוקה וואס ער האט געמאכט מיט זיבען יאר צוריק, איז דער ביאור פון פרק כ"ז, וואס דאס איז דער מקור אויף דעם ביאור ענין ההסתלקות, פונקט און איז זיין לימוד אפגעשטעלט פונקט אויף די דריי טעג פון רעא רעב ימים פון נאך דער הסתלקות.

יח כ. בביאור יותר: הדיוק דאגה"ק סכ"ז וביאורה דוקא: אין תניא און אגה"ק איז פראנען צוויי אגרות וואס אין זיי רעדט זיך וועגען הסתלקות: סימן כ"ז און סימן כ"ח. נאך אין סימן כ"ח רעדט זיך וועגען דער הסתלקות פון בנו של הרה"צ והרה"ק וכו' ר' לוי יצחק מבארדיטשוב וואס דאס איז די הסתלקות פון א איש פרטי, ווייל נעלה ביותר: צדיק, חסיד כו' אבער אלץ ניט קיין נשיא. ער האט דאך ניט געפירט קיין נשיאות, נאך אין סימן כ"ז רעדט ער וועגען דער הסתלקות פון ר' מנדל-ע האראדאקער, וואס ער איז שוין געווען א איש כללי, א נשיא.

חוץ דעם וואס הרה"צ ר' מנדל-ע האראדאקער האט בכלל געפירט נשיאות, האט ער אויך ספעציעל געהאט א שייכות צו חסידות חב"ד, ווייל זיין נשיאות האט ער דאך געפירט אין ..

יב.

(א) כג. כנ"ל, איז אין זמן הלידה לבינונים, שהיא מדת כל אדם, דא צווי דעות: ט' ראשי חדשים, אדער רעא-רעג ימים. אבער החילוק דשתי און די גמרא (גדה לח, א) זאגט אז ווער האט זיך געפירט נאך דער צווייטער דעה חסידים הראשונים.

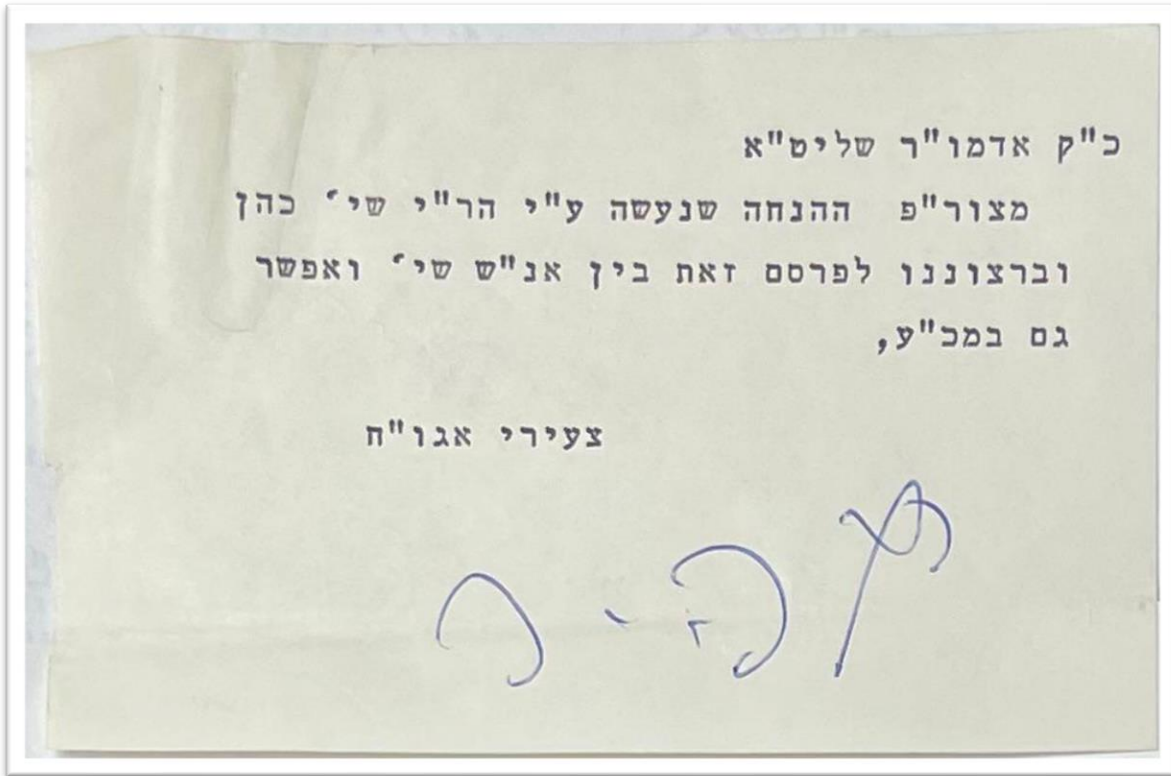
בכלל איז יעדער זאך בהשגחה ולא במקרה. בפרט אענין וואס איז פארבונדען מיט אידן ותומ"צ. ביחוד בולט איז דאס ווען, לכאורה, ע"פ סדר הנהוג האט געדארפט זיין אנדערש.

אזוי איז אויך אין דעם, וואס עפ דער נאמען חסידים - אש אנאמען וואס אין פון תנ"ך ש"ס ומדרז"ל האט מען אזוי גערופען אבעשטימטען סוג אידן - איז נקבע געווארען בהסכמ בני כל ישראל בלי הבדל מפלגה - דוקא פאר תלמידי הבעש"ט הה"מ אדמור הזקן וכו'.

דער רבי (להעתיק מע' ז' - ח. עד תיבות) אינו חוזר ומגיד.

ב

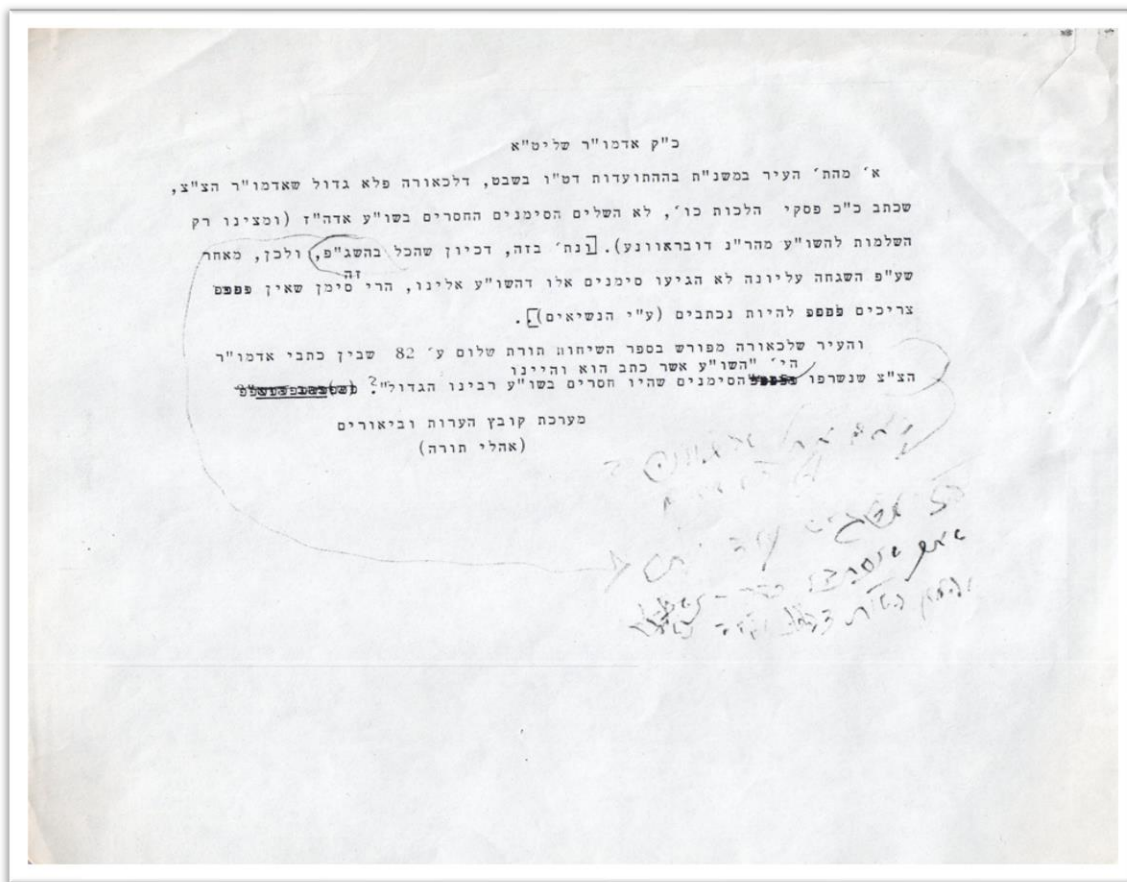
[שיחת ו' תשרי, תשל"א]

על פתק שכתבו "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית, בצירוף לשיחת ו' תשרי תשל"א: "מצור"פ ההנחה שנעשה ע"י הר"י שי' כהן וברצוננו לפרסם זאת בין אנ"ש שי' ואפשר גם במכ"ע" - כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מהיר

[שיחת ט"ו בשבט, תשמ"ב]

מענה למערכת קובץ "הערות וביאורים - אהלי תורה" שכתבו:

"א' מהת' העיר במשנת' בהתועדות דט"ו בשבט, דלכאורה פלא גדול שאדמו"ר הצ"צ, שכתב כ"כ פסקי הלכות כו', לא השלים הסימנים החסרים בשו"ע אדה"ז (ומצינו רק השלמות להשו"ע מהר"נ מדובראוונע). [ונת' בזה, דכיון שהכל בהשג"פ, ולכן, מאחר שע"פ השגחה עליונה לא הגיעו סימנים אלו דהשו"ע אלינו, הרי זה סימן שאין צריכים להיות נכתבים (ע"י הנשיאים)].

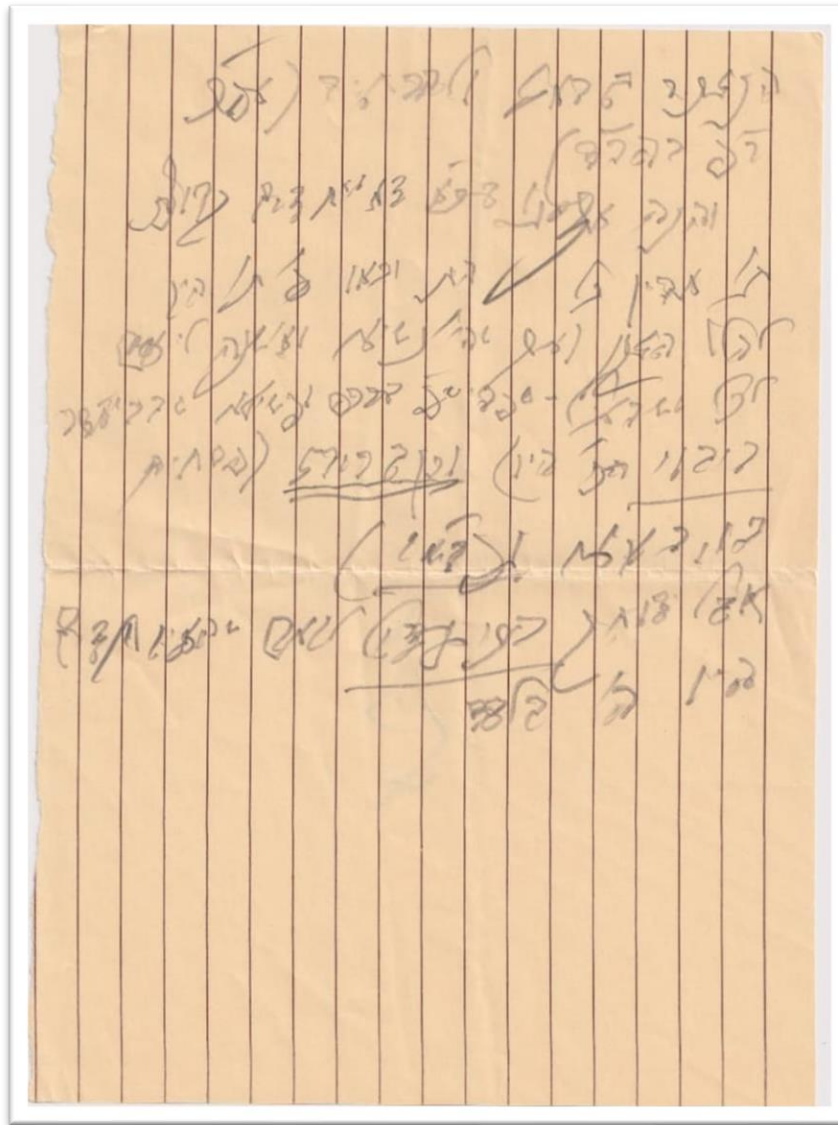
והעיר שלכאורה מפורש בספר השיחות תורת שלום ע' 82 שבין כתבי אדמו"ר הצ"צ שנשרפו הי' "השו"ע אשר כתב הוא והיינו הסימנים שהיו חסרים בשו"ע רבינו הגדול?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

באם את"ל שהכוונה ב[שבין כתבי אדמו"ר הצ"צ שנשרפו הי' כו'] לכל הסימנים

ה"ז מדגיש עוד יותר [בהשג"פ] שאף שנכתבו כבר - נשרפו והמון השו"ת דהצ"צ ופס"ד נשמר

[שיחת ש"פ דברים, תשמ"ב]

"צעטל" בכת"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בקשר לשיחת ש"פ דברים תשמ"ב, בביאור המשנה (אבות פ"ב מ"ט) "חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי":

הנזכר ברמז ולהרחיב (עפ"כ ר"פ בהר"ד)

והנה מצינו בכ"מ דמייחדים קבוצת ת' מבין כל הת וכמו פ' ת' היו להלל הזקן (אף שהי' נשיא ומ' שנה לימד לכל ישראל - ספרי ס"פ ברכה ופשיטא שבבימד"ר ריבוי ת' היו) וכן בריבוי (פסחים כו, רעא ופרש"י)

אבל דוחק הכי גדול לומר שהמיוחדים היו ה' בלבד

ה

[שיחת ל"ג בעומר, תשמ"ג]

ובענין אולם שבת כ"ז - ל"ג בעומר
 פתח בירושלמי - שבת טעם אמסוריה רחמי
 הוא אמסוריה יצאה ושהדורה היא שבת
 אמסוריה נמשך ה' ימים
 ויש אגוד פתח וזכרון שבת המסורה
 בליל שבת.

(ל) שם אור בשבת (אור לביקום - ל"ג
 שבת אמסוריה אור זה אמסוריה
 אמסוריה שבת (ל"ג בעומר) שבת
 שבת ליל ויכא הגדול

(גס) אמסוריה שבת
 (יב) אמסוריה - ע' (כ"ג) שבת
 יכא - גווא בלילת הגווא אום
 באופת, שבת שבת אמסוריה
 אזה גווא ש' אור השם ה' ה'.
 אמסוריה כן אופת עם אמסוריה
 כ' ע' - שבת י' אמסוריה
 אמסוריה שבת אמסוריה
 אמסוריה אמסוריה אמסוריה
 אמסוריה אמסוריה אמסוריה
 אמסוריה אמסוריה אמסוריה
 אמסוריה אמסוריה אמסוריה

ב"פאראד" ל"ג בעומר תשמ"ג דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א (לקו"ש חל"ז ע' 138 ואילך) ע"ד סיפור ר' אברהם הלוי תלמיד האריז"ל, שנענש מפני שאמר תפלת "נחם" גם ביום ל"ג בעומר, כמנהגו מדי יום. לאחר מכן, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א - בצורת מכתב - ביאור ומראי מקומות על הדברים, ע"מ להדפיסו בלקו"ש השבועי (ואח"כ בלקו"ש חכ"ב ע' 330; חל"ז שם ע' 142).

להלן "צעטל" בכת"י ק, בו חלק מהביאור:

ולפענ"ד ולולא מסתפינא - ה"ז טה"ד וכו' בשו"ע האריז"ל - דמה טעם לאומרו בברהמ"ז ולא לאמרו בתפלה ובהברכה שכולא עלמא אומרים נחם בט' באב.

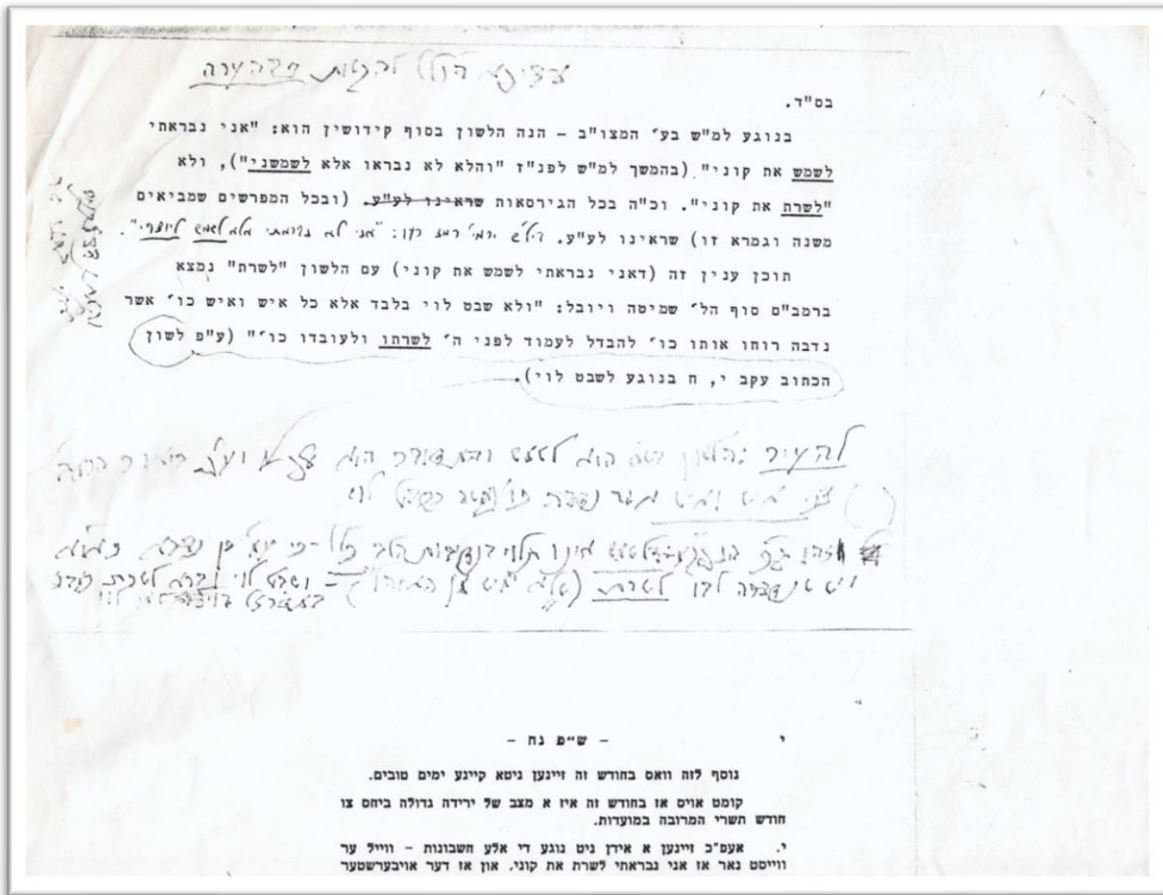
ויש לברר בכת"י ודפוסים הראשונים דשו"ע האריז"ל.

(ב) בס' אור הישר (אור צדיקים - ראה שה"ג להחיד"א ערך זה) חלק . . איתא שהאריז"ל אמר על הר"א הלוי שהי' גלגול ירמי' הנביא

(בס' להריאז מרגלית (ירושלים . . ע') כתב "ניצוץ ירמי" - והוא פליטת הקולמוס דמוכה, שהרי כותב שם שהמקור לזה הוא ס' אור הישר הנ"ל.

ולכאורה כן מוכח גם מהמשך (- הביאור) בס' זה - שהר"א הי' מעורר את הפל כל העם לקונן על החורבן לתקון חצות וכו' וראה את השכינה בצורת אשה וכו' כפ"ד המסופר () בנוגע לירמי' הנביא

[שיחת ש"פ נח, תשד"מ]

מענה ל"ועד הנחות התמימים" שכתבו - בצירוף לשיחת ש"פ נח תשד"מ, בביאור הלשון "אני נבראתי לשרת את קוני":

"בנוגע למ"ש בע' המצו"ב - הנה הלשון בסוף קידושין הוא: "אני נבראתי לשמש את קוני" (בהמשך למ"ש לפנ"ז "והלא לא נבראו אלא לשמשני"), ולא "לשרת את קוני". וכ"ה בכל הגירסאות (ובכל המפרשים שמביאים משנה וגמרא זו) שראינו לע"ע. ביל"ש ירמ' רמז רעו: "אני לא נבראתי אלא לשמש ליצרי".

תוכן ענין זה (דאני נבראתי לשמש את קוני) עם הלשון "לשרת" נמצא ברמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל: "ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו כו'" (ע"פ לשון הכתוב עקב י, ח בנוגע לשבט לוי)."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

עדיפא הול"ל להקשות כבהערה

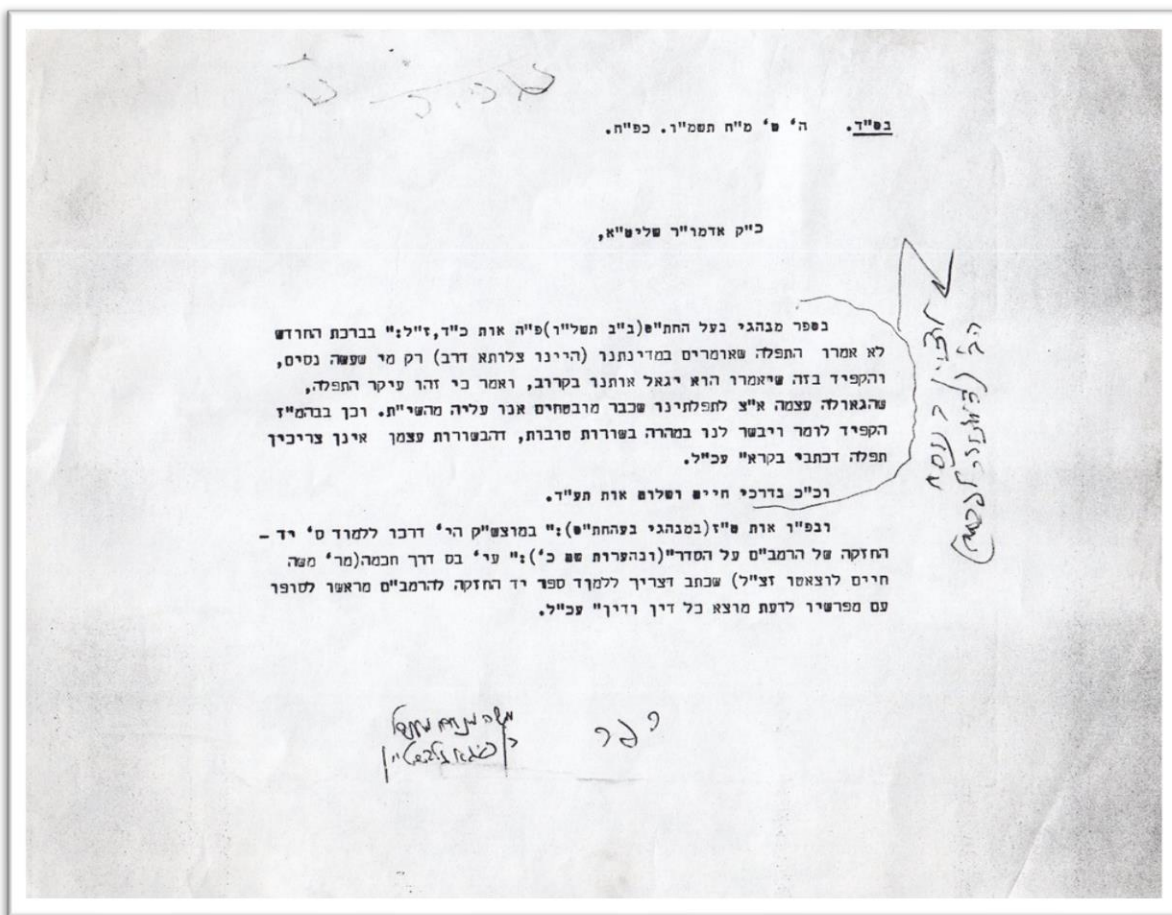
להעיר: הלשון בש"ס הוא לשמש והמדובר הוא ע"פ [לשון הכתוב עקב י, ח בנוגע לשבט לוי] וע"פ
ביאור הרמב"ם () דכל איש ואיש אשר נדבה כו' נעשה כשבט לוי

וי"ל שזהו ג"כ הנפק"מ - :דלשמש אינו תלוי בנדיבות הלב כלל - כי ע"מ כן נברא כאו"א ויש שנדברה
לבו לשרת (ש"לא ימיש מן האוהל") - ושבט לוי נברא לשרת כמבואר במדרז"ל דויקרא שמו לוי

והמתנדב מכניס א"ע בסוג זה

ז

[שיחת ז' מרחשון, תשמ"ו]

מענה על מכתב ר' משה מנחם מענדל גלבשטיין - בהמשך לדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות ז' מרחשון תשמ"ו, שכאו"א יכתוב מכתב לעשרה מבנ"י, בו יעתיק ממש"כ בספרים ע"ד הציפי' לגאולה: "בספר מנהגי בעל החת"ס (ב"ב תשל"ו) פ"ה אות כ"ד, ז"ל: "בברכת החודש לא אמרו התפלה שאומרים במדינתנו (היינו צלותא דרב) רק מי שעשה נסים, והקפיד בזה שיאמרו הוא יגאל אותנו בקרוב, ואמר כי זהו עיקר התפלה, שהגאולה עצמה אי"צ לתפלתנו שכבר מובטחים אנו עליה מהשי"ת. וכן בבהמ"ז הקפיד לומר ויבשר לנו במהרה בשורות טובות, דהבשורות עצמן אינן צריכין תפלה דכתבי בקרא" עכ"ל.

וכ"כ בדרכי חיים ושלוש אות תע"ד."

[1] כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטעים אלו, וכתב:

לציין בנוסח הב' (דמצוה לפרסם)

[בשער "כפר חב"ד" בשבוע שלאחר ההתועדות (גליון 211), הופיעו - בהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א - הקטעים מהרד"ק והחיד"א ע"ד הציפי' לגאולה, בכותרת "מצוה לפרסם";

בשבוע שלאחר מכן הופיעו בשער "כפר חב"ד" (גליון 212) - בהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א - קטעים הנ"ל בהוספת כמה קטעים נוספים, ובהם הקטע ממנהגי בעל החת"ס הנ"ל (וראה בכ"ז קובץ "השופר" ע' 42).

[2] אצל חתימת הנמען - "משה מנחם מענדל בן פיגא גלבשטיין" - כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כפר

[3] מעבר לדף, ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מהיר

ח

[שיחת ש"פ וישלח, תשמ"ח]

בס"ד.

מתח דבר
 בוח הנגו מוציאים לאור קונטרס משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א בהחתונות
 דש"פ וישלח, י"ד כסלו שנה זו -

(א) ע"ד תוכן העבודה ד'וישלח', שליחותו של כאר"א לעשות לו יחברך דרוח
 בתחתונים, ובקשר עם עבודת חודש כסלו, ובפרט - שבת י"ד כסלו, החכנות ל"ט
 כסלו ולימי התנוכה.

(ב) ביאור בפרש"י פרשתנו עה"פ (לו, לא) 'ואלה המלכים אשר מלכו
 בארץ אדום ג'.

מערכת 'אוצר החסידים'

שנת הקהל, שנת תשמ"ח
 (תחילת שנת חירות משיח)
 ברקלין, נ"י.

האם אפשר לחוסף:

הערה בסו"ס ו' (*): ויש לומר שב' ענינים אלו יהיו גם במשנת - הכלית
 הביטול, 'בר נפלא' (סנהדרין צו, ב, ח"ג רטו, א), והכלית התוקף והדעת,
 'ישיביל עבדי ירום ונשא וגבה מאוד' [מקצתם גם הענינים דרב ומלך שגם במשנת
 בסוף מצות מינוי מלך בסהמ"צ להצ"צ: רב - מצד יצירת התורה, ומלך - מצד
 הכלית הקיטול (ראו בסהמ"צ שם בהתעוררות)].

דע"י יש לבאר מה ש'אדה"ר נתן לו לדוד ע' שנה משלו כשתראה לו הקב"ה
 דוד וסנהיגו וראה דוד שהי' בר נפלא כו"ל (ע"ד מה שנאמר בנוגע לדוד
 מלכא משיחא, כ"ג (וראה סהמ"צ שם, שגם על משיח נאמר "חיים שאל ממך
 נתת לו"), דלכאורה: (באם הי' 'בר נפלא' (מצאות שאינה מקיימת) - מה
 ראה אדה"ר ר"מ? והביאור: אדה"ר ראה שסניאיתו של דוד (במשך ע' שנים שלו)
 הוא בתכלית הביטול והרצוא לאלקות (וראה גם מאמרי אדה"ר ענינים ע' קט
 ואילך, וש"ג - בהערות וצינונים ע' חמו) - אם לא שויתי דודמתי" (בחי' דומם
 שאין לו תנועה) - סהמ"צ שם, כמי שהי' דוד במועל (לאחר שקבל השנים),
 עאכ"כ לפני חו), והמשך אליו שנים של עבודת חשוב, בתחתונים (וראה סהמ"צ
 שם קט, א, ועוד). וכן הוא בנוגע למשיח, שקבל מבחי' "הא"ס בעצמו" (ל'
 סהמ"צ שם בסופו) שנים של עבודת השוב.

(*) לשון הצ"צ בסהמ"צ שם (קה, סע"ב). (וכ"ה גם בסה"מ קס"ה ע' ג'
 ואילך, אות"ה ברכה ע' א'תתקו. המשך מים רבים תר"ו ע' קג, ועוד). וראה גם
 וחר פרשתנו (קסה, א, נתבאר בקטוטי לוי"צ לשם): כד ברא קב"ה גנתא דערין
 אטייל בי' נשמתא דדוד מלכא ואסתכל בי' וחמי דלית לי' חיים מדילי' כלום". וראה
 וח"א נה, סע"א, צא, ב, פ"ג וס"ג.

(**) בי"ש בראשית רמז מא (הובא במת"כ לבמדב"ר מ"ד, יב) איתא
 ש'הראו דוד חיים חקוקין לו ג' שעות'. אבל בחר שבהערה הקודמת 'לית לי'
 חיים מדילי' כלום", "לאו בי' חיים כלל". ובוח"א נה, סע"א: "מטא למחמי דוד
 מלכא וישראל דאחיליד ותי"ת"

(ב) בסו"ס טו - לחוסף מיטקא:
 [ע"ד די תורה הידועה מן דעם בעש"ט בנוגע צו תכלית שליחות וירידת
 הנשמה בגוף, או עס קען ויין או א נשמה קומט אראם למטח און לעבט אום
 זיבעציק אכציק יאר בכדי טאן איין מאל א טובה א איין, ד.ח. או הגם דער איד
 האט געזעענט תורה און מקיים געווען אלע מצוות, קלות וחמורות - קען ויין אז
 עיקר שליחות הנשמה שלו בגוף איז בכדי טאן א טובה א איין].

(ג) בסיום השיחה כביאור פרש"י ד"ה ואלה המלכים וגו' - האם אפשר
 לחוסף:

ג. ויהי"ר אשר מהלימוד בתורה אודות המלכים שהעמיד יעקב וביטל
 מלכות עשו - נזכה להקיים כפוגל מלש.

חידוש המלוכה ריעקב - "המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות
 דוד ליושנה לממשלה הראשונה"¹¹, ומבטל מלכות עשו - כמ"ש¹⁴ "יהי בית
 יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום"¹⁵ ולא יהי שרד
 לבית עשו".

עדי קיום היצוד¹⁶ זעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה'
 המלוכה, במהרה בימינו ממש.

13) רמב"ם הל' מלכים רס"א.
 14) עבד"י א, י"ח.
 15) יצחק יצא מוסף שמכלה ורוחך את כולם" (יכל האלופים הסתובים למעלה) - מושי"י (ישן)
 ר"ס רט"ב.
 16) עבד"י א, כא - קמא גר"ה קמ"א א"ל, י"ד.

הגהות כ"ק אדמו"ר שליט"א על הפתח-דבר לשיחת ש"פ וישלח י"ד כסלו תשמ"ח, ובצירוף אליו - שאלת המניחים ע"ד הוספת כמה ענינים בההנחה, ומענות כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) בתאריך הפתח-דבר, ציין:

כ כסלו

(ב) מחק את מה שכתבו (בענינים עליהם שאלו אם להוסיף בההנחה, וכן לקמן):

[מתאים לב' הענינים דרב ומלך שבו (כמבואר בסוף מצות מינוי מלך בשהמ"צ להצ"צ): רב—מצד ידיעת התורה, ומלך—מצד תכלית הביטול (ראה בשהמ"צ שם בתחלתה)].

(ג) סימן בעיגול את התיבות "ועפ"ז יש לבאר", וכתב:

הרי נתבאר שזהו בחיצוניות וזה בפנימית!!

(ד) סימן את התיבות "באם הי' בר נפלא", וכתב:

ה"ז ענין בפ"ע לגמרי וכן צריך לבארו

(ה) על מה שכתבו: "וכן הוא בנוגע למשיח, שקבל מבחי' "הא"ס בעצמו" (ל' סהמ"צ שם בסופו) שנים של עבודת השוב", כתב:

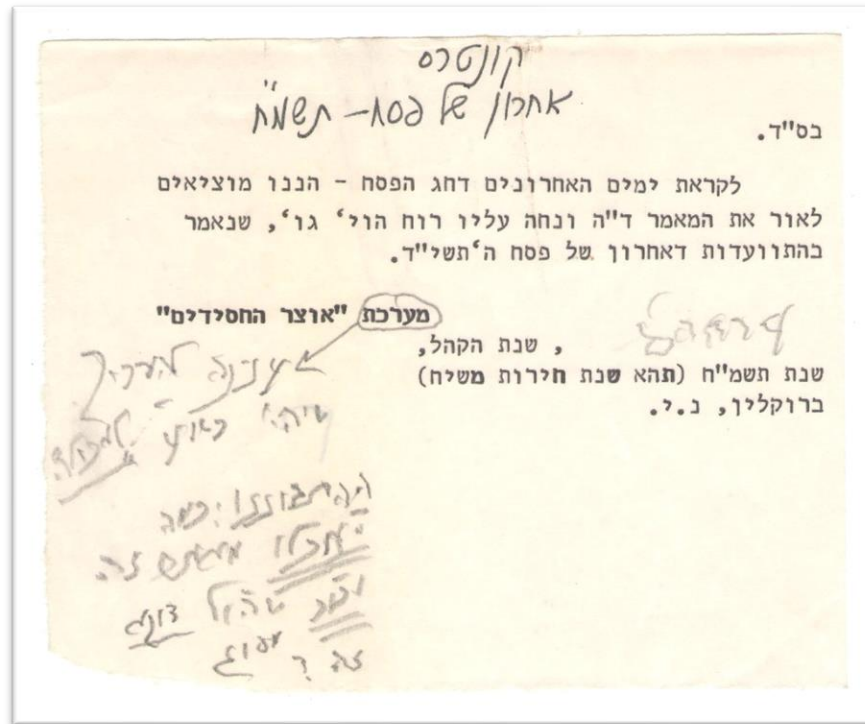
במצבו דנכנס (לרצוא שיהי') בשלום

(ו) על מה שכתבו: "וראה גם זהר פרשתנו (קסח, א. נתבאר בלקוטי לוי"צ לשם): כד ברא קב"ה גנתא דעדן אטיל בי' נשמתא דדוד מלכא ואסתכל בי' וחמי דלית לי' חיים מדילי' כלום", כתב:

בדוגמת דנודר ע"מ שתומ"י יהי' מופר ()

ט

[קונטרס אחש"פ, תשמ"ח]

הגהות כ"ק אדמו"ר שליט"א על הפתח-דבר לקונטרס אחש"פ תשמ"ח - מאמר ד"ה ונחה גו' תשי"ד:

(א) בתאריך הפתח-דבר, ציין:

ערה"פ

(ב) על חתימת "מערכת" אוצר החסידים", כתב:

[מערכת] ענינה להעריך שיהי' כשו"ע "לאכילה"

ההתבוננו: כמה יאכלו מאמר זה וכו"ב שהו"ל דוקא מסוג זה?

שער מענות קודש

א

[ב' ניסן (?)]

מענה לא' מאנ"ש על מכתבו (מהעתקה):

נת' ות"ח ואזכיר עה"צ עוד הפעם שימשיך לבשר טוב ובהוספה והזמן גרמא ב' ניסן
עניתי כמה פעמים כיו"ב וכתבתי שזהו על פי שו"ע ובמילא לא שייך בזה שינוי וכאו"א שואל עוד
הפעם וכו' ע"פ שו"ע אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות ושאלו חו"ד רבני אנ"ש שיחיו על אתר

ב

[חסר תאריך]

מענה לא' מאנ"ש על מכתבו (מהעתקה):

יעשה כהנ"ל. לפלא שאינו רואה הסתירה מוחלטת שבתיאור המציאות שבמכתביו (זה והקודמיו
במשך כו"כ שנים): מחד גיסא - בעניני חב"ד כל ענין קשה כקרי"ס וזקוקים לנסים ואין כסף, כח
אדם, קירוב הלבבות, שיתוף פעולה וכו'.
מאיךך - כל פעולה דמנגד איזה שיהי' - יש להם כהנ"ל ובשופי וכו', וזקוקים לנס שלא יצליחו. אזכיר
עה"צ.

ג

[חסר תאריך]

מענה לא' מאנ"ש על מכתבו (מהעתקה):

ריבוי פעמים הבאתי פס"ד השו"ע דאין לו לדיין אלא מה שענינו רואות -
ותמיהני אם יש מי שאומר בשמי שאני מצווה ההיפך!!!

ד

[חסר תאריך]

להלן מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א מהעתקה שתח"י (לע"ע לא נתברר הרקע):

כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א כתב למו"ל של לוח זה

"... אודה שהופתעתי ביותר בראותי בלוח המצות כו' - המצו"ב - המספר רב ועצום הניתוסף ע"י

תפלה בציבור ולפלא קצת שלא אישתמיט בספרים (שראיתי) להעיר על הריבוי גדול שבזה ..."

שער הגהות באנגלית

מכתב כללי ל' תשרי תשמ"ז

(א) הגהה ראשונה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מוסד מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

By the Grace of G-d
First Day of Rosh Chodesh
Marcheshvan, 30th of
Tishrei, 5747. Brooklyn, N.Y.

To the Sons and Daughters of
Our People Israel, Everywhere,
G-d bless you all!

Greeting and Blessing:

*and
introductory*

On this day, at the conclusion of the month of Tishrei and the beginning of Marcheshvan, it is particularly fitting to make a resumé of the outgoing first month of the new year - with complete assuredness that it has brought for all of us, in the midst of our Jewish people, a Kesivo vaChasimo Toivo for a good and sweet year, materially and spiritually. This review should, of course, be coupled with some very firm basic resolutions on our part for the days and months of the whole new year ahead of us.

*a couple
of
sentences
to be
added
at
the
beginning
of
the
text*

*1
the
year
preceding
it
as
well
as
from
the
year
following
it*

In connection with the above, attention will surely be centered on the special aspects which distinguish the current new year from the year preceding it as well as from the year following it. I shall dwell briefly on two such special aspects, which are correlated.

The first is the fact that this year - 5747 - is a year of Shemittah, a "Sabbatical Year." The Torah - called Toras Chayim because it is the guide and source of Jewish life - declares: When you come into the land which HaShem gives you, the land shall keep a Shabbos unto HaShem. Six years you shall plant your field... but in the seventh year shall be a solemn rest for the land, a Shabbos unto HaShem.

*not italic's
except the
word Hakhel*

The other special feature, which is connected with the first, is the Mitzvah of Hakhel which was observed in the time of the Beis Hamikdash at the end of the Shemittah year, as stated in the Torah: At the end of every seven years, in the time of the Shemittah year, during the festival of Succot... there shall be a gathering together ("Hakhel") of the people, men, women, and children, that they should hear and learn to fear HaShem your G-d, and faithfully do all the words of this Torah. ...

*and
the
word
Hakhel
is
not
italic's
except
the
word
Hakhel*

The significance of the Shemittah year is similar to that of the Shabbos day. As in the case of the seventh day of the week, which the Creator blessed and made holy, so He blessed and sanctified every seventh year of the seven-year cycle.

*the
word
Hakhel
is
not
italic's
except
the
word
Hakhel
to
conclusion*

-2-

prophecy in
and feelings
↓
מקור
מ"ז טבת
ה'תשפ"ב

Time and Energy
consuming

usual every
day activities

Although the cessation of work on Shabbos is total, while the cessation of work in the Shemittah year is limited to agricultural activity, the underlying basic element is the same in both: By ceasing to engage in forbidden physical activity during the seventh day and the seventh year, the Jew gives clear evidence that there is a Creator and Master of the world, who oversees and manages all its affairs, and holds every human being to account for his or her conduct. But this evidence, based as it is on inactivity (abstention from work), is not enough. Having been released from physical activity during these hallowed periods, every Jew is expected to devote the extra time to what is truly the essential aspect of human life, namely, the spiritual pursuits, such as prayer, Torah study, and other activities of the soul - over and above his quotas on work days.

The fact that the laws of Shemittah pertaining to agricultural activity apply only in the Holy Land and not outside the Land of Israel, does not diminish the spiritual content of Shemittah in terms of the practical instructions and applications of the year of Shemittah for each and every Jew wherever he or she lives.

15 to

The same is true of the Mitzvah of Hakhel, the actual performance of which is limited to the time and place of the Beis Hamikdash. But the practical message of this Mitzvah - to see to it that all our Jewish people, men, women, and children, should hear and learn to fear HaShem and to faithfully keep and observe the Torah and Mitzvos - is timeless. Indeed, one might say that the Mitzvah of Hakhel in its comprehensive meaning is an imperative not only once in seven years, but every year, every month, and every day. Fear and love of HaShem are continuous Mitzvos during all waking hours of a Jew and must be expressed in concrete terms of carrying out HaShem's commandments with kabbolas-ol (personal surrender) coupled with joy and gladness of heart.

Amispon

Basically all the above is every Jew's duty and privilege also in ordinary years, including the precept of keeping all things of holiness on the ascendancy. But in a year of Shemittah, as the current year, special efforts are called for to increase substantially all activities relating to Yiddishkeit, Torah and Mitzvos, both in one's personal everyday life and in the family, as well as in the community at large, to the fullest extent of one's ability.

(Word of
the year)

There is an added significance and emphasis to all that was noted above in that the first day of this year, the first day of Rosh Hashanah, occurred on the holy Shabbos day, thus imbuing the whole year, and every day of this Shabbos year with an extra measure of holiness and inspiration.

May HaShem grant that the good resolutions made most firmly in all the above for the immediate days ahead and thereafter, and the implementation of same in terms of concrete action -

-3-

which is the essential thing,

Should bring even closer the fulfilment of the prophecy and prayer: Show us, HaShem, Your kindness and give us Your deliverance to dwell with honor in our land.

And, to use a familiar phrase: ^{הבטחה} In your days and in ours ^{הבטחה} may Yehuda be delivered and Yerushalayim dwell securely, speedily in our own very days. Amen, so be it G-d's Will.

With esteem and blessing for Hatzlocho
in all above

*The well-known prayer as
blessing of our Sages.*

(ב) הגהה שני'

By the Grace of G-d
First Day of Rosh Chodesh
Marcheshvan, 30th of
Tishrei, 5747. Brooklyn, N.Y.

To the Sons and Daughters of
Our People Israel, Everywhere —
G-d bless you all!

Greeting and Blessing:

On this day, at the conclusion of the month of Tishrei and the beginning of Marcheshvan, it is particularly fitting to make a resume of the outgoing first and introductory month of the new year — with the assuredness that it has brought for all of us, "in the midst of all our Jewish People" a *Kesiva vaChasima Taita* for a good and sweet year, materially and spiritually. This review should, of course, be a complete one by culminating in some very firm basic resolutions on our part for the days and months of the whole new year ahead of us.

In connection with the above, attention will surely be centered on the special aspects of the current new year as well as the year following it so that it should be a preparation also for the year following it that it, too, should be as complete as possible. I shall dwell briefly on two such special aspects, which are correlated.

The first is the fact that this year — 5747 — is a year of *Shemittah*, a "Sabbatical Year." The Torah — called *Toras Chayim* because it is the guide and source of Jewish life — declares: *When you come into the land which HaShem gives you, the land shall keep a Shabbos unto HaShem. Six years you shall plant your field... but in the seventh year shall be a solemn rest for the land, a Shabbos unto HaShem.*

The other special feature, which is connected with the first, is the Mitzvah of *Hakhel* which was observed in the time of the *Beis Hamikdash* at the end of the *Shemittah* year, immediately after its conclusion as stated in the Torah: *At the end of every seven years, in the time of the Shemittah year, during the festival of Succot the year following Shemittah... there shall be a gathering together "Hakhel" of the people, men, women, and children, that they should hear and learn to fear HaShem your G-d, and faithfully do all the words of this Torah...*

The significance of the *Shemittah* year is similar to that of the *Shabbos* day. As in the case of the seventh day of the week, which the Creator blessed and made holy, so He blessed and sanctified every seventh year of the seven-year cycle.

Although the cessation of work on *Shabbos* is total, while the cessation of work in the *Shemittah* year is limited to agricultural activity, one underlying basic element is the same in both: by ceasing to engage in usual every day activities, physical activity during the seventh day and the seventh year, the Jew gives clear evidence that there is a Creator and Master of the world, who oversees and manages all its affairs, and holds every human being to account for his or her conduct. But this evidence, enough. Having been released from time and much energy-consuming physical activity during these hallowed periods, every Jew is expected to devote the extra time to what is truly the essential aspect of human life, namely, the spiritual pursuits, such as prayer, Torah study, perfection in good middos and feeling and other activities of the soul — over and above his quotes on work days.

in these subjects (rather?)

The fact that the laws of Shemittah pertaining to agricultural activity apply only in the Holy Land and not outside the Land of Israel, does not diminish the spiritual content of Shemittah in terms of the *practical instructions and applications* of the year of Shemittah for each and every Jew wherever he or she lives.

The same is true of the Mitzvah of *Hakhel*, the actual performance of which is limited to the time and place of the Beis Hamikdosh, but the *practical message* of this Mitzvah — to see to it that *all our Jewish people, men, women, and children, should hear and learn to fear HaShem and to faithfully keep and observe the Torah and Mitzvos* — is timeless. Indeed, one might say that the Mitzvah of Hakhel in its comprehensive meaning is an imperative not only once in seven year, but every year, every month, and every day. Fear and love of HaShem are *continuous Mitzvos* during all hours of a Jew and is to be expressed in concrete terms of carrying out HaShem's commandments with *kabbalas-ol* (personal submission) coupled with joy and gladness of heart.

Basically all the above is every Jew's duty and privilege also in ordinary years, including the precept of keeping all things of holiness on the ascendancy, but in a year of Shemittah, as the current year, special efforts are called for to increase substantially all activities relating to Yiddishkeit, Torah and Mitzvos, both in one's personal everyday life and in the family, as well as in the community at large, to the fullest extent of one's ability.

There is an added significance and emphasis to all that was noted above in that the first day of this year, the first day of Rosh Hashanah (Head of the year), occurred on the holy Shabbos day, thus imbuing the whole year, and every day of this Shabbos year with an extra measure of holiness and inspiration.

May HaShem grant that the good resolutions made most firmly in all the above for the immediate days ahead and thereafter, and the implementation of same in terms of concrete action — which is the essential thing,

Should bring even closer the fulfilment of the prophecy and prayer: *Show us, HaShem, Your Kindness and give us Your Delicrance etc. to dwell with honor in our land,*

And, to use the well-known prayer and blessing of our Sages: *In your days and in ours may Yehuda be delivered and Yerushalayim dwell securely, speedily in our own days.* Amen, so be it G-d's Will.

With esteem and blessing for Hatzlocho in all above.

the life of

(Talep)

11

הגהה ראשונה

By the Grace of G-d
First Day of Rosh Chodesh
Marcheshvan, 30th of
Tishrei, 5747. Brooklyn, N.Y.

To the Sons and Daughters of
Our People Israel, Everywhere,
G-d bless you all!

Greeting and Blessing:

On this day, at the conclusion of the month of Tishrei and the beginning of Marcheshvan, it is particularly fitting to make a resume of the outgoing first month of the new year – with complete assuredness that it has brought for all of us, “in the midst of our Jewish people”, a Kesivo vaChasimo Toivo for a good and sweet year, materially and spiritually. This review should, of course, be coupled with some very firm basic resolutions on our part for the days and months of the whole new year ahead of us.

On this day, at the conclusion of the month of Tishrei and the beginning of Marcheshvan, it is particularly fitting to make a resume of the outgoing first **and introductory** month of the new year – with ~~complete the~~ assuredness¹ that it has brought for all of us, in the midst of **all** our Jewish people, a Kesivo vaChasimo Toivo for a good and sweet year, materially and spiritually. This review should, of course, be ~~coupled~~ **בשלימותו ע"י שיכיא culminated?**² with ~~some very~~ firm basic resolutions on our part for the days and months of the whole new year ahead of us.

In connection with the above, attention will surely be centered on the special aspects

1. Note that while in the English translation the Rebbe deleted the word “complete [assuredness]”, in the Hebrew edition of this letter (mugah, Sefer Hasichos 5747 vol. 2 p. 587 ff. Igros Melech p. 382 ff.) it does appear: “בטחון גמור אמיתי”.

2. In the margin of the letter, we see the editor’s notation to incorporate the Rebbe’s edit as “a complete one, by culminating in some very”. This is indeed how it appears in the final draft, though the Rebbe deleted the word “some” in that draft as well.

which distinguish the current new year from the year preceding it as well as from the year following it. I shall dwell briefly on two such special aspects, which are correlated.

In connection with the above, attention will surely be centered on the special aspects ~~which distinguish of the current new year from the year preceding it as well as from the year following it~~³. I shall dwell briefly on two such special aspects, which are correlated.

The first is the fact that this year – 5747 – is a year of Shemittah, a “Sabbatical Year”⁴. The Torah – called Toras Chayim because it is the guide and source of Jewish life – declares: When you come into the land which Hashem gives you, the land shall keep a Shabbos unto HaShem. Six years you shall plant your field... but in the seventh year shall be a solemn rest for the land, a Shabbos unto HaShem.

The⁵ other special feature, which is connected with the first, is the Mitzvah of Hakhel which was observed in the time of the Beis Hamikdosh at the end of Shemittah year, as stated in the Torah: At the end of every seven years, in the time of the Shemittah year, during the festival of Succot... there shall be a gathering together (“Hakhel”) of the people, men, women, and children, that they should hear and learn to fear HaShem your g-d, and faithfully do all the words of this Torah. ...

The other special feature, which is connected with the first, is the Mitzvah of Hakhel which was observed in the time of the Beis Hamikdosh at the end of Shemittah year and immediately after⁶, as stated in the Torah: At the end of every seven years, in the time of

3. Without the Rebbe’s edit, it would seem that the letter will address aspects that distinguish the year 5747 from both the preceding and following years. This is of course untenable, since the letter addresses the Mitzvah of Hakhel, which is not unique to the Shemittah year and is in fact observed only the next year. Furthermore, in the course of the letter the Rebbe observes that the lessons gleaned from (Shemittah and) Hakhel apply “every year, every month, and every day”. With the Rebbe’s edits, it becomes clear that the letter will simply address “aspects of the current new year as well as the year following it”, not necessarily in relation to other years.

4. It seems the end quotes were added by the Rebbe.

5. Next to this line, the editor noted “not italics except the word Hakhel”. It seems that in the draft version, underlines indicated to the typesetter to italicize. Since only Hebrew (and other specific) words required italics, the editor noted to himself that the first line shouldn’t be italicized.

6. By underlining the words “at the end of the Shemittah year” and adding the words “and immediately after”, it seems the Rebbe is stressing the link between Hakhel and the Shemittah year: Both in the fact that the Torah describes it as happening “במועד שנת השמיטה”, and in the fact that it is observed immediately after it. Note, however, that while the Rebbe wrote “and”, the editor erased the word, and added “its conclusion”, such that the text reads as one line: “at the end of the Shemittah year immediately after its conclusion”. In the final draft, the Rebbe did not comment on this change/addition.

the Shemittah year, during the festival of Succot (בשנה שלאחרי השמיטה)...⁷ there shall be a gathering together ("Hakhel") of the people, men, women, and children, that they should hear and learn to fear HaShem your g-d, and faithfully do all the words of this Torah. ...

The significance of the Shemittah year is similar to that of the Shabbos day. As in the case of the seventh day of the week, which the Creator blessed and made holy, so He blessed and sanctified every seventh year of the seven-year cycle.

The significance of the Shemittah year is similar to that of the Shabbos day. As in the case of the seventh day of the week, which the Creator blessed and made holy, so He blessed and sanctified every seventh year of the seven-year cycle.

Although the cessation of work on Shabbos is total, while the cessation of work in the Shemittah year is limited to agricultural activity, the underlying basic element is the same in both: by ceasing to engage in forbidden physical activity during the seventh day and the seventh year, the Jew gives clear evidence that there is a Creator and Master of the world, who oversees and manages all its affairs, and holds every human being to account for his or her conduct. But this evidence, based as it is on inactivity (abstention from work), is not enough. Having been released from physical activity during these hallowed periods, every Jew is expected to devote the extra time to what is truly the essential aspect of human life, namely, the spiritual pursuits, such as prayer, Torah study, and other activities of the soul – over and above his quotas on work days.

Although the cessation of work on Shabbos is total, while the cessation of work in the Shemittah year is limited to agricultural activity, ~~the~~ **one** underlying basic element is the same in both: by ceasing to engage in ~~forbidden~~ **usual every day activities**⁸ physical activity during the seventh day and the seventh year, the Jew gives clear evidence that there

7. The reason the Rebbe added this parenthesis is obvious, since without it one could misinterpret the possuk as saying that Hakhel should be observed on Sukkos of the Shemittah year itself, not the one following it. (see the Rebbe's notes to the Hebrew edition of this letter, where he references Rashi as the source for the correct interpretation of the possuk. See further, Likkutei Sichos vol. 24 Vayeilech 1). In translating the Rebbe's edit, the editor wrote in the margin: "[??] of the year following Shemittah". Indeed, this is how it appears in the final draft. However, while the Rebbe clearly marked his addition in parentheses, in the final draft the words appear as part of the translation of the possuk itself. The Rebbe did not comment on this.

8. It seems the reason the Rebbe replaced "forbidden" with "usual, every day activities" is because we abstain on Shabbos not only from those things forbidden explicitly in the Torah or by the Sages, but also from those things that are considered "עובדין דחול", weekday activity.

is a Creator and Master of the world, who oversees and manages all its affairs, and holds every human being to account for his or her conduct. But this evidence, based as it is on inactivity (abstention from work), is not enough. Having been released from **time and much energy-consuming** physical activity during these hallowed periods, every Jew is expected to devote the extra time to what is truly the essential aspect of human life, namely, the spiritual pursuits, such as prayer, Torah study, and other **שלימות המדות טובות ורגש שבלב**⁹ activities of the soul – over and above his quotas on work days.

The fact that the laws of Shemittah pertaining to agricultural activity apply only in the Holy Land and not outside the Land of Israel, does not diminish the spiritual content of Shemittah in terms of the practical instructions and applications of the year of Shemittah for each and every Jew wherever he or she lives.

The fact that the laws of Shemittah pertaining to agricultural activity apply only in the Holy Land and not outside the Land of Israel, does not diminish the spiritual content of Shemittah in terms of the practical instructions and applications of the year of Shemittah for each and every Jew wherever he or she lives.

The same is true of the Mitzvah of Hakhel, the actual performance of which is limited to the time and place of the Beis Hamikdosh. But the practical message of this Mitzvah – to see to it that all our Jewish people, men, women, and children, should hear and learn to fear HaShem and to faithfully keep and observe the Torah and Mitzvos – is timeless. Indeed, one might say that the Mitzvah of Hakhel in its comprehensive meaning is an imperative not only once in seven years, but every year, every month, and every day. Fear and love of HaShem are continuous Mitzvos during all waking hours of a Jew and must be expressed in concrete terms of carrying out HaShem's commandments with kabbolas-ol (personal surrender) coupled with joy and gladness of heart.

The same is true of the Mitzvah of Hakhel, the actual performance of which is limited to the time and place of the Beis Hamikdosh. But the practical message of this Mitzvah – to see to it that all our Jewish people, men, women, and children, should hear and learn to fear HaShem and to faithfully keep and observe the Torah and Mitzvos – is timeless. Indeed, one might say that the Mitzvah of Hakhel in its comprehensive meaning is an imperative not only once in seven years, but every year, every month, and every day. Fear

9. In the margin of the letter, we see the editor's notation to incorporate the Rebbe's edit as "perfection in good Midos and feeling".

and love of HaShem are continuous Mitzvos during all ~~waking~~¹⁰ hours of a Jew and ~~must~~ **is to** be expressed in concrete terms of carrying out HaShem's commandments with kabbolas-ol (personal ~~submission~~¹¹) coupled with joy and gladness of heart.

Basically all the above is every Jew's duty and privilege also in ordinary years, including the precept of keeping all things of holiness on the ascendancy. But in a year of Shemittah, as the current year, special efforts are called for to increase substantially all activities related to Yiddishkeit, Torah and Mitzvos, both in one's personal everyday life and in the family, as well as in the community at large, to the fullest extent of one's ability.

There is an added significance and emphasis to all that was noted above in that the first day of this year, the first day of Rosh Hashanah occurred on the holy Shabbos day, thus imbuing the whole year, and day of this Shabbos year with an extra measure of holiness and inspiration.

There is an added significance and emphasis to all that was noted above in that the first day of this year, the first day of Rosh Hashanah (**Head of the year**) occurred on the holy Shabbos day, thus imbuing the whole year, and day of this Shabbos year with an extra measure of holiness and inspiration.

May HaShem grant that the good resolutions made most firmly in all the above for the immediate days ahead and thereafter, and the implementation of same in terms of concrete action – which is the essential thing,

Should bring even close the fulfilment of the prophecy and prayer: Show us, HaShem, your kindness and give us your deliverance to dwell with honor in our land,

Should bring even close the fulfilment of the prophecy and prayer: Show us, HaShem, your kindness and give us your **Deliverance etc**¹² to dwell with honor in our land,

And, to use a familiar phrase: In your days and in ours may Yehuda be delivered and Yerushalayim dwell securely, speedily in our own very days. Amen, so be it G-d's will.

10. The reason the Rebbe erased this word is obvious, since fear and love of Hashem are constant Mitzvos, which apply even when a Jew is sleeping.

11. The Rebbe's intent is that kabbolas ol does not require a person to surrender himself, only to submit himself.

12. It is not clear why the Rebbe only capitalized "Deliverance" and not "kindness". Indeed in the final draft the Rebbe capitalizes "Kindness" as well. The reason for the addition "etc" is because the two lines are quotes from different pesukim in Tehillim 85.

And, to use a ~~familiar~~ phrase תפלת וברכת חז"ל המפורסמת¹³ In your days and in ours may Yehuda be delivered and Yerushalayim dwell securely, speedily in our own very days. Amen, so be it G-d's will.

With esteem and blessing for Hatzlocho in all above

13. In the margin of the letter, we see the editor's notation to incorporate the Rebbe's edit as "the well-known prayer and blessing of our Sages". Note, however, that this prayer appears nowhere in the classic works of Chazal. It's source (as noted by the Rebbe in the notes to the Hebrew version of this letter) is in Tanya (Iggeres Hakodeh 23), based on pesukim in Sefer Yirmiyah (23:6. 33:16).

הגהה שני'

לברר ע"ד שינויים הנ"ל¹⁴ להכניס ציוני המ"מ

By the Grace of G-d
First Day of Rosh Chodesh
Marcheshvan, 30th of
Tishrei, 5747. Brooklyn, N.Y.

To the Sons and Daughters of
Our People Israel, Everywhere,
G-d bless you all!

Greeting and Blessing:

On this day, at the conclusion of the month of Tishrei and the beginning of Marcheshvan, it is particularly fitting to make a resume of the outgoing first and introductory month of the new year – with the assuredness that it has brought for all of us, “in the midst of all our Jewish people”, a *Kesivo vaChasimo Toivo* for a good and sweet year, materially and spiritually. This review should, of course, be a complete one by culminating in ~~some~~ very firm basic resolutions on our part for the days and months of the whole new year ahead of us.

In connection with the above, attention will surely be centered on the special aspects of the current new year as well as the year following it, so that it should be a **proper** preparation¹⁵ ~~also~~ for the year following it that it, too, should be as complete as possible¹⁶. I shall dwell briefly on two such special aspects, which are correlated.

The first is the fact that this year – 5747 – is a year of *Shemittah*, a “Sabbatical Year”. The Torah – called *Toras Chayim* because it is the guide and source of Jewish life – declares: *When you come into the land which Hashem gives you, the land shall keep a Shabbos unto HaShem. Six years you shall plant your field... but in the seventh year shall be a solemn rest for the land, a Shabbos unto HaShem.*

14. It is not clear which “changes” the Rebbe is referring to. Perhaps the editor noted some differences between the various versions of the letter as they appeared in different languages.

15. Note that while the Rebbe added the word “proper”, no such corresponding addition was made in the Hebrew version of this letter (where it says “ששנה זו צ”ל “מכינה” אותה כו”).

16. The Rebbe added an asterisk here, presumably as an indication to split the paragraph.

The other special feature, which is connected with the first, is the Mitzvah of *Hakbel* which was observed (in the time of the Beis Hamikdosh)¹⁷ *at the end of Shemittah year*, immediately after its conclusion as stated in the Torah: *At the end of every seven years, in the time of the Shemittah year, during the festival of Succot of the year following Shemittah... there shall be a gathering together ("Hakbel") of the people, men, women, and children, that they should hear and learn to fear HaShem your g-d, and faithfully do all the words of this Torah...*

The significance of the Shemittah year is similar to that of the Shabbos day. As in the case of the seventh *day* of the week, which the Creator blessed and made holy, so He blessed and sanctified every seventh *year* of the seven-year cycle.

Although the cessation of work on Shabbos is total, while the cessation of work in the Shemittah year is limited to agricultural activity, one underlying basic element is the same in both: by ceasing to engage in usual *every day* activities, physical activity during the seventh day and the seventh year, the Jew ~~gives clear evidence~~ **shows?**¹⁸ that there is a Creator and Master of the world, who oversees and manages all its affairs, and holds every human being to account for his or her conduct. But this evidence, **is not** enough¹⁹. Having been released from time and much energy-consuming physical activity during these hallowed periods, every Jew is expected to devote the **"freed"** extra time to what is truly the essential aspect of human li[f]e, namely, the spiritual pursuits, such as prayer, Torah study, perfection in good *Middos* and feelings and other activities of the soul – over and above his quot[a]s **in these subjects (matters?)** on work days.

The fact that the laws of Shemittah pertaining to agricultural activity apply only in the Holy Land and not outside the Land of Israel, does not diminish the spiritual content of Shemittah in terms of the *practical instructions and applications* of the year of Shemittah for each

17. The reason for adding the parentheses may be because without it, one could understand that Hakbel was observed only in the time of the Beis Hamikdosh. By adding the parentheses it becomes clear that it was only in the times of the Beis Hamikdosh that Hakbel was observed at the end of the Shemittah year, while nowadays we consider the entire year to be a "year of Hakbel", as the Rebbe explained many times.

18. This edit is unique to the English version of this letter. The Hebrew version reads "יש בה משום ערות" "ברורה על בורא העולם ואדונו כו'".

19. It seems an error was made here, with the typesetter leaving out the words "based as it is on inactivity (abstention from work), is not [enough] שאין עיקר הטעם הוא . ולכאורה הוא עיקר הטעם שאין . that appeared in the first draft and appears in the Hebrew version of this letter. This sentence seems integral to the flow of the paragraph, since the insufficiency of this evidence is due to the fact that it is based on abstention, not action. Nevertheless, the Rebbe did not comment on this, and simply filled in "is not [enough]"

and every Jew wherever he or she lives.

The same is true of the Mitzvah of *Hakbel*, the actual performance of which is limited to the time and place of the Beis Hamikdosh. But the *practical message* of this Mitzvah – to see to it that *all* our Jewish people, men, women, and children, should hear and learn to fear HaShem and to faithfully keep and observe the Torah and Mitzvos – is timeless. Indeed, one might say that the Mitzvah of Hakhel in its comprehensive meaning is an imperative not only once in seven year[s], but every year, every month, and every day. Fear and love of HaShem are *continuous Mitzvos* during all hours of **the life of a Jew** and is to be expressed in concrete terms of carrying out HaShem's commandments with *kabbolas-ol* (personal submission) coupled with joy and gladness of heart.

Basically all the above is every Jew's duty and privilege also in ordinary years, including the precept of keeping all things of holiness on the ascendancy. But in a year of Shemittah, as the current year, special efforts are called for to increase substantially all activities related to Yiddishkeit, Torah and Mitzvos, both in one's personal everyday life and in the family, as well as in the community at large, to the fullest extent of one's ability.

There is an added significance and emphasis to all that was noted above in that the first day of this year, the first day of Rosh Hashanah ("Head" of the year) occurred on the holy Shabbos day, thus imbuing the whole year, and day of this Shabbos year with an extra measure of holiness and inspiration.

May HaShem grant that the good resolutions made most firmly in all the above for the immediate days ahead and thereafter, and the implementation of same in terms of concrete action – which is the essential thing,

Should bring even close the fulfilment of the prophecy and prayer: *Show us, HaShem, Your Kindness and give us Your Deliverance etc. to dwell with honor in our land,*

And, to use the well known prayer and blessing of our Sages: **italics In your days and in ours may Yehuda be delivered and Yerushalayim dwell securely, speedily in our own very days. Amen, so be it G-d's will.**

With esteem and blessing for Hatzlocho in all above

חתימה

לזכות החתן התמים מ' לוי
והכלה המהוללה מ' חי' בילא

שיחיו

טלזנר

לדגל נישואיהם בשעטומ"צ

אצא צוד יהי הקנין
קנין עבי עב עי
י' צ'י התורה והצורה
קחיי אלושרי ק

חן חן על השתתפותכם בשמחתנו